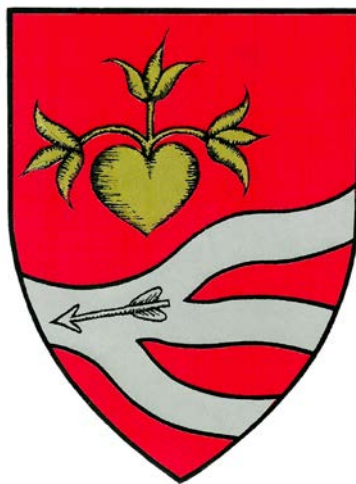

Helyi Esélyegyenlőségi Program

**Gyomaendrőd Város
Önkormányzata**

2022-2027

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása	12
2. Stratégiai környezet bemutatása	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	21
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	56
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	85
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	94
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	104
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	112
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	114
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	115
1. A HEP IT részletei.....	115
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	115
Jövőképünk	116
Az intézkedési területek részletes kifejtése	117
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	130
3. Megvalósítás.....	134
3.1 A megvalósítás előkészítése	134
3.2 A megvalósítás folyamata	134
3.3 Monitoring és visszacsatolás	137
3.4 Nyilvánosság	137
3.6 Érvényesülés, módosítás	139
4. Elfogadás módja és dátuma	140

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló, **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Gyomaendrőd Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program készítésébe bevonta az érintett célcsoportokkal foglalkozó intézmények munkatársait is.

---

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szociális szolgáltatástervezési koncepció, Integrált településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv

A település bemutatása

Gyomaendrőd 1982. január elsején Gyoma és Endrőd Nagyközségek egyesülésével jött létre. Gyomaendrőd 1989. március elején nyert városi rangot, kisvárosi jellegű település, központi belterületből és két sűrűn lakott külterületből - Öregszőlő és Nagylapos -, valamint egyéb tanyás térségből áll. A város külterületeivel együtt 30.394 km²-en terül el, melyből a belterület 1.120 km². A lakosság száma 2019. január elsején 13.430 fő, a népsűrűség 11,99 fő/km².

Magyarország délkeleti részén, Békés megye északi felében, a Hármas-Körös partján található a kisváros, a Hármas-Körös bal partján fekszik. Az 1710-es években a város újratelepülése közvetlenül a folyómeder szélén lévő mintegy 10 hektár kiterjedésű magaslaton indult meg. A város belterületének mintegy 80 %-a 85 méterrel a tengerszint felett fekszik. A külterület a bal parton részben a békés-csanádi löszhához tartozik, magassága 85 méter. A jobb parti térség már lényegesen mélyebb fekvésű, 84 méteres magasságával a Körösök menti mély-ártér része. A csapadékviszonyokra az évi 500 mm-es átlag a jellemző, de az északi részeken 300 mm-es évi csapadék is előfordul. E terület már az ország legszélsőségesebb éghajlatú részéhez tartozik.

Gyomaendrőd a Nagykunság és a Sárret közvetlen szomszédságában helyezkedik el. A városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. Budapesttől 160 kilométerre fekszik, elérhető autóval a 46-os főközlekedési útvonalon Mezőtúr és Mezőberény felől, illetve a 44-es számú főútról Szarvas és Kondoros felől, valamint a 4-es főútról Kisújszállás – Dévaványa irányból.

A reformkori folyamszabályozások, valamint a Körösök természetalkító tevékenysége során kialakult tájforma a megye, s így Gyomaendrőd egyik legszebb természeti értéke. A folyó nyugodt folyású, víztükre mintegy 100 méter széles, a víz mélysége átlagosan 6 méter, az ország egyik legtisztább vizű folyója. A Hármas-Körös több mint kétezer hektáros hullámtere természetvédelmi terület, amely szabadon látogatható. A festői partszakaszokkal, füzesekkel kísért holtágak fürdésre, horgászatra és vízi sportokra csábítják a látogatókat. A romantikus ártéri erdők, ligetek, vízpartok valódi pihenést kínálnak a természetkedvelő turistáknak.

Gyomaendrőd nemcsak természeti szépségeivel, hanem az országban egyedülállóan gazdag kulturális értékeivel is büszkélkedhet. Itt található a Kner Nyomdaipari Múzeum, az ország egyetlen ilyen jellegű ipartörténeti gyűjteménye. A művészetkedvelők a városi képtárban találkozhatnak a városhoz kötődő alkotók műveivel. Az Endrődi Tájház épületében a korabeli parasztbútorzattal és más tárgyi emlékekkel ismerkedhetnek meg.

Az Erzsébet liget szépen parkosított környezetében található a város termálfürdője, melynek értékes gyógyvize számos betegség gyógyítására alkalmas. A 2003-ban teljesen felújításra kerülő Liget Fürdő 62 Celsius-fokos vizét 1960-ban gyógyvízzé nyilvánította az Egészségügyi Minisztérium.

A lakosság száma 2020-ban 12 812 fő. A helyi népesség döntő többsége magyar nemzetiségű. Kisebb számban megtalálható a magukat a német nemzetiséghez tartozónak vallók száma, valamint a roma nemzetiség. A roma közösség 1995 óta, míg a német 1998. óta önálló nemzetiségi önkormányzattal rendelkezik.

2013. január 1-jével Gyomaendrőd járási székhely lett. A város területén a mezőgazdasági egyéni és társas vállalkozások biztosítják az itt élő lakosság többségének a megélhetését. Az ipari területen megjelenik a cipő- és nyomdaipar, de számos egyéb területen, így a faiparban, élelmiszer feldolgozóiparban található meghatározó számú vállalkozás. A fejlődő és korszerűsödő kereskedelem és szolgáltatás egyes területeken európai színvonalú ellátást kínál az itt élő emberek és átutazók számára.

A 13 ezres lakosú Körös-parti városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. A kiváló közlekedési adottságok, a befektetőknek kínált lehetőségek és feltételek, a vendéglátás, pihenés és szórakozás változatos palettája vonzóvá teheti e várost a gazdasági élet szereplőin túl a szabadidejüket eltöltő vendégek számára.

A lakónépességre vonatkozó táblázat adatai alapján a lakónépesség száma a településen folyamatosan csökken. Míg 2016-ban 12 999 fő élt Gyomaendrődön, addig 2020-ra a lakónépesség száma 12 639 főre csökkent.

Az alábbiakban a település demográfiai adatait mutatjuk be.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	12 999	bázis év
2017	12 839	98,77%
2018	12 784	99,57%
2019	12 645	98,91%
2020	12 639	99,95%
2021	12 577	99,51%

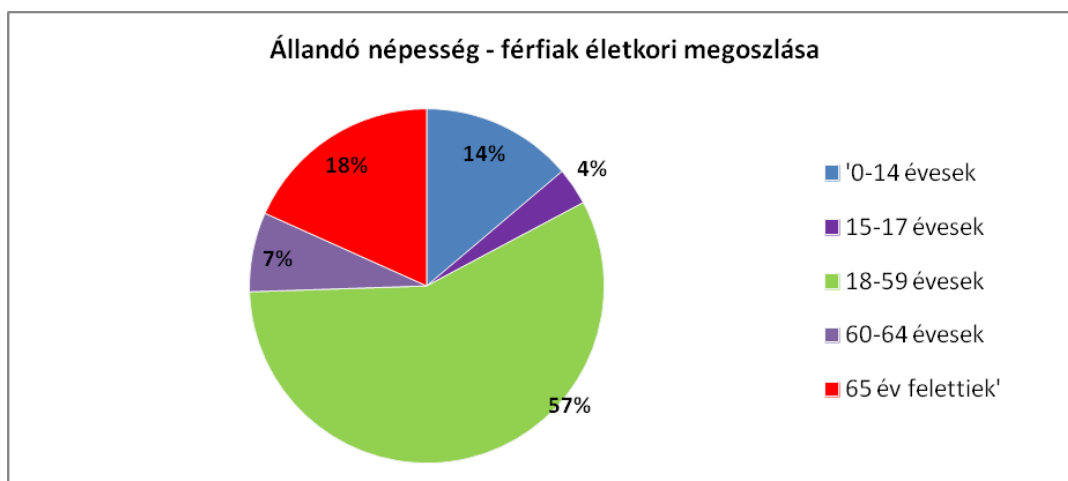
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

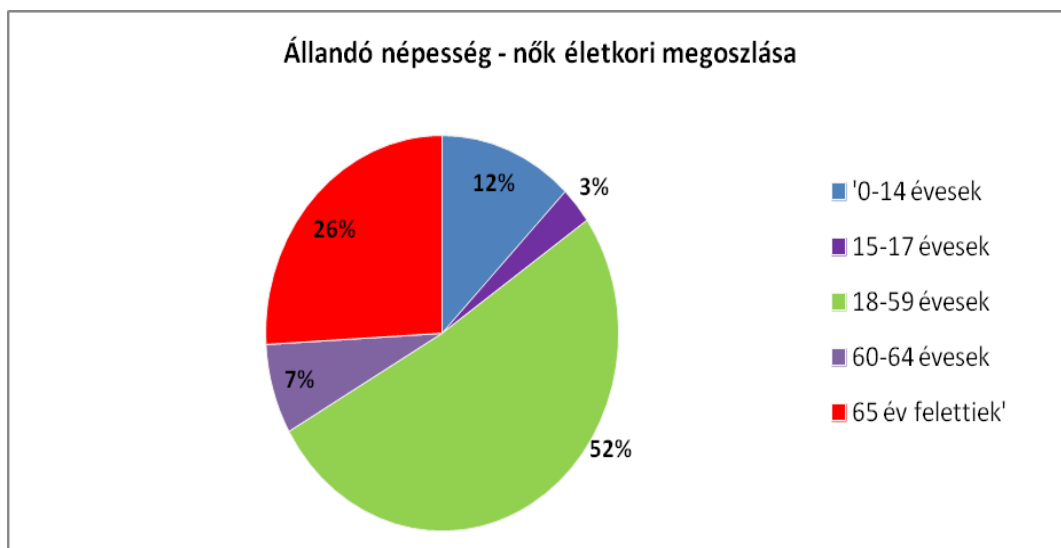

Az állandó népesség száma Gyomaendrőd esetében több mint a lakónépesség. A nők száma, aránya a férfiak arányához közel azonos az egyes korcsoportok esetében. Szembetűnő különbséget a 65 év feletti korosztálynál láthatunk, ahol a nők aránya 61 %, míg a férfiak aránya csak 39 %.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	6446	6984	13430	48,00%	52,00%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			340	2,53%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	890	858	1748	6,63%	6,39%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	219	212	431	1,63%	1,58%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	3692	3591	7283	27,49%	26,74%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	467	514	981	3,48%	3,83%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	1178	1809	2987	8,77%	13,47%

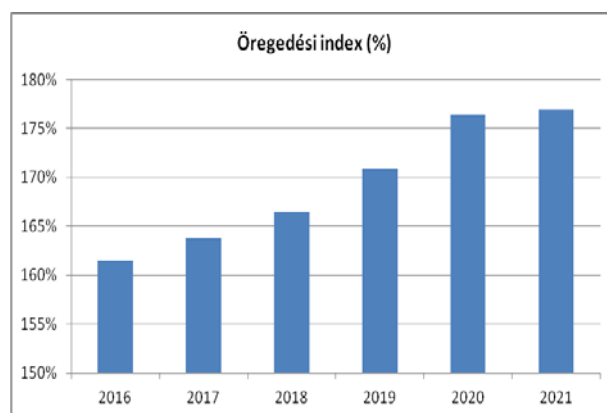
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index alapján megállapítható, hogy a település előregedő, a mutatószám évről-évre magasabb értéket mutat. Ebből az adatból is látható, hogy városunkban az idősebb lakosság fokozottabb ellátására van szükség.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	2 839	1 758	161,49%
2017	2 854	1 743	163,74%
2018	2 931	1 761	166,44%
2019	2 987	1 748	170,88%
2020	3 016	1 710	176,37%
2021	3 036	1 716	176,92%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlások táblázat negatív egyenleget mutat, tehát többen vándorolnak el a településről, mint ahányan ide települnek. Az érték egyedül a 2020-as évtől mutatott először pozitív változást, amely 2021-re kicsit visszaesett, de még mindig pozitív tartományban maradt.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	-2,91
2017	-0,77
2018	-0,94
2019	-2,75
2020	7,33
2021	3,81

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás adatai szerint a halálozások száma jelentősen – esetenként többszörösen – magasabb, mint a születések száma. Ebből az adattáblából is jól látható, hogy városunk lakossága előregedő, mely tényre fokozott figyelmet kell fordítani esélyegyenlőségi szempontból is.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-6,12
2017	-10,84
2018	-6,87
2019	-9,28
2020	-9,80
2021	-11,82

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az esélyegyenlőség alapelve, mely szerint minden ember egyenlő. Biztosítani kell, hogy ne érhesse senkit közvetlen, vagy közvetett diszkrimináció, hátrányos megkülönböztetés bőrszíne, neme, anyanyelve, életkora, faji, vallási, politikai hovatartozása vagy más véleménye, nemzeti vagy társadalmi származása miatt, születési, vagyoni vagy egyéb helyzete, fogyatékosága kapcsán.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a település lakói számára minőségi, mindenki számára egyenlően elérhető szolgáltatásokat nyújtson és hozzájáruljon a polgárok esélyegyenlőségének biztosításához, életszínvonalának emeléséhez.

Az esélyegyenlőség érték, mely a település minden lakója számára fontos. Érvényesítésének kötelezettségét jogszabály határozza meg, emellett érdekünk is, hogy biztosítsuk a város lakóinak a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést és az életminőség javításának lehetőségét.

Az önkormányzat az esélyegyenlőséget munkáltatóként, szolgáltatásai révén és intézményfenntartóként is érvényesíteni kívánja.

A településnek érdeke a szolidaritás erősítése, mely révén a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációja, felzárkóztatása és érvényesülési lehetőségei elősegíthetők.

Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozása és megvalósítása a célunk, melyek tartós megoldást jelentenek a hátrányos helyzetű célcsoportok társadalmi, oktatási, képzési, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális életminőségi helyzetének javítása, a felzárkóztatás elősegítése terén.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Gyomaendrőd Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP átfogó célja a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: FIt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1-től jelentős mértékben átalakult. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerülnek. A helyi önkormányzatok felelőssége növekszik a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a települési támogatások biztosításában.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása,
- időskorúak járadéka,

- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj),
- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák),
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás, amelynek jogosultsági feltételeit, típusait az önkormányzatok határozhatják meg.

E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Az önkormányzat kötelezettsége abban áll, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

Az Szt. által szabott egyetlen kötelezettség az, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet, a létfenntartási gond meghatározása az önkormányzat jogosultsága, hasonlóan az ilyen helyzetekben nyújtandó támogatás összegének meghatározásához.

A települési önkormányzat képviselő-testületének a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló rendeletét legkésőbb 2015. február 28-ig kellett megalkotnia. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás **a szociális ellátások helyi szabályairól szóló 4/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelet.**

Önkormányzatunk rendkívüli és rendszeres települési támogatást biztosít az arra szociálisan rászorult személyek, családok számára:

- Az önkormányzat rendkívüli települési támogatást nyújt jövedelmi és vagyoni viszonyaitól függetlenül azoknak a személyeknek, akik nem várt események miatt létfenntartást veszélyeztető élethelyzetbe kerülnek. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet olyan nem várt események, mint halál, betegség, baleset, természeti katasztrófa bekövetkezése esetén kialakult élethelyzet, melyben a személyek, családok mindennapi megélhetése kerül veszélybe.
- Az önkormányzat rendkívüli települési támogatást nyújt azoknak a személyeknek akik önmaguk illetve családjuk átmeneti létfenntartásáról az alább felsorolt, alkalmanként jelentkező többletkiadás miatt más módon nem tudnak gondoskodni és családjukban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250 %-át (2022-ben 71 250 Ft), és nem rendelkeznek legalább 855.000.-Ft értékű ingó vagy ingatlan vagyonnal:

- a betegséghez kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások enyhítésére,
- eseti magas gyógyszerköltség enyhítésére,
- az iskoláztatáshoz kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások enyhítésére,
- a gyermek fogadásának előkészítéséhez valamint a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához,

- Elemi kár bekövetkezése esetén a legszükségesebb ruházat, élelem, elemi bútorzat pótlására rendkívüli települési támogatásban kell részesíteni azt a személyt, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át (2022-ben 85.500 Ft) és az elemi kárt szenvedett ingatlan a közös háztartásban élők a 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 3. §-ában meghatározott jogos lakásigényét nem haladja meg.

- Temetési költségek enyhítése címén rendkívüli települési támogatásban kell részesíteni azt az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodó személyt, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át (2022-ben 85.500 Ft)

- Az Önkormányzat a téli, fűtési időszakban egyszeri alkalommal szilárd tüzelőanyag formájában természetbeni támogatást biztosít annak a rászoruló személynek, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250 %-át (2022-ben 71 250 Ft), és nem rendelkezik legalább 855.000.-Ft értékű ingó vagy ingatlan vagyonnal.

- Az Önkormányzat települési támogatásként települési gyógyszer-támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére magas gyógyszerköltségük viseléséhez.

A települési gyógyszer-támogatás

- rendkívüli támogatásként nyújtható, amennyiben a szociálisan rászoruló személy átmeneti létfenntartásáról alkalmanként jelentkező magas gyógyszerköltsége
- rendszeres támogatásként nyújtható, amennyiben a szociálisan rászoruló személy időszakos vagy tartós létfenntartásáról rendszeresen jelentkező magas gyógyszerköltsége miatt más módon nem tud gondoskodni.

- Az Önkormányzat rendszeres települési támogatásként települési lakásfenntartási támogatást nyújt a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez:

- a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához,
- a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogvatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebkttv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója 2017. – 578/2017.

(XII. 14.) Gye. Kt. határozat

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a szolgáltatástervezési koncepció elkészítésével meghatározta azokat az alapelveket, irányokat és célokat, melyeket a település a szociális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások fejlesztésének további szereplőit.

A dokumentum átfogó képet nyújt a település ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről és a rendelkezésre álló lehetőségekről, a szolgáltatások fejlesztésének irányairól és a feladatokról, továbbá felméri azokat a hiányokat, melyet a szociális szolgáltató rendszer a településen jelenleg kezelni nem képes.

Gyomaendrőd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

A Stratégia felülvizsgálata jelenleg folyamatban van.

Gyomaendrőd Város Településrendezési terve - 56/2010 (II. 25.) Gye. Kt. határozata

A települési önkormányzat feladata a jogszabályok keretein belül a településrendezési feladatkör ellátása, az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítása, valamint a helyi építészeti örökség védelme, az építésügy helyi feladatainak ellátásához szükséges anyagi és személyi feltételek biztosítása.

Gyomaendrőd Város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja Local Agenda 21 - 586/2017 (XII. 14.) Gye. Kt. határozat

Cél a fenntartható fejlődés minél gyorsabb és hatékonyabb elősegítése, mely során csökken a meg nem újuló erőforrások felhasználása és nő a megújuló energia hasznosítás. A város gazdasági állapota fejlődni kezd, növekszik a gazdaság termelőképessége, nő a foglalkoztatás, csökken a munkanélküliség és ezek által növekszik az életszínvonal. A gazdasági fejlődésnek köszönhetően növekszik a város lakossága, melynek köszönhetően az átlagéletkor csökken.

Ezzel egyidőben a lakosság tudatosan védi, óvja környezetét, nagyobb hangsúlyt helyez a környezetvédelemre. A város vezetése és az itt élők együttműködve egy élhetőbb várost alakítanak ki, ahol az életkörülmények, a lokális környezet az elvárt szintre emelkedik. A város fejlődése szempontjából elengedhetetlen az idegenforgalom és az ebből származó előnyök növelése, ennek hatásait figyelembe véve kell a fejlesztéseket megtervezni, megvalósítani. A település a rendezési tervét, az infrastrukturális fejlesztéseit ezen szempontok figyelembevételével készítette el és valósítja meg.

Gyomaendrőd Város Lakásgazdálkodási Konceptió 2017-2022 - 392/2017. (VIII. 31.) Gye. Kt. határozat

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezetten törekszik a magas minőségű környezet és szolgáltatások kialakítására, illetve a szociális biztonság megszervezésére. Fontosnak tartja azt is, hogy a fiatalok számára Gyomaendrőd vonzó város legyen. Mind a magas szintű környezet kialakítása és fenntartása, mind a szociális biztonság megteremtése, mind a fiatalok helyben tartása összefügg a lakhatási helyzettel, a város lakáspolitikájával.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata Foglalkoztatási Esélyegyenlőségi Terve - 162/2020. (VIII. 27.) Gye. Kt. sz. határozat

Az Ebktv 63.§ (4) bekezdésében foglaltak értelmében az Önkormányzat megalkotta a foglalkoztatásra vonatkozó esélyegyenlőségi tervét. A terv hatálya kiterjed az Önkormányzatra és annak intézményeire is. Az elkészített helyzetelemzés alapján meghatározásra kerültek a foglalkoztatási célcsoport, illetve az esélyegyenlőségi helyzetük javítása érdekében megvalósítandó intézkedések.

Gyomaendrőd Város Sportkoncepciója 2016-2020 – 524/2016 (X. 27.) Gye. Kt. sz. határozat

Az önkormányzat sportkoncepciója 2020-ig szabályozza az önkormányzat legfontosabb tennivalóit, meghatározza a sportágazatban önként vállalt feladatainak kereteit, tájékoztatást ad a sportágazat szereplőinek az önkormányzat szerepvállalásának irányairól és mértékéről. A sportnak kiemelt gazdasági és szociális jelentősége is van, hozzájárulhat számos közösségi politika megvalósításához is, például a szociális kohéziót, a kisebbségek, a fogyatékos személyek beilleszkedését elősegítő, vagy akár a fiatalok körében a demokráciát népszerűsítő programok révén.

A koncepció felülvizsgálata szükséges.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2019-2024. – 98/2020. (VI. 25.) Gye. Kt. határozat

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A gazdasági program elsősorban a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében javasolt intézkedéseivel kapcsolódik az esélyegyenlőségi helyzet javításához.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Széchenyi Terv Plusz 2021-2027

Magyarország a számára 2021-2027 között rendelkezésre álló uniós források felhasználására nyolc operatív programot alakítottak ki.

A 2021-2027-es uniós programozási időszakban az informatikai és a digitális fejlesztések egy új, önálló operatív programban jelennek meg, ez a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (**DIMOP Plusz**).

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (**EFOP Plusz**) elsődleges célja a szociális felzárkózás támogatása Magyarországon.

Az EFOP Plusz öt humán szakterület fejlesztéseit foglalja magában, ezek az egészségügy, köznevelés, társadalmi felzárkózás, szociális és gyermekvédelmi, valamint család- és ifjúságpolitika, így az Európai Unió által, a 2021-2027 közötti időszakra meghatározott szakpolitikai célkitűzések közül a szociálisabb és befogadóbb Európa megteremtéséhez kíván hozzájárulni a szociális jogok európai pillérében foglaltak figyelembevételével.

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (**MAHOP Plusz**) célja a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása, a haltermelés és halfeldolgozás versenyképességének, valamint fenntarthatóságának innováció és digitalizáció révén történő növelése a környezetterhelés csökkentése mellett. Kiemelt szempont a klíma- és környezetbarát halgazdálkodási módszerek támogatása, a körforgásos gazdálkodás elvén alapuló módszerek részarányának növelése a termelési rendszereken belül, továbbá a vízi és vizes élőhelyek biodiverzitásának fenntartása és fejlesztése.

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (**IKOP**) Plusz keretében a magyarországi kötőtpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházások valósulhatnak meg. A magyarországi közlekedési helyzetet, a Kohéziós Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap korlátait, illetve egyéb uniós alapelveket (pl. kettős finanszírozás kizárása, tiltott állami támogatások) figyelembe véve az IKOP Plusz 3 prioritási tengelyen tervez beavatkozásokat:

- Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése, köztük városi elektromos buszbeszerzéseket, nagyforgalmú elővárosi vasútvonalak fejlesztéseit.
- TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése, benne a transzeurópai közlekedési hálózathoz tartozó vasútvonalakét és kikötőkét.
- Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás részeként EuroVelo kerékpárutak fejlesztéseit, közlekedésbiztonsági és egyéb (pl. zajárnyékoló falak, e-töltők) beruházásokat.

A 2021-2027 közötti időszakra szóló Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (**GINOP Plusz**) célja a hazai gazdaság versenyképességének növelése a kkv-szektor ellenálló képességének erősítésével, a kutatásfejlesztési és innovációs ökoszisztéma fejlesztésével, a hazai munkavállalók alkalmazkodóképességének javításával valamint a minőségi munkaerő biztosításával.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (**TOP Plusz**) program Magyarország teljes területén támogatja a területi alapú fejlesztéseket, célja a régiók és megyék EU szintű és országon belüli fejlettségi pozíciójának javítása, kiemelten a legkevesbé fejlett megyék és elmaradott térségek területi fejlesztése a kedvezőbb helyzetű térségek pozíciójának erősítése mellett. A 2014-2020 közötti Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) eredményeire építve annak tematikáját és integrált területi programokon keresztül megvalósuló modelljét folytatja. A program elsősorban helyi önkormányzati

fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A Végrehajtás Operatív Program Plusz a 2021-2027 közötti időszakban Magyarország számára rendelkezésre álló kohéziós célú források eredményes és hatékony felhasználását támogató technikai segítségnyújtás forrásokat kezeli. Ennek keretében biztosítja a naprakész tudással rendelkező szakemberállományt, az infrastrukturális feltételeket, az informatikai, partnerségi, kommunikációs és nyilvánosság-hoz kapcsolódó feladatok ellátását, ezzel is hozzájárulva a Partnerségi Megállapodás céljainak teljesüléséhez. A **VOP Plusz** kiemelt figyelmet fordít a pályázói kapacitás fejlesztésére is, ezáltal elősegítve, hogy a pályázók a fejlesztéseiket minél nagyobb számban, minél szabályosabban és minél jobb minőségben legyenek képesek megvalósítani az új időszakban.

A Kárpát-medence azon európai régiók közé tartozik, amelyek az éghajlatváltozás hatásainak jobban ki vannak téve. Európában Magyarország néz szembe a legnagyobb árvízvédelmi problémával, a belvízprobléma is egyedülálló, az aszályok kockázata pedig még ezeket is meghaladja. A környezeti hatások mellett erőforrásaink túlzott használata is olyan kérdéseket vet fel, amelyeket kezelniünk kell. A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (**KEHOP Plusz**) ezen problémák megoldásához nyújt támogatást.

Az operatív program célja a környezetszennyezés és az erőforrásaink túlzott kihasználásának csökkentése, a biológiai sokféleség megóvása és a körforgásos gazdaság előtérbe helyezése. Kiemelt figyelem jut a zöld-kék infrastruktúra fejlesztésére és a helyi energiaközösségekre. Emellett elsődleges feladata még új munkahelyek létrehozása és a károsanyag kibocsátások csökkentése különösen a leginkább karbon-intenzív megyékben.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elsősorban a TOP Plusz, az EFOP Plusz és a KEHOP Plusz keretei között igyekszik számítását több területen is megtalálni, így a társadalmi különbségek csökkentése, valamint a lakosság felzárkóztatása tekintetében is.

Ezzel együtt természetesen az egyéb, főleg az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő pályázatok figyelése szükséges.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapjául szolgáló adatokat Teir adatbázisból gyűjtöttük, továbbá használtuk e célra az intézmények beszámolóit, az intézmények által nyújtott adatokat, információkat, illetve a helyi adatbázisokat. Több esetben is előfordult, hogy az adatgyűjtésre nem volt és nem is lehetett lehetőség. Ilyen esetekben a szakemberek, az esélyegyenlőségi célcsoport képviselőinek a tapasztalataira támaszkodtunk.

A munkánk során összegyűjtött, áttanulmányozott adatokat, megállapított tendenciákat, illetve a belőlük levont következtetéseket, fontosabb változásokat az egyes célcsoportokról szóló fejezetekben ismertetjük. A HEP-et a módszertani útmutató alapján készítjük el, sablon felhasználásával, mely kötelező adattáblákat tartalmaz. Bizonyos esetekben nem rendelkezünk hivatalos adatokkal, így a táblázatok alapján készített diagramok néhány esetben torz képet mutathatnak.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység fogalma: a fejlett országokban mélyszegénységen azt a jelenséget értjük, amikor valaki egy relatív szegénységi küszöb alatt, alapvető javakat és közszolgáltatásokat nélkülözve él, és kevés esélye van arra, hogy ebből a helyzetből önerőből kilépjen. A benne élőket jelentős hátrányok sújtják az élet szinte minden (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás, egészségügy) területén.

A szegénység kialakulásának okai többek közt a munkahelyek megszűnésére, vezethetők vissza.

További problémát jelent a mélyszegénység megléte mellett annak továbbörökítése is, melynek okai az alacsony képzettség és a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére, a jóléti rendszer szűkös és elégtelen minőségű eszköztára, illetve ezek igénybevételeének hiányosságai, a gazdaság szerkezeti átalakulások, gazdasági stagnálás, a segélyek összegének csökkentése, a hozzáférés szigorítása, a kezeletlen egyéni, családi válsághelyzetek, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságai.

A mélyszegénység fogalmát gyakran azonosítják a cigánysággal.

Magyarországon 2001. évi népszámlálás során 205.720, míg a 2011. évi népszámláláskor 315.583 fő vallotta magát a roma nemzetiséghez tartozónak. Gyomaendrődön a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 613 fő, magát roma nemzetiségűnek valló ember él.

A következő népszámlálásra idén október-novemberben kerül sor.

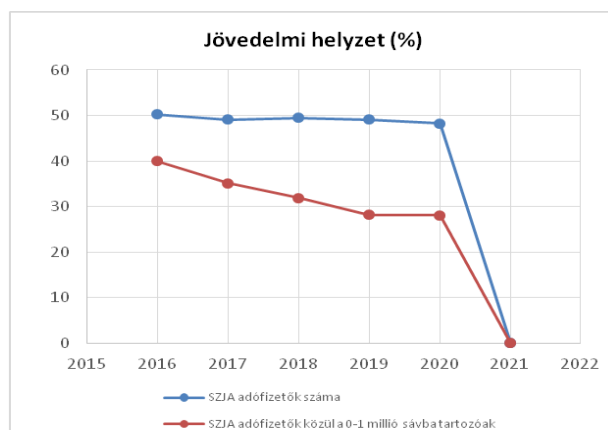
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Az elmúlt időszakban számos olyan külső tényező jelent meg a világunkban, melyeknek nemcsak társadalmi, hanem jelentős gazdasági hatásuk is volt. Gondoljunk itt a COVID-19 járványra, illetve az orosz-ukrán háborúra. Ezen események már önmagukban is alapjaiban megváltoztatták az életünket, mely változásokat a kormány által előírt intézkedések tovább módosítottak.

Ezek a rendkívüli helyzetek és az ezek kezelésére hozott intézkedések nem adnak lehetőséget arra, hogy helyes következtetéseket vonjunk le a jövedelmi és vagyoni helyzet alakulására, illetve helyes prognózist állítsunk fel a következő időszakra vonatkozóan.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	50,20	40,01
2017	49,11	35,14
2018	49,52	31,93
2019	49,11	28,19
2020	48,25	28,11
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstár

Fentiekre tekintettel, a rendelkezésre álló 2016-2020 adatok alapján csak ténymegállapításokat tudunk tenni a jövedelmi vagyoni helyzet alakulására. Nevezetesen annyit, hogy a vizsgált évek során az adófizetők száma a teljes lakosság közel azonos 49-50%-át tette ki, ugyanakkor az évek során egyre kisebb százalékuk tartozott a 0-1 millió forintos jövedelemsávba.

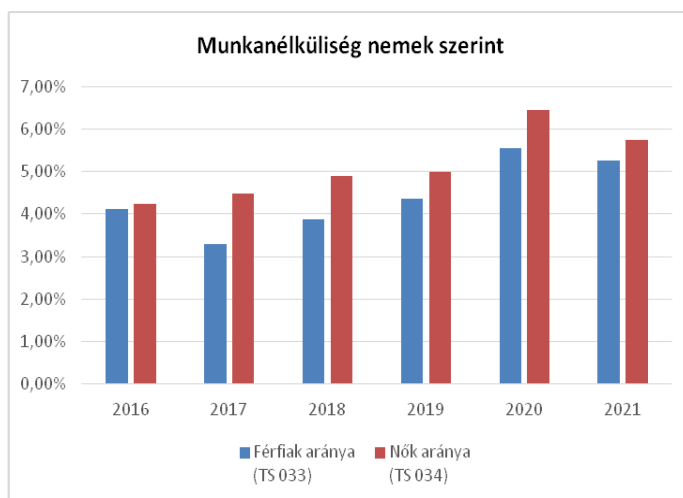
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A foglalkoztatási helyzetre is igaz a fenti megállapítás, hogy csak a COVID-19 járvány és a jelenlegi gazdasági és külpolitikai helyzet miatt nem érdemes hosszú távú következtetéseket levonni a meglévő adatok alapján.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	4,13%	4,25%	4,19%
2017	3,30%	4,49%	3,90%
2018	3,87%	4,89%	4,38%
2019	4,36%	4,98%	4,67%
2020	5,56%	6,44%	6,00%
2021	5,26%	5,74%	5,50%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

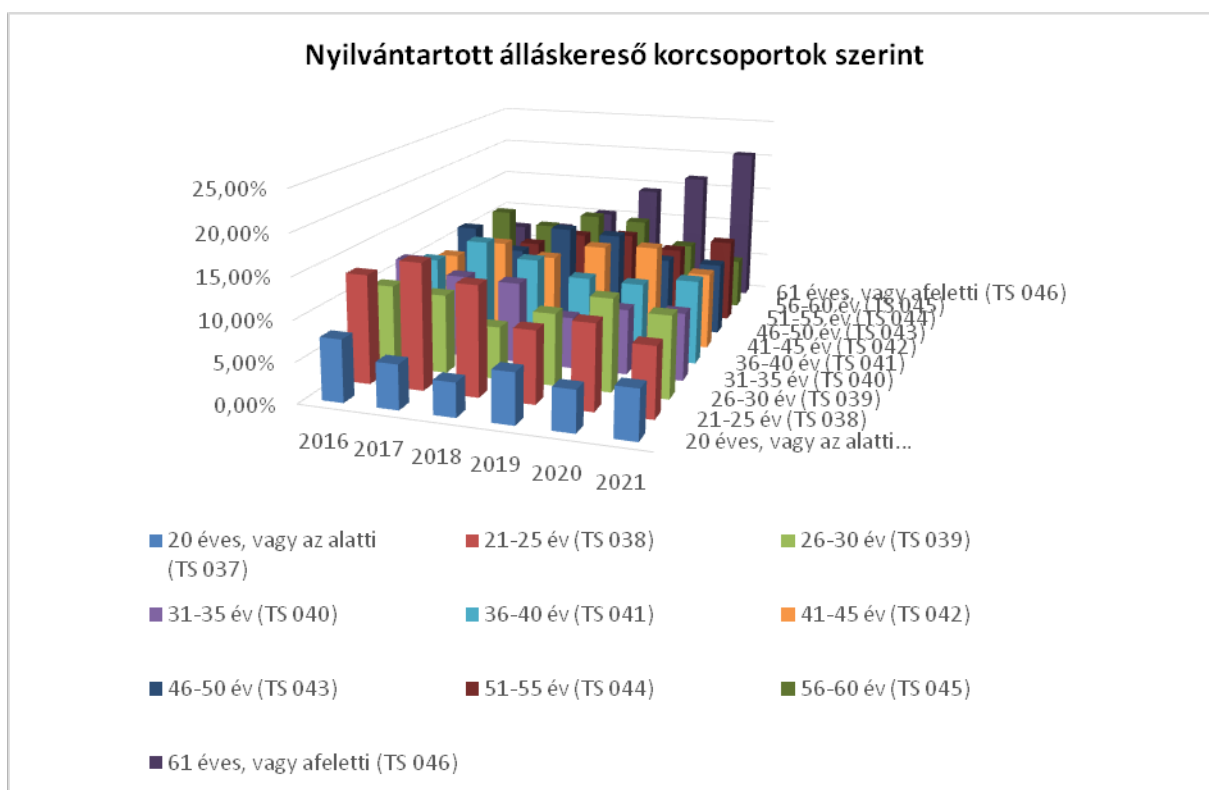
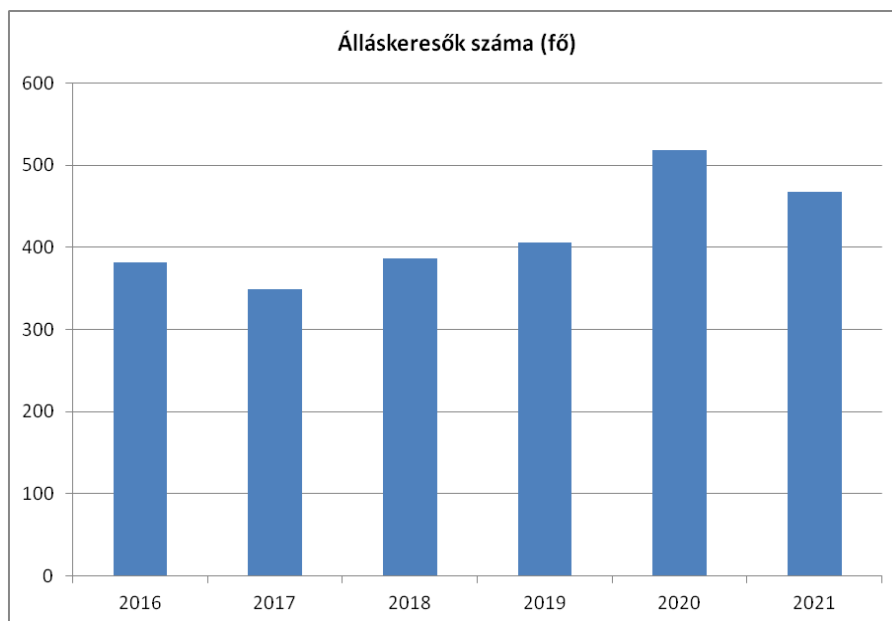
A korábbi csökkenő tendenciát megtörve (Forrás: HEP 2020), 2017. évtől folyamatosan növekedett a nyilvántartott álláskeresők aránya, melyben a nők aránya nagyjából stagnál, a férfiak arányában volt megfigyelhető kis mértékű csökkenés. A pandémia időszakától kezdve aztán megemelkedett az álláskeresők száma.

Az alábbi táblázat szerint az egyes korcsoportokban a nyilvántartott álláskeresők száma 2018–2019.-ig nagyjából stagnált, vagy csökkent, azonban 2020-ra szinte minden korcsoportnál jelentős növekedés figyelhető meg, valószínűleg az említett pandémia gazdasági hatásai következtében.

Különösen megfigyelhető ez a visszaesés a 21-25 és a 61 év feletti korcsoport esetében.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	381	349	386	406	476	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	29	19	16	25	26	28
	%	7,61%	5,44%	4,15%	6,16%	5,46%	6,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	51	54	52	36	54	40
	%	13,39%	15,47%	13,47%	8,87%	11,34%	8,57%
26-30 év (TS 039)	Fő	39	34	25	36	59	47
	%	10,24%	9,74%	6,48%	8,87%	12,39%	10,06%
31-35 év (TS 040)	Fő	45	36	39	26	42	39
	%	11,81%	10,32%	10,10%	6,40%	8,82%	8,35%
36-40 év (TS 041)	Fő	39	46	44	39	49	49
	%	10,24%	13,18%	11,40%	9,61%	10,29%	10,49%
41-45 év (TS 042)	Fő	35	40	39	49	65	45
	%	9,19%	11,46%	10,10%	12,07%	13,66%	9,64%
46-50 év (TS 043)	Fő	44	31	48	49	48	43
	%	11,55%	8,88%	12,44%	12,07%	10,08%	9,21%
51-55 év (TS 044)	Fő	29	29	39	43	47	50
	%	7,61%	8,31%	10,10%	10,59%	9,87%	10,71%
56-60 év (TS 045)	Fő	42	33	44	45	42	30
	%	11,02%	9,46%	11,40%	11,08%	8,11%	6,42%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	28	27	40	58	86	96
	%	7,35%	7,74%	10,36%	14,29%	18,07%	20,56/%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

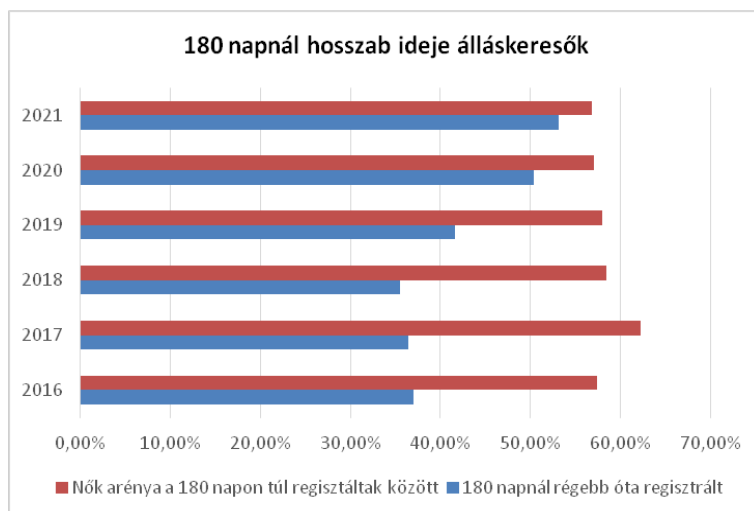

A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya 2019-ig nagyjából stagnált, illetve enyhén csökkent, 2019. évben kis mértékben, 2020-ban és 2021-ben pedig jelentősen megemelkedett. Azonban a nők aránya a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők csoportján belül tulajdonképpen nem változott. Vélhetőleg a férfiak közül kerültek ki a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkn belül (TS 058)
	%	%
2016	37,01%	57,45%
2017	36,39%	62,20%
2018	35,49%	58,39%
2019	41,63%	57,99%
2020	50,39%	57,09%
2021	53,10%	56,85%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

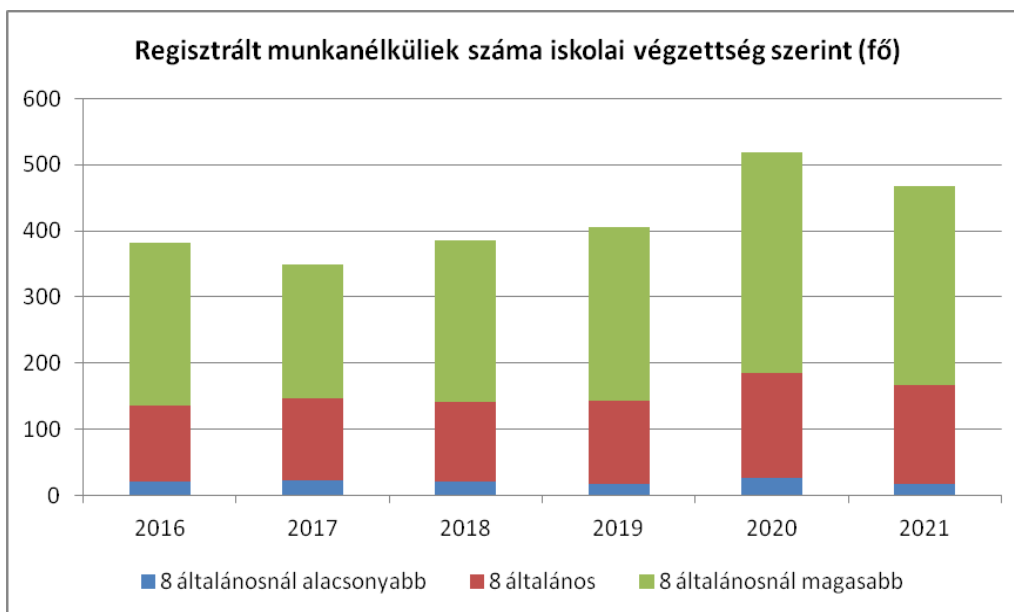
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	381	20	5,25%	116	30,45%	245	64,30%
2017	349	22	6,30%	125	35,82%	202	57,88%
2018	386	20	5,18%	122	31,61%	244	63,21%
2019	406	18	4,43%	125	30,79%	263	64,78%
2020	518	26	5,02%	158	30,50%	334	64,48%
2021	467	18	3,85%	148	31,69%	301	64,45%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat és a diagram adataiból jól látható, hogy a munkanélküliek számában bekövetkezett növekedés leginkább a 8 általánosnál magasabb végzettséggel rendelkezők csoportját érintette. Ezek a számok azt is mutatják, hogy településünkön egyre kevesebb azok száma, akik még 8 általánossal sem rendelkeznek.

A helyi roma nemzetiségi önkormányzat feladatának tartja, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű felnőtteket is bevonja képzésekbe. Az elmúlt időszakban több ízben zajlott székhelyükön alap- és kulcskompetencia képzés, kiskerti növénytermesztő képzés, valamint az általános iskola osztályainak elvégzése.

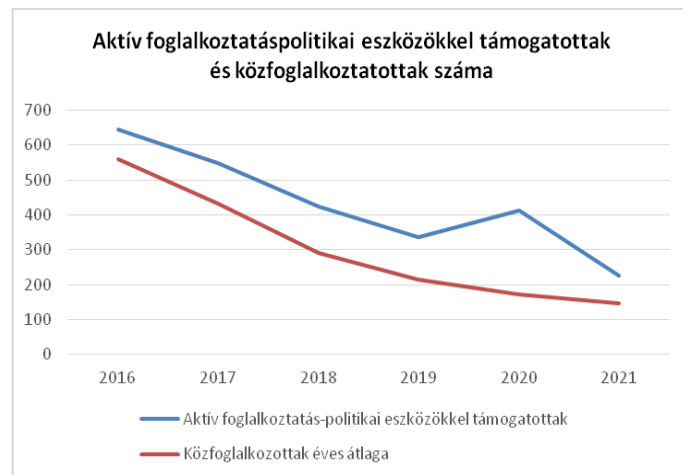
Tekintettel a jelentős érdeklődésre, a 2020. évi HEP szerint célként tűzték ki az általános iskola 8. osztály beindítását, amelyet azóta sikeresen működtetnek.

Felnőttoktatásra lehetőséget közép fokú iskolában (szakközépiskolai felnőttoktatás) Gyomaendrődön az Alföldi Agrárszakképzési Centrum Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium biztosít 2012. óta.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei; Gyomaendrőd városában 2011. október 20-tól elindult Start közmunkaprogram, a következő elemekkel: bel- és külterületi csatornák karbantartása, illegális hulladéklerakók felszámolása, nádvágás és cserjézés, vályogtéglák készítése, mezőgazdasági földút karbantartás, síkosság mentesítési feladatok. A mezőgazdasági program keretein belül szántóföldi növénytermesztés; a fóliás zöldségtermesztés; az extenzív állattartás valamint a homoktövis programelemek indultak.

Az évek során a támogatási rendszer jelentősen átalakult, és évről évre csökkent a közfoglalkoztatásban résztvevők száma, így Gyomaendrőd is csökkentette a működtetett programelemeket, illetve az egyes elemekben foglalkoztatott résztvevők számát. Jelenleg az alábbi mintaprogramokat valósítjuk meg: mezőgazdaság, helyi sajátosság, szociális mintaprogram huzamosabb idejű közfoglalkoztatás (galambtelep).

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	645	559
2017	550	433
2018	424	291
2019	335	215
2020	413	172
2021	225	145

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Városunkban működik a Békés Megyei Kormányhivatal Gyomaendrődi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, akik kínálnak programokat a munkanélküliség csökkentésére, illetve képzési lehetőségeket ajánlanak fel a munkaerőpiacra/munkaerőpiacon történő átlépés elősegítése érdekében. Szoros együttműködés van a Foglalkoztatási Osztály és az Önkormányzat közfoglalkoztatási osztálya között.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A város egyik legnagyobb munkaadója az önkormányzat, amely a gyermekjóléti, oktatási, szociális, egészségügyi, sport és kulturális területen nyújt megélhetést a helyi humán értelmiség számára és korszerű szolgáltatást a város és térsége lakosságának.

Ezen túl a mezőgazdaságé és a faiparé a fő szerep a városban, legtöbb munkalehetőség ezeken a területeken mutatkozik. Továbbá fontos megemlíteni a könnyűipari területeket, az élelmiszeripart, a vendéglátóipart, a szolgáltató területet, építőipart és a halászatot, sőt a gépipart is.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja közlekedés szempontjából megfelelőnek mondható. Gyomaendrőd a Békéscsaba-Budapest vasútvonal mentén helyezkedik el. Vonattal és autóval közlekedve a kb. 40 km-re lévő megyeszékhely 40 perc alatt elérhető, az autóbuszos közlekedés általában 1 órát vesz igénybe. A településen belül viszonylag jók a közlekedési lehetőségek, akár kerékpárral vagy autóval, de a városban működik helyi autóbusz közlekedés is.

Az energia- és üzemanyagárak, az alapanyagárak és alapjában véve valamennyi fogyasztási cikk áremelkedése nagyban befolyásolja a gazdasági élet alakulását. A jelenlegi gazdasági körülmények között nem lehet előre prognosztizálni, hogy a korábban tervezett fejlesztési lehetőségek, beruházások a tervezett

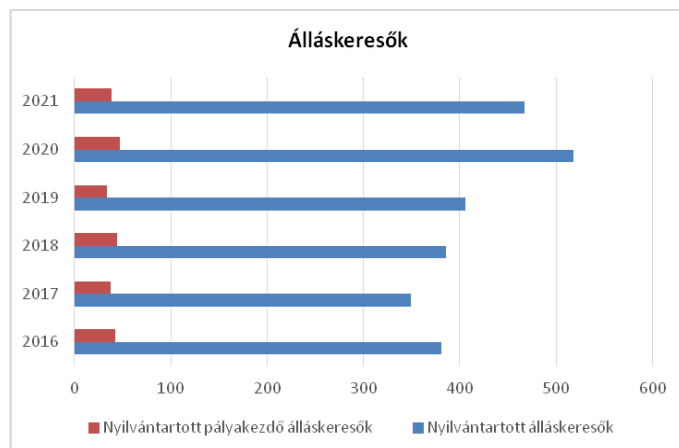
ütemben valósulnak-e meg, illetve lesz-e egyáltalán lehetősége a helyi vállalkozásoknak, szervezeteknek és az önkormányzatoknak megvalósítani azokat.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A fiatalok foglalkoztatását megkönnyítendő a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya folyamatosan biztosítja OKJ-s képzéseken való részvétel lehetőségét, melyre a településen és a közvetlen vonzáskörzetben is nagy kereslet mutatkozik. A keresett szakmák OKJ-s képzésén való részvétel jelentősen megkönnyíti a fiatalok foglalkoztatáshoz való hozzáférését. Szintén jelentős segítség, hogy a vállalkozók bér- és járulékokkal kapcsolatos költségeinek meghatározott %-át átvállalja a Foglalkoztatási Osztály. Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen a fiatalok körében elérhetőek, azonban a szükséges minimális létszámot csak a településen nem lehet feltölteni.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	381	42
2017	349	37
2018	386	44
2019	406	34
2020	518	47
2021	467	38

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Településünkön a szakképzést az Alföldi Agrárszakképzési Centrum Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium látja el. Az iskolában az alábbi területeken tanulhatnak a diákok: gazda, gazda-lovasz, édességkészítő, kistermelői élelmiszer-előállító, pék-cukrász, mezőgazdasági technikus, környezetvédelmi technikus, élelmiszer-ellenőrzési technikus és erdész technikus. Ezen kívül a diákok egyéb, a közeli településeken működő oktatási intézményekben, illetve a szomszédos megyében működő Karcagi SZC iskoláiban jutnak szakoktatáshoz.

A Bethlen iskola biztosítja városunkban a felnőttoktatást is 2012. óta. A 2012. évben 27-en, míg 2013-ban már 47-en vették igénybe a lehetőséget. A következő évekből pontos adatokkal nem rendelkezünk, azonban jelentős létszámbeli növekedés figyelhető meg évről-évre. Lehetőséget biztosítanak intenzív

érettségire, illetve a felnőttoktatás keretében állatgondozókat, aranykalászos gazdákat, méhészeket, motorfűrész-kezelőket, sajtkészítőket, valamint zöldség- és gyümölcsfeldolgozókat is képeznek.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzati saját fenntartású intézmények közül a Térségi Szociális Gondozási Központban, valamint az Önkormányzatnál a közfoglalkoztatás keretén belül kerülhet sor a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatására. A foglalkoztatás nem kifejezetten erre a rétegre irányul, de nincs is a településen – tudomásunk szerint – olyan munkáltató, aki kifejezetten ezen célcsoport tagjainak foglalkoztatására törekszik.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Az alapkompenciák fejlesztése, a digitális ismeretek elsajátítása és fejlesztése, a világháló megismerése, gyakorlati tudás szerzése érdekében számos képzés valósult meg településünkön az elmúlt időszakban. Ezek egy része pályázati programok keretében, önkormányzati intézmények szervezésben került megrendezésre (Határ Győző Városi Könyvtár, Kállai Ferenc Kulturális Központ, Szent Antal Népház és Művelődési Ház). A képzések egy része a munkaerőpiacon történő elhelyezkedéshez nyújtott segítséget (pl: önéletrajz, motivációs levél készítése.)

Számítógépekhez való ingyenes hozzáférés mindenki számára biztosított a városi könyvtárban, illetve az Önkormányzat 7 kültéri és 5 beltéri ingyenesen használható WIFI végpontot létesített 2020-ban, melyek a település frekventált helyein és közintézményeiben érhetők el.

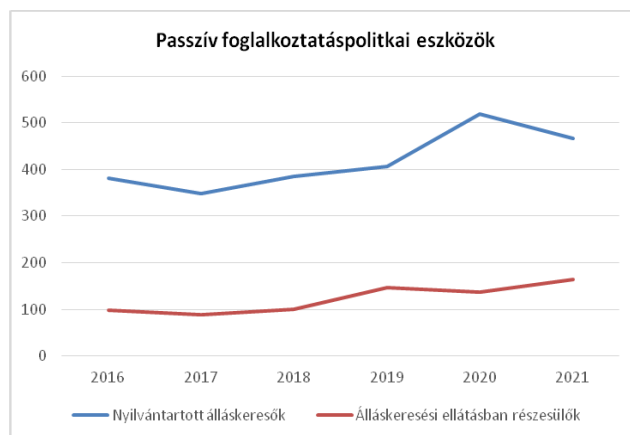
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Ebben a pontban a település lakossága által igénybe vehető pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokat, támogatásokat mutatjuk be, táblázatok formájában.

A táblázatok tartalmának értékelését az adatsorokat követően ismertetjük.

**3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök –
Álláskeresők ellátásai I.**

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	381	4,53%	98	25,72%
2017	349	4,23%	89	25,50%
2018	386	4,77%	101	26,17%
2019	406	5,13%	146	35,96%
2020	518	6,55%	136	26,25%
2021	467	5,97%-	165	35,33%-

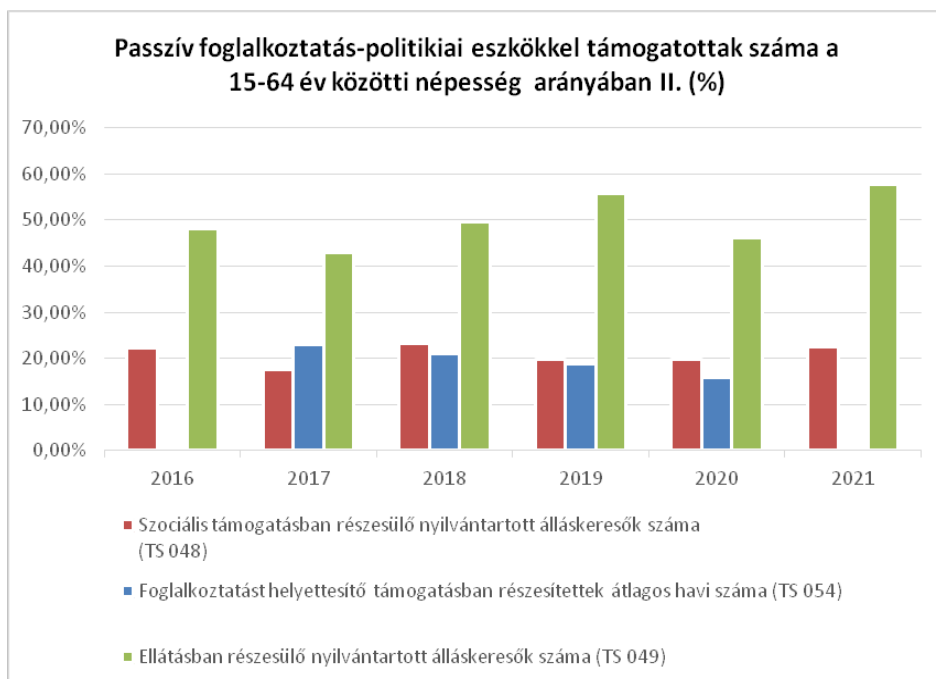

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	85	22,31%	n.a.	-	183	48,03%
2017	61	17,48%	80	22,99%	150	42,98%
2018	90	23,32%	81	20,97%	191	49,48%
2019	80	19,70%	77	18,88%	226	55,67%
2020	103	19,88%	82	15,83%	239	46,14%
2021	105	22,48%	n.a.	-	270	57,82%-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	26
2018	24
2019	24
2020	22
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosulttá váló gyermekek száma csökkent az elmúlt évek során, melynek oka a jogosultsági feltételek szigorodása a nagykorú tanulók esetében, valamint az, hogy a közfoglalkoztatási bért teljes összeggel kell figyelembe venni a jövedelemszámításnál (szemben más szociális ellátásoknál).

Ez a csökkenő tendencia felerősödve figyelhető meg az összes szociális ellátás tekintetében, kivéve a temetési és átmeneti segély (2015. évtől települési támogatás) esetében. E két utóbbi segélyformánál az önkormányzat szélesebb jogosultsági feltételt állapított meg, valamint a települési temetési támogatás esetében növelte annak összegét is.

Annak ellenére, hogy a szociális ellátások sok esetben csökkenő tendenciát mutatnak (melynek oka a jogosultsági feltételek szigorítása), azt tapasztaljuk, hogy a családok anyagi helyzete az elmúlt évek során

számottevően nem javult, továbbra is gondot jelenthet egy-egy nagyobb kiadás teljesítése, az iskolakezdéssel járó költségek, a közüzemi számlák, elszámoló számlák rendezése.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata folyamatosan kiemelt feladatnak tekinti a közhasznú és közcélú foglalkoztatás megszervezését. A közfoglalkoztatással átmenetileg megoldható a munkaerőpiac perifériájára szorult, a munka világából kikerült személyek és családok megélhetési problémája, ezért is tartja az Önkormányzat kiemelt feladatának a közfoglalkoztatás megvalósítását.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata rendelkezik Lakásgazdálkodási koncepcióval, melyet a Képviselő-testület 311/2017. (VIII. 31.) Gye. Kt. határozatával hagyott jóvá, és amely kimondja:

„Az önkormányzatnak elsődlegesen a város lakóinak igényeit kell figyelembe vennie, lakáspolitikájába beépítve a különböző szociális szempontokat és egyéb, a település által meghatározott célokat.

További fontos elvárás, hogy hozzá tudjon járulni a város népességének megtartásához, lélekszámának esetleges növeléséhez. Nagyon fontos a fiatalok városban tartása, illetve ide- vonzása. Ehhez olyan lakáspolitikát kell, amely élhető környezetet tud biztosítani, és vonzóvá tudja tenni a települést.”

A lakáspolitikát egyik fontos területe a lakásgazdálkodás, amely a már meglévő lakásállomány fenntartásával, kezelésével, bővítésével foglalkozik. Az önkormányzatok esetében a lakásgazdálkodás vagyonkezelésre, állagmegóvásra, felújításra, korszerűsítésre, lakás-elosztásra irányulhat. Az önkormányzati lakásgazdálkodásnak a lakás mobilitáshoz is jelentősen hozzá kell járulnia.

A lakásgazdálkodás szűkebb értelemben az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállománnyal való gazdálkodást jelenti, ezen belül a törvény, kötelező feladatként a szociális rászorultság alapján történő bérbeadás feltételeinek meghatározását jelöli meg.

Tágabb értelemben azonban a lakásgazdálkodás sok egyéb területet is érint. A lakásgazdálkodási döntések meghatározhatják egy adott város, városrész fejlődésének irányát, de befolyásolhatják egy településrész etnikai összetételén át a demográfia helyzetét is.

A lakásgazdálkodási koncepció céljai:

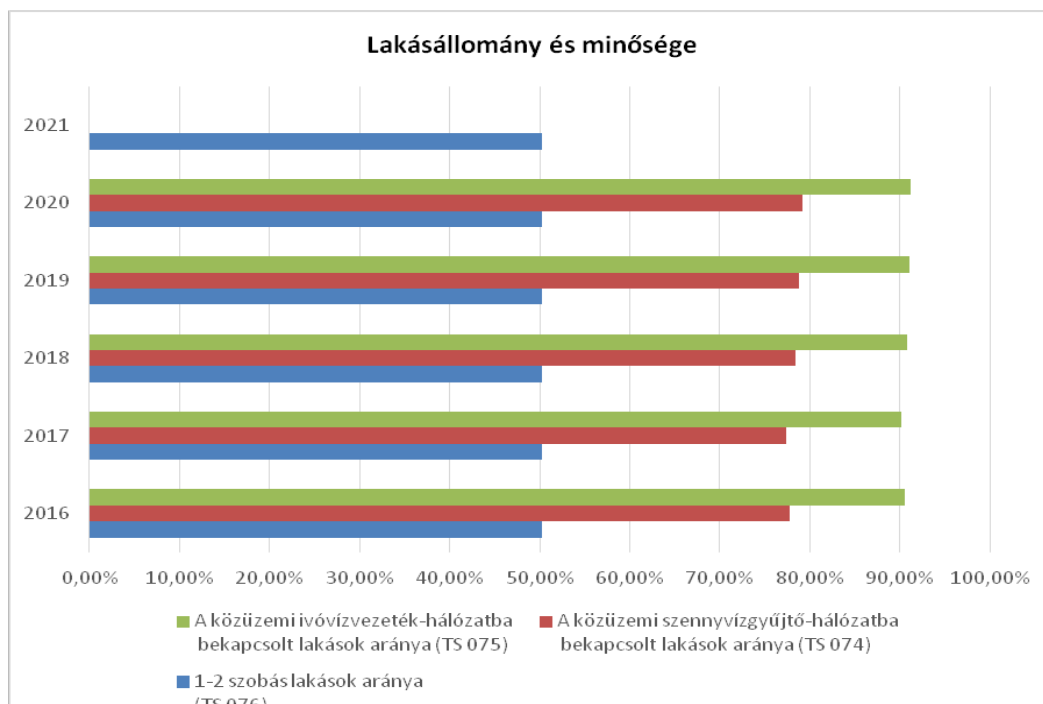
- tárja fel, összegezza és értékeli a lakáspiac külső gazdasági környezetét, a változó környezethez való alkalmazkodás helyi esélyeit,
- határozza meg az önkormányzat hosszú és rövid távú irányuló elképzeléseit, konkrét intézkedéseket és fejlesztéseket.

A lakásgazdálkodási koncepció megalkotása lehetővé teszi Gyomaendrődön az egységes és következetes lakáspolitikai kialakítását. A koncepció fő irányvonalainak meghatározásakor figyelembe kell venni az önkormányzat teljesítőképességét, a mindenkori pénzügyi lehetőségeket, törekedve arra, hogy a kötelező feladatokon túl minél több önként vállalt feladat épüljön be a koncepcióba. Emellett törekedni kell arra, hogy a koncepció stratégiaileg illeszkedjen az Európai Unió kapcsolódó szabályaihoz, és az országos lakásgazdálkodási dokumentumokhoz.

Az első lakáshoz kapcsolódó önkormányzati támogatásokról szóló 17/2017. (VI. 30.) önkormányzati rendelettel Gyomaendrőd Város Önkormányzata az elmúlt évtizedekhez hasonlóan továbbra is önkormányzati támogatást biztosít a gyomaendrődiek számára az első lakás vásárlásához, építéséhez, bővítéséhez. Az Önkormányzat – anyagi lehetőségeihez mérten – mindig kiemelten kezelte a fiatalok lakhatásának segítségét, felismerve azt, hogy milyen fontos a fiatalok településen való tartása. Az önkormányzat 2017. évben úgy döntött, hogy kiszélesíti az első lakáshoz jutó támogatást. Egyrészt az igénylők körének bővítésével – nemcsak ifjú házaspárok, hanem élettársak illetve egyedülálló személyek is jogosultak lehetnek –, másrészt nemcsak lakásvásárlást és építést, hanem lakásbővítést és korszerűsítést is támogat. A támogatás kamatmentes hitel és vissza nem térítendő önkormányzati támogatás formájában adható.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közütemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közütemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	6432	0	0	50,31%	77,75%	90,61%
2017	6427	0	0	50,29%	77,42%	90,20%
2018	6428	1	0	50,30%	78,39%	90,87%
2019	6427	1	0	50,27%	78,75%	91,12%
2020	6423	3	0	50,21%	79,14%	91,19%
2021	6412	0	0	50,25%-	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	6 432	0	58	0	18	0	0
2017	6 427	0	58	0	18	0	0
2018	6 428	0	58	0	18	0	0
2019	6 427	0	58	0	18	0	0
2020	6 423	0	58	0	18	0	0
2021	6412	0	54	0	16	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A szolgálati bérlakások iránti igény esetében stagnálás figyelhető meg.

A lakóépületek száma 2017. január 1-i adat szerint: 6427 db, mely lakásokból a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatra bekapcsolt lakások aránya 77 %, a közüzemi ivóvízvezetékre kapcsolt lakások aránya kicsit több, mint 90 %. Az összes lakásokhoz viszonyítottnak a kisebb méretű, 1-2 szobás lakások aránya 50 %.

Az önkormányzat szociális és költségalapú bérlakások kiutalásával segít az arra rászoruló emberek lakhatási gondjainak megoldásában. Gyomaendrődön 2002. évben a Széchenyi-terv keretében 24 db költség alapú bérlakás épült. A 24 db lakásból 16 db az Endrődi u. 5-7. szám alatt, még 8 db a Magtárlaposi u. 14-16. szám alatt található. Mind az Endrődi úton, mind a Magtárlaposi úton lévő lakások kihasználtsága 100 %-os.

A fent említett költség alapú bérlakáson kívül, az önkormányzat tulajdonában még 14 db szolgálati [mely lakások komfort fokozata: összkomfortos-, (9 db) vagy komfortos (5 db)] és 16 db szociális bérlakás van [a lakások komfort fokozata: komfortnélküli (1 db), komfortos (12 db), összkomfortos (1 db, félkomfortos 2db)]. A kiutalás feltételeit a lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 15/2016. (VI. 7.) önkormányzati rendelet szabályozza.

Az önkormányzati bérlakások szociális, költségelví és piaci alapon adhatók bérbe. Az önkormányzat a lakásállomány nagy részét szociális alapon adja bérbe, alacsony bérleti díjért. A szolgálati és a költségalapú bérlakások esetében is hasonlóan alacsony a lakbér összege. Költségelven bérbe adott lakások száma 24 db. 8 lakás fiatalok számára határozott időtartamra, maximum öt évre utalható ki, abban az esetben, ha a leendő bérlő vállalja, hogy lakás előtakarékosági szerződést köt. 16 lakás a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyek számára utalható ki, határozatlan időtartamra. Költségelví lakásoknak a bérleti díja a lakás műszaki állapotának fenntartását fedezi.

Nagyon nagy igény mutatkozik a nyugdíjas korúak körében a költségalapú bérlakásokra. Kétszer-háromszor ennyi bérlakás bérbeadása is megvalósulhatna, ha a megfelelő mennyiségű bérlakással rendelkezne az önkormányzat.

b) szociális lakhatás

Szociális alapon azok az állampolgárok igényelhetnek lakást, akiknek a közös háztartásban élők esetében egy főre jutó havi jövedelme nem éri el a mindenkori saját jogú öregségi nyugdíjminimum **háromszorosát**, egyedül élő esetében három és félszeresét; létfenntartáson felül szükséges mértéken felül ingó és ingatlan vagyona nincs, továbbá forgalomképes lakóingatlan tulajdonnal nem rendelkezik.

Az igénylők szükségleteit a szociális bérlakás állomány sem műszakilag, sem nagyságrendileg nem elégíti ki. Az önkormányzati szociális bérlakásokban élők a társadalmi rétegek alsó részéhez tartoznak. Ezek döntően azok a társadalmi csoportok, amelyek generációk óta halmozódó és újratermelődő társadalmi egyenlőtlenségek miatt a társadalmi kirekesztődés különböző fokain élnek. A legtöbb családban halmozottan több társadalmi probléma jelentkezik. Az alacsony iskolázottság főként a szociális bérlakásokban élők számára jelent hátrányt a munkaerőpiacon, hiszen a költségalapú bérlakások lakói már inaktív korú emberek.

Önkormányzatunk nem rendelkezik szükséglakásokkal.

Városunkban az elmúlt években kilakoltatás nem fordult elő.

Az önkormányzati tulajdonú bérlakások földrajzi elhelyezkedését több tényező befolyásolja. Az állami tulajdonú lakások kerültek 1990 után önkormányzati tulajdonba, majd értékesítésre. Mivel a tulajdonosok maguk döntöttek a lakás megvételéről, ezért területileg elszórtan maradtak meg az önkormányzati bérlakások.

A bérlők szociális és anyagi helyzetéből adódóan városunkban nincs realitása a lakásmobilitás erősödésének. A bérlők nagy része végleges megoldásnak tekinti a bérlői státuszt, rossz anyagi és szociális helyzetük miatt nem jelentkezik életcélként saját tulajdonú lakás megszerzése.

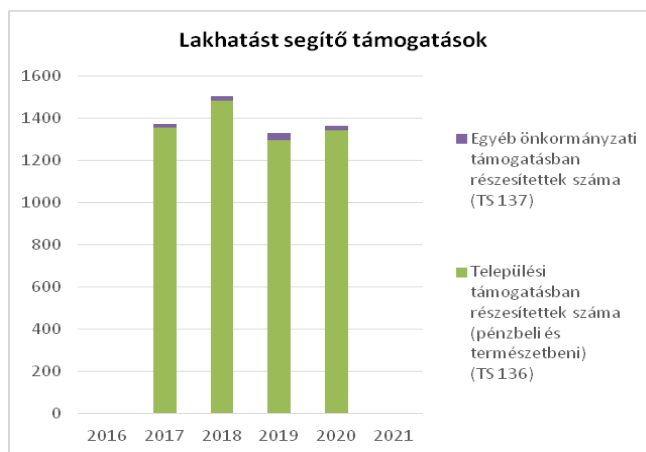
Piaci alapon bérbe adható lakások Gyomaendrődön nincsenek. Jelenleg nincs olyan lakás, amelyet az önkormányzat ilyen formán hasznosítani tud. Nincs a piaci alapú bérbeadáshoz megteremtve a kínálat, nincs felmérve a várható kereslet, és a lehetséges bérlők igényei sem. Ezen ingatlanok száma Gyomaendrőd esetében 0, tervezésük folyamatban van.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok
Településünk esetében nem releváns.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.
2017	1353	19
2018	1481	24
2019	1296	33
2020	1342	21
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2015-ben a lakásfenntartási támogatás és az adósságcsökkentési támogatás megszűnt, 2016 évtől kezdődően a rászorulóknak számára települési támogatás biztosított. Elmondható, hogy a települési és az egyéb önkormányzati támogatásokban részesülők száma az utóbbi években nagyjából stagnál.

f) eladósodottság

Az eladósodottság esetében az adósságcsökkentési támogatásban részesülők számát lehetett a korábbi időszakban vizsgálni. Azonban 2015-től ez a támogatási forma nem létezik, helyette az érintettek a fentebb ismertetett támogatási formákat vehetik igénybe.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Fontos beszélni a külterületeken való lakhatásról, mely esetben leginkább Öregszőlő településrész releváns. A településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében, a tanyagondnoki szolgáltatás beindítása és az IKSZT működtetése által az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé váltak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

A tanyagondnoki szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya személyes gondoskodást nyújtó integrált intézményi ellátórendszerének tagjaként látja el feladatát Gyomaendrőd 001-es és 002-es tanya körzetében. A szolgáltatás célja, Gyomaendrőd város külterületén, tanyáin élő idősek, egyedül élők, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetben lévő családok alapvető szükségleteinek kielégítésében, életvitelük segítésében való közreműködés, a közszolgáltatásokhoz, egészségügyi és egyéb alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása. Célja a tanyákon élők esélyegyenlőségének növelése, az ott élők életfeltételeinek javítása. A tanyagondnoki szolgáltatás mindkét körzetében 400 - 400 lakos részére nyújt segítséget. A feladatot 2 fő tanyagondnok látja el. A tanyagondnoki körzetekben élők közlekedését gépkocsival történő szállítás által segítik a tanyagondnokok.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Önkormányzatunk – a 2013. évi Helyi esélyegyenlőségi Program készítésekor – vizsgálta a szegregátumok kritériumainak való megfelelést, melyhez az Európai Unió meghatározást vette figyelembe, mely szempontok szerint Gyomaendrődön szegregátum nincsen. A városban két szegregációval veszélyeztetett terület lett akkor meghatározva: Öregszőlő, valamint Cigányváros.

2015-ben elkészült Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Integrált Településfejlesztési Stratégiája, melyhez esélyegyenlőségi szakértő készítette el a település antiszegregációs programját. A program szerint Gyomaendrődön 5 szegregátum került meghatározásra, s ennek megfelelően került kidolgozásra az itt élők esélyeinek javítása érdekében szegregációt csökkentő intézkedési terv.

Gyomaendrődi szegregátumok: Cigányváros, Nagylapos, Öregszőlő, Kocsorhegy és Bánomkert.

Általánosságban elmondható, hogy mindegyik területre jellemző a korszerűtlen, elöregedett és az állagmegóvási munkák elmaradása miatt rossz állapotban lévő épületek együttese. Több épület állapota az életveszélyes állaghoz közelít. A külterületeken az infrastruktúra hiányos, a Cigányvárosban pedig – noha a közműgerincek kiépítettek – a díjhátralékok miatt több ingatlant lekapcsolt a szolgáltató a hálózatról.

Gyomaendrőd város KSH által kijelölt és Gyomaendrőd város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (temakörönként)

(2015. évi ITS alapján, mely dokumentum felülvizsgálata jelenleg folyamatban van.)

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció
Szegregátum 1. Cigányváros	A lakónépesség száma 471 fő. Az alacsony státuszú lakosok aránya meghaladja a 40%-ot.	Becslés alapján LFT-ben 252 fő, RSzS-ben 23 fő, RGyK-ban 212 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az infrastruktúra kiépített.	A területen található a RNÖ irodája és egy élelmiszerbolt. A terület a város központjában található.	A területen rendkívül magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 2. Nagylapos	A lakónépesség száma 156 fő.	Becslés alapján LFT-ben 68 fő, RSzS-ben 6 fő, RGyK-ban 57 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Több utcában hiányzik a pormentes út és a szennyvízhálózat.	A területen egy csárda és egy bolt található. Bár belterület, a város szolgáltatásainak elérése a jelentős távolság miatt nehézkes.	A területen nem magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 3. Öregszőlő	A lakónépesség száma 658 fő.	Becslés alapján LFT-ben 252 fő, RSzS-ben 23 fő, RGyK-ban 212 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Több utcában hiányzik a vezetékes vízhálózat, a szennyvíz, a pormentes út, a közvilágítás.	A területen található két élelmiszerbolt, egy óvoda, idősek otthona, IKSZT. Az egyéb szolgáltatások elérése nehéz a távolság miatt.	A területen folyamatosan növekszik a roma lakosság aránya
Szegregátum 4. Kocsorhegy	A lakónépesség száma 91 fő.	Becslés alapján LFT-ben 39 fő, RSzS-ben 4 fő, RGyK-ban 33 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az ivóvízhálózat kivételével nem áll rendelkezésre infrastruktúra.	A területen kizárólag lakóházak és üdülők találhatóak. Az egyéb szolgáltatások elérése nehéz a távolság miatt.	A területen nem magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 5. Bánomkert	A lakónépesség száma 164 fő.	Becslés alapján LFT-ben 19 fő, RSzS-ben 2 fő, RGyK-ban 16 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az infrastruktúra részben kiépített. A Tokai Ferenc utcában nincs pormentes út, több utcában nincs szennyvízgerinc.	A területen nincs szolgáltatás. Azokat a városban lehet elérni. Bánomkert részben belterület, ezért nincs jelentős távolság.	A területen nem magas a roma lakosság aránya

Anti-szegregációs intézkedési terv

Gyomaendrőd elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához.

Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése A lemorzsolódás csökkentése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb célunk, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentsük, valamint a területek rehabilitációjával élhetőbb lakókörnyezetet teremtsünk. Öregszülő kivételével a területeken nem áll rendelkezésre közösségi tér, illetve azok erősen leromlott állagúak. A szolgáltatások elérése nehézkes, ezért egyes szolgáltatások helyben történő biztosítása szükséges. A foglalkoztatottság növelésével az alacsony státuszú lakosság számát csökkenteni kell, így a

szegregátumok oldása is elősegíthető. A Cigányváros etnikailag szegregált terület. Ez fenyegeti az Öregszőlőt is, az alacsony ingatlanárak miatt egyre többen költöznek ide a Cigányvárosból.

Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

Az önkormányzat a Gyomaendrődi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal közösen Anti-diszkriminációs jelzőrendszert működtet annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon.

A hátrányos helyzetű gyermekek lemorzsolódásának megelőzése, az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése és a BTM nehézségekkel küzdő gyermekek problémáiban való segítségnyújtás biztosítása érdekében Kortárs-segítők képzését támogatjuk. A Gyulai Tankerületi Központtal együttműködve segítjük az iskolai drogprevenció, a stressz prevenció és a családi életre nevelés témakörökből rendhagyó órák rendezését.

A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a szociális területen dolgozók továbbképzése. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében.

A városban még mindig – bár kevés számban – gondot okoz az aktív korú lakosság körében az általános iskolai végzettség hiánya. Támogatni kívánjuk a 7-8. osztály megszerzését körükben.

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

Nem rendelkezünk olyan dokumentumokkal és adatforrásokkal, mely részletezné a fenti szegregátumokban élők életkori megoszlását, foglalkoztatottsági helyzetét.

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy a szegregátumok lakossága folyamatosan változik, nagy fokú elvándorlás, pontosabban a város egyéb belterületeire való átköltözés figyelhető meg. Ennek következtében a fenti adatok vizsgálata értelmetlen lenne.

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy a szegregátumok lakossága folyamatosan változik, nagy fokú elvándorlás, pontosabban a város egyéb belterületeire való átköltözés figyelhető meg.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. Törvény** 2013. január elsejétől hatályos rendelkezése kimondja, hogy az egészségügyi alapellátás mellett az **egészséges életmód** segítségét célzó szolgáltatások is a helyi önkormányzat kötelezően ellátandó feladataihoz tartoznak.

Gyomaendrőd lakosainak egészségi állapota nem tér el az országos helyzettől, miszerint a nagy betegségcsoportok ugyanúgy jellemzőek a településen élőkre (keringési rendszer betegségei, daganatos megbetegedések, emésztőrendszer megbetegedései, légzőrendszer megbetegedései, külső okok - baleset, öngyilkosság stb.), mint az országos átlagra. Magyarországon a születéskor várható életkor 5-8 évvel alacsonyabb, mint az Európai Unió többi országában és sajnos ez Gyomaendrődön sincs másképp. A Dél-Alföldre ezeken felül igen jellemző a depresszió, mint pszichiátriai betegség, melynek kialakulása összefügghet az alkoholizmussal és a rokkanttá nyilvánítással.

Az utóbbi időben jelentősen megnövekedtek az allergiás betegségek Gyomaendrődön is, akárcsak szerte a világban. A gyermekek jelentős részénél tapasztalhatóak csontrendszeri elváltozások, tartási hibák, szaporodnak a fogászati megbetegedések is. A lakosság életmódja a Dél-alföldi régió átlagának megfelel. Az egészségesebb életmód és egészséges táplálkozás megvalósulásához felvilágosító munkára és az egyének anyagi körülményeinek változására lenne szükség. Olyan környezeti hatásról, mely jelentősen befolyásolná a lakosság egészségi állapotát, nem beszélhetünk. A társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális viszonyok megfelelnek a magyarországi települési viszonyoknak.

Gyomaendrődön a Városi Egészségügyi Intézmény jól működő és innovatív rendszer, ahol a működést az önkormányzat biztosítja, mint tulajdonos.

Az intézmény térségi szerepet tölt be városunk és a vonzáskörzetébe tartozó kistélepek egészségügyi ellátásában, feladata az egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása. Az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról,
- járóbeteg szakellátásról.

Az intézmény kis méretéhez képest sokféle szakellátást működtet, kiváló szakemberekkel.

A Városi Egészségügyi Intézmény által biztosított járóbeteg szakellátás területei: általános belgyógyászat, általános sebészet, általános szülész-nőgyógyászat, általános fül-orr-gége gyógyászat, általános szemészet, általános bőr- és nemibeteg-ellátás, általános neurológia, ortopédia, urológia, reumatológia,

pszichiátria, tüdőgyógyászat, általános laboratóriumi diagnosztika, általános röntgendiagnosztika, ultrahangdiagnosztika, nőgyógyászati ultrahangdiagnosztika, fizioterápia, gyógytorna, tüdőgondozás.

Az intézmény fontosnak tartja és kiemelten kezeli a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének fejlesztését, a prevenciót.

A Városi Egészségügyi Intézmény külön figyelmet szentel a mentális egészségnek és a páciens-orvos közötti terápiás együttműködésnek.

A háziorvosi ellátó rendszer kulcselem, az állami egészségügyi rendszer alapköve.

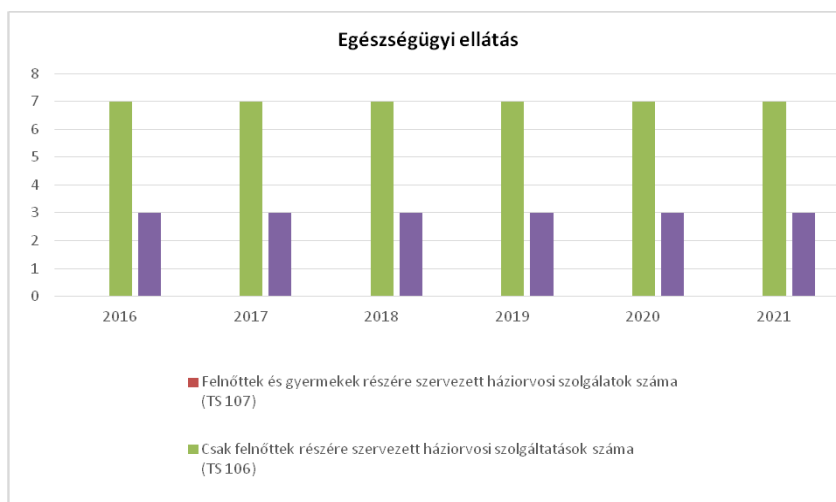
A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos feladatkörébe tartozik különösen az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

Gyomaendrőd város közigazgatási területén jelenleg 7 felnőtt háziorvosi körzet van, melyből egy tartós helyettesítéssel működik.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	7	3	3	609	n.a.
2017	0	7	3	3	605	132
2018	0	7	3	3	579	131
2019	0	7	3	3	551	95
2020	0	7	3	3	530	94
2021	0	7	3	3	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődése, valamint személyi higiéné ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiénés ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-7 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

A városban 5 körzeti védőnői szolgálat van, valamint 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő dolgozik.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi szűrések leginkább az érintett civil szervezetek és a Vöröskereszt szervezésében valósulnak meg a városban, melyek bárki számára hozzáférhetőek. A kora gyermekkori kötelező szűrések a védőnői szolgálat keretében biztosítottak.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Gyomaendrődön a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket a nevelési, oktatási intézmények látják el, ám a pedagógiai szakszolgálat bizonyos esetekben kiegészíti ezt a munkát, illetve preventív jelleggel is biztosít ellátást.

Az intézmény szolgáltatásait szülők, nevelési-oktatási intézmények (törvényes képviselő beleegyezésével) igényelhetik 0-3 éves korú, és 3-23 éves korú nappali rendszerű oktatásban részt vevő, köznevelési intézménybe járó gyermekek, tanulók számára.

Ellátási területek:

1. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás: 0-3 éves korú gyermekek intervenció és prevenció célú gyógypedagógiai fejlesztése, a család nevelői kompetenciájának erősítése.
2. Szakértői bizottsági tevékenység: Komplex pszichológiai, gyógypedagógiai vizsgálatok elvégzése tanulási, beilleszkedési és magatartási problémák esetén, fejlesztési javaslatok szülőknek, nevelési-oktatási intézményeknek a nehézségek hatékony kezeléséhez, nyomon követés, iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása, sajátos nevelési igény gyanú esetén javaslat Megyei Szakértői Bizottság vizsgálatára.

3. Nevelési tanácsadás: Fejlesztőpedagógiai, gyógypedagógiai szűrővizsgálatokat, fejlesztő foglalkozásokat, pszichés állapot feltárását, pszichológiai tanácsadást vehetnek igénybe a szülők gyermekeik számára.
4. Logopédiai ellátás: A logopédusok 3 és 5 éves korú gyermekek kötelező nyelvi- és beszéd szűrését végzik, logopédiai terápiás foglalkozásokat biztosítanak a nyelvi- és kommunikációs problémák kezelésére.
5. Gyógytestnevelés: A tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása iskolaorvosi vagy szakorvosi javaslatra.
6. Konduktív pedagógiai ellátás: Központi idegrendszeri sérült gyermekek, tanulók fejlesztése, gondozása szakértői bizottsági javaslatra.

Az óvodákban gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok is dolgoznak.

Iskolapszichológus településünkön sajnos nincsen, azonban a nevelési tanácsadóban rendelkezésre áll pszichológus is. Köznevelési intézményekben az ifjúságvédelmi feladatokat a pedagógusok látják el.

Mozgásszervi rehabilitáció igénybevételére sokrétűen van lehetőség a településen a fürdőben, illetve biztosított a gyógytorna is.

Elhelyezést igénylő rehabilitációs kezeléseken városunkban nem, csak a környékbeli települések intézményeiben van lehetőség részt venni.

Működik a fogyatékkal élők nappali ellátása is Gyomaendrődön, ahol az ellátottak szakemberek segítségével fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Városunkban a Térségi Szociális Gondozási Központ konyhája látja el a közétkeztetésben résztvevő közoktatási intézményeket: bölcsődék, óvodák és iskolák. A főzőkonyha **2000 adag ebéd** főzésére rendelkezik szakhatósági engedéllyel.

2021. évben naponta átlagosan 1400 adag ebédet főztek a bölcsődés kisgyermektől az agg korosztályig. Ha mindent összeadunk – reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora –, naponta 3000-3100 adag étel kiszolgáltatását végzik a konyhán dolgozók. A konyhán dolgozó szakácsok közül 1 fő diétás szakács végzettséggel is rendelkezik. A normál étkezésen túl minden korosztály számára biztosítják a diétás étkezést is.

Eleget téve a jogszabályi elvárásnak, dietetikust alkalmaznak megbízásos jogviszonyban, aki hetente részt vesz az ételsorok, illetve a diéták szakszerű összeállításában.

A településen közétkeztetésben részt vevők megoszlása életkor szerint, 2022-ben:

- bölcsődés és óvodás korúak: 316 fő
- általános iskolások: 690 fő
- felnőtt korúak: 394 fő

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Településünkön a szervezett sportolási lehetőség már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. A mindennapi, ún. frissítő 5-10 perces testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken a foglalkozásokon túl valamennyi óvodában nagy gondot fordítanak a gyermekek életkori sajátosságait figyelembevevő mozgáslehetőségek biztosítására. Az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Hagyományosnak mondható az ovi-olimpia mellett az Őszi sportnap megrendezése. Gyomaendrődön működik az ovifoci program is.

Az általános iskolákban, illetve középiskolákban kötelező a mindennapi testnevelés. Minden iskolában van tornaterem, mely mellett kihasználják a Városi Sportcsarnok és a két sportpálya adta lehetőségeket is. A testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok tartják.

Városunkban nagyon sok sportszervezet működik. Óriási sikereket érnek el társastáncosaink, kajakosaink, judósaink, kézilabdázóink és ökölvívóink. Nagy hagyománya van a labdarúgásnak és a gyermeklabdarúgásnak is.

Az atlétika sportágában is kiemelkedő eredmények születtek és születnek. Az utánpótlás nevelésben – bármely sportág területén – nagy szerepe van az iskolákban működő sportegyesületeknek is.

A város központjában, a Kner térrel szemben található Gyomaendrőd egyetlen sportcsarnoka, mely kiválóan alkalmas sportesemények (kispályás foci, kézilabda-, kosárlabda-, röplabda meccsek) lebonyolítására, valamint kulturális- iskolai események megrendezésére. A csarnok befogadó képessége 300 fő. Az oktatási intézmények fenntartója jelenleg a Sportcsarnok üzemeltetője részére a kötelező testnevelési órák igénybeviteléhez kapcsolódóan bérleti díjat fizet. A Varga Lajos Sportcsarnok számos kulturális programnak ad helyet, és alkalmas lehet nagyszabású vásárok, kiállítások és kistérségi rendezvények megrendezésére.

Az óvodák és az oktatási intézmények nevelési illetve pedagógiai programjukban rögzítetten vízhez szoktatást illetve úszásoktatást biztosítanak az intézményekbe járó gyermekek, tanulók számára. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását. Az úszásoktatás helyszíne a Liget Fürdő.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Gyomaendrőd Csárdaszállás Hunya Települési Önkormányzati Társulás fenntartásában működik a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások biztosítása érdekében a Térségi Szociális Gondozási Központ. Az intézményt 1993. május 1-jével alapította Gyomaendrőd Város Önkormányzata.

Az intézményünk elsődlegesen Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya települések közigazgatási területein élők részére biztosítja a személyes gondoskodás körébe tartozó alap és szakosított szociális szolgáltatásait. Az idős otthoni ellátásba egész Magyarország területéről tudunk fogadni lakókat.

Alap és szakosított ellátás körébe tartozó szolgáltatásaink integráltan egymásra épülve nyújtanak az igénylők részére szükségleteiknek megfelelő segítséget. A szervezeti integráció nagy előnye, hogy az ellátási formák átjárhatók, összekapcsolhatók, így mindenkor az egyén aktuális szükségleteihez igazodó szolgáltatást veheti igénybe az intézményhez forduló személy.

Intézményhálózata révén az alap és szakosított ellátási formák összehangolásával, az idős és/vagy fogyatékkal élő személyek bio – pszicho – szociális szükségleteinek kielégítésében nyújt részleges vagy teljes segítséget. Az ellátás minél magasabb színvonalú megvalósulása érdekében kapcsolatot tart mindazon társadalmi-, érdekképviselői szervezetekkel, társintézményekkel, melyeknek együttműködése az idős és/vagy fogyatékos ellátottak életminőségének javulásához hozzájárulhat.

Az intézmény az alábbi feladatokat látja el.

- 1. Étkeztetés*
- 2. Házi segítségnyújtás*
- 3. Jelző rendszeres házi segítségnyújtás*
- 4. Idősek nappali ellátása*
- 5. Fogyatékosok nappali ellátása*
- 6. Támogató szolgálat*
- 7. Tanyagondnoki szolgálat*
- 8. Vendég étkeztetés*
- 9. Idősek tartós elhelyezése*

Kiegészítő feladatok:

1. Gyakorlóterep biztosítása
2. Egyéb vendéglátás /munkahelyi étkeztetés, vendéglátás/
3. Máshová nem sorolható egyéb szárazföldi szállítás

A szolgáltatást igénylők minden területen egyenlő bánásmódban részesülnek.

A szociális ellátórendszerben az idősothtoni elhelyezések alkalmával előfordul, hogy az idős - biztonsága érdekében - az elhelyezésnél előnyt élvez, mivel élethelyzete szükségessé teszi, hogy soron kívül gondoskodjanak róla.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 135/2015 (III. 26.) Gye Kt számú határozatával kezdeményezte helyi kábítószerügyi egyeztető fórum (továbbiakban: KEF) létrehozását.

A kábítószerügyi egyeztető fórumba az alábbi intézmények együttműködését kérte:

- Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola,
- Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium,

- Szent Gellért Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium,
- Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola,
- Térségi Szociális Gondozási Központ,
- Városi Egészségügyi Intézmény,
- Gyomaendrődi Járási Hivatal,
- Szarvasi Rendőrkapitányság Gyomaendrődi Rendőrőrs,
- Gyomaendrőd Polgárőr Egyesület.

A fórum létrehozásával és működtetésével kapcsolatos feladatok ellátására Gyomaendrőd Város polgármestere a VI. 1842-2/2015 iktató számú levelében a Térségi Szociális Gondozási Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatát kérte fel.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) 2015. május 6-án tartotta meg alakuló ülését. Az ülésen röviden ismertetésre került a Nemzeti Drogstratégia és ahhoz kapcsolódóan a KEF célja és tevékenységi köre, és megválasztásra került az elnök Lehoczkiné Timár Irén, valamint a titkár Pál Jánosné személyében.

Az évek alatt a KEF tagjainak sora bővült, egyrészt a Térségi Szociális Gondozási Központból kivált a Gyomaendrődi Család és Gyermekjóléti Központ, másrészt részvételi szándékát jelezte a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Roma Polgárjogi Szövetség, valamint a Határ Győző Városi Könyvtár.

Megalakulása óta a Fórum több pályázaton vett részt sikeresen, ezek eredményeképpen több városi rendezvényt valósított meg - a teljesség igénye nélkül -: Sportmajális, neves sportolók előadásai, Kihívás Napi rendezvények, neves előadók programjai. A település önkormányzata nemcsak szellemiségében támogatja a KEF munkáját, hanem a pályázati forrásokhoz kapcsolódó önerő biztosításával is.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Gyomaendrőd Város Önkormányzata nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében, valamint az intézményei által biztosított szolgáltatások nyújtása közben esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó előítéleteket.

- i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkehán kioztott ételadagok száma (db)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: Önkormányzati adat

Gyomaendrődön nincs népkonyha.

3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

- a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
8	van	12956	14

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatszolgáltatás

A közösségi színtér adott helyen rendszeresen működő intézmény-rész vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiség együttes, épület), mely a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján, erre a célra alkalmassá tett és működtetett.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 7. pontja szerint a települési önkormányzat feladata a közösségi tér biztosítása, a közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység támogatása. A muzeális intézményekről a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL tv. 76. §-a alapján a települési önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása. A törvény 78. § (2) bekezdése szerint az önkormányzat a városban közművelődési intézményt biztosít.

Gyomaendrőd gazdag kulturális értékekkel büszkélkedhet. Ilyen megőrzendő értéket képviselnek és közvetítenek a városban működő amatőr művészeti csoportok, melyek működésének segítése, támogatása fontos önkormányzati cél és feladat. Több évtizedes hagyományra tekint vissza a néptánc, társastánc és színművészet kultúrájának ápolása. A hagyományok ápolása és átadása mellett jelentős tevékenységük a művészeti nevelés, melynek célja, hogy a meghatározott valóságismereti és gondolati tartalmak közvetítésével a tanulóknál olyan szintű esztétikai igény és érzék kifejlesztése, amely a személyiségnek belső tartást, biztonságot ad.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a közművelődési feladatok ellátásáról 2009. március 1.-jétől a Kállai Ferenc Művelődési Központ keretei között gondoskodik.

Az intézmény székhelye a Kossuth út 9. szám alatt található, korábban Katona József Városi Művelődési Központ néven működött.

Telephelyei:

- Körös Látogatóközpont 5500 Gyomaendrőd, Jókai Mór utca 6.

A Körös Látogatóközpontban a víz szerepét mutatják be az érdeklődőknek egy kiállítás keretében, az udvaron pedig a helyi kistermelők és kézművesek biopiacot működtetnek. Állandó kiállítás: "Az esőcsepptől a Körösig", Aranka Játékbaba Múzeum - Dr. Latorcai – Ujházi Aranka Babagyűjteményéből

- Erzsébet ligeti Kilátó és Tanösvény 5500 Gyomaendrőd, 1243/3 hrsz. és Szent László Kiállító és Rendezvénytér 5500 Gyomaendrőd, 1245 hrsz.

A gyomai városrész főterétől a Hármaskörös irányában a Révlaposi-holtág hídjától jobbra érjük el az 5 hektáros Erzsébet ligetet, mely a Révlaposi-holtág és a Hármaskörös között terül el. Itt található az Erzsébet ligeti lombkorona sétány és kilátó. A több mint egy kilométer hosszú tanösvény egész évben látogatható.

A gyomai részen található székhely számos civil szervezetnek közösségi teret biztosít, rendezvényeivel a település kulturális életének egyik központja. Az intézményben többek közt a Gyomaendrődi Őszi Tárlat, az amatőr gyomaendrődi művészek kiállítása kerül évente megrendezésre.

Az endrődi településrészen a Szent Antal Népház és Művelődési Ház programjai szolgálják a közművelődést, és helyet ad a városrész civil szervezeteinek. A lakosok igényeihez alkalmazkodva főként a közösségi lét különböző formáinak segítése a fő tevékenység. Ezen kívül rendezvényeknek, kiállításoknak, közéleti-, közérdekű összejöveteleknek, gyűléseknek, tanfolyamoknak színhelye a közművelődési színtér. A Szent Antal Népház 2010. május 9-én volt 80 éves, 2016. óta költségvetési szervként működik.

A költségvetési szerv székhelye:

Szent Antal Népház és Művelődési Ház 5502 Gyomaendrőd, Blaha Lujza utca 21.

Telephelyei:

- Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény 5502 Gyomaendrőd, Sugár út 18-20.

Az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény 1977 óta működik, a Tájház berendezésével a XIX. század eleji paraszti életet mutatja be.

A Tájház kiemelt hangsúlyt fektet a népi kézműves mesterségek bemutatására. Lehetőségeihez mérten az iskolai elméleti oktatásban szereplő néprajzi és helytörténeti anyag gyakorlati, valamint tárgyi megismertetését rendhagyó múzeumi órák keretében segíti elő.

A gasztronómiai programjaik kiszélesítették a látogatók körét:

- Hagyományos endrődi disznótor a tájházban 2004-ben kísérletként tervezett program olyan jól sikerült, hogy az elmúlt években visszatérő, közkedvelt programmá vált.
- a hagyományos ételkészítési bemutató program, melyen a látogatók megismerhetik a helyi ételek (kemencében sült kelt tészták, vászonfazékban helyi specialitások) készítésének régies módjait.

Az intézmény részt vesz a helyi emlékek védelmében, melynek eredményeként egyre több kulturális objektum újul meg, vagy kerül védelem alá. Nyaranta néprajzi tábor szerveznek néprajz szakos hallgatók és helyi fiatalok részvételével.

- Gyomai Tájház és Alkotóház 5500 Gyomaendrőd, Zrínyi Miklós utca 2. (kettős funkciójú: közművelődési színtér-múzeumi kiállítóhely)

A gyomai városrészen, a Zrínyi utcában is kialakításra került egy tájház, mely a Gyomai Tájház és Alkotóház nevet kapta. Az egyetlen olyan gyomai parasztház, ami még mindig hiánytalanul magán hordozza a régi falusi építészet elemeit, stílusjegyeit. A szobákban található két, a mai napig működőképes kemence, amely disznótoros vagy más sütés-főzést magába foglaló lakoma alapjául is szolgál a rendezvényeken.

- Szent Antal Kenyársütőház 5502 Gyomaendrőd, Szent Antal utca 4. és

- Szent Antal Zarándokház 5502 Gyomaendrőd, Blaha Lujza utca 21.

A kenyársütő ház olyan kulturális emlék, mely régióinkban és talán az országban is egyedinek nevezhető. A városba látogató zarándokok és más célcsoportok számára a tradicionális kenyér-, kalácsütés bemutatása mellett a kulturális örökségünk történelmének megismerése is a program részét képezi. Az épület eredeti formában került visszaállításra, az udvarán fedett pihenőhellyel. A hátsó kerítés falon Szent László fogadalmi kereszt elhelyezésére adott a lehetőség, ezzel is egy hagyományt indítva a zarándokok részére.

- Bárka Halászati Látogatóközpont 5502 Gyomaendrőd, Templom zug hrsz: 7701/1.

A látogatóközpont a Hármaskörös természetrajzával, a folyószabályozás ökológiai hatásaival ismerteti meg a látogatókat. A víz és az ember évezredek át való együttműködését kiállítások, múzeumpedagógiai foglalkozások, szakvezetések, múzeumi órák segítenek megismerni és megérteni. A Körös halászati hagyományainak bemutatása, a hal fontos szerepe a népi táplálkozásban és a hal, mint

kulturális szimbólum megismertetése a látogatóközpont központi témája. A látogatók a modern ismeretátadás eszközeivel és a hagyományos kiállítások elemeivel kialakított oktatási és közösségi térben, élményszerűen sajátítják el az ökológiai gondolkodást, a környezetvédelem és a természetvédelem prioritását modern világunkban. A látogatóközpont négy nagy egységből áll: főépület, halászati eszközök a kerengőben múzeumpedagógiai foglalkoztató, foglalkoztató tó.

A turisztikai attrakciók DAOP projekt keretein belül 2015-ben kerül átadásra a történelmi és kulturális örökség turisztikai hasznosítása céljal.

A város könyvtára a Határ Győző Városi Könyvtár, székhelye 2017. évtől Gyomaendrőd, Fő út 230.

A Határ Győző Városi Könyvtár 2008. szeptember 1-én jött létre, jogelőd intézményei - a gyomai és az endrődi könyvtárak- összevonásával. A gyomai könyvtár 1949-től, az endrődi 1952-től állt a lakosság szolgálatában.

A könyvtár nyitott, befogadó, közszolgáltató intézmény. Bárki számára korlátozástól mentesen biztosítja az igénybevétel lehetőségét. A könyvtár jó kapcsolatot ápol mindenkivel, akivel kapcsolatot lehet teremteni: önkormányzati intézményekkel, civilszervezetekkel, a megye könyvtáraival. A Német Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési szerződésük van.

Az intézményben nyilvános könyvtári feladatellátás valósul meg. A könyvtár továbbá kiemelt figyelmet fordít a fizikai, etnikai, szociális hátrányokat szenvedők, valamint az időskorúak ellátására olyan módon, hogy minél több elérést és lehetőséget biztosítson számukra az információ ellátásban, a szolgáltatások a dokumentumok igénybe vételében, valamint a dokumentumok használatában.

A Gyomaendrődi Hírmondó szerkesztése a könyvtár feladata, honlapjának látogatottsága kiemelkedően magas.

Az intézmény a város könnyen megközelíthető pontján akadálymentesített, a szolgáltatásoknak megfelelően kialakított épületben nyújtja szolgáltatásait; fizikai közelségben partnerintézményeivel, látogatói kényelmét, és igényeit előtérbe helyezve, a minőségi követelmények szellemében, a használói szuverenitás figyelembe vételével.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány felismerte Öregszőlő veszélyeztetettségét, így az Alapítvány az Önkormányzattal együttműködve 2009-ben pályázatot nyújtott be az Integrált Községi és Szolgáltató terek kialakítását célzó IKSZT/2008/1 kódszámú konstrukcióra, mely támogatás keretében a Szent Imre Idősek Otthona épületének bővítményeként megvalósuló Integrált Községi és szolgáltató tér kialakítására, működtetésére 49.257.428 FT támogatásban részesült. Az Öregszőlőben élő lakosság számára szervezett valamennyi program, rendezvény a Szent Imre Idősek Otthona udvarán, illetve a 3. számú Idősek Klubjában kerül megrendezésre, ezért az itt élők számára ez jelenti a közösségi élet helyszínét. Így alapvető volt, hogy az IKSZT az idősek otthona épületének szerves egységét alkossa.

Az IKSZT megvalósulási helyszín tervezett maximális befogadó képessége 45 fő.

Integrált közösségi tér működtetése alatt, az együttműködő szervezetek szakmai segítségével végzett munka nyomán az alábbi szolgáltatások és azokhoz kapcsolódó programok elérhetőek:

Ifjúsági közösségi programok szervezése, ifjúságfejlesztési folyamatok generálása és folyamatkövetése,- ifjúsági információs központ működtetése;

Helyszín és feltételek biztosítása a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat tájékoztatási pont működtetéséhez;

Lakossági, vállalkozások információihoz való hozzájutásának elősegítése;

Közösségi internet hozzáférés biztosítása

Közművelődési programok szervezése;

Könyvtári és információs szolgáltatások biztosítása;

Közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése;

Helyszín biztosítása civil szervezetek számára;

Egészségfejlesztési programok;

Elektronikus közigazgatási végpont szolgáltatás biztosítása (Közháló végpont)

Üzlethelység kialakítása helyi vállalkozások támogatása érdekében.

Az Öregszőlőben megvalósult IKSZT az ünnepélyes átadást követően a Rózsahegy Ház nevet viseli. A közösségi tér sikeres működtetése az IKSZT címbirtokos Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, valamint civil szervezetek összefogásával valósul meg. Továbbá felismerve és érintve az időskorú lakosság problémáit - a településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében sor került a tanyagondnoki szolgáltatás beindítására is 2008. évben, mellyel az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé váltak/válnak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A városban felmerülő konfliktusok jellemzően nem etnikai jellegűek, kirívó roma-ellenes magatartással nem találkozunk Gyomaendrődön.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Településünkön is jelen vannak a közösségi szolidaritás megnyilvánulásai, melyek leginkább az adományok gyűjtésében és osztásában mutatkoznak meg. Ezzel is foglalkozó civil szervezetek például az Élet Másokért Egyesület, a Templárius Alapítvány, a Roma Polgárjogi Szövetség, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének Gyomaendrődi Tagszervezete. Miután az adományok tárolására jellemzően nincsen mód, így az ebben tevékenykedő szervezetek igyekeznek azokat mihamarabb az érintettekhez juttatni. Több esetben a helyi vállalkozók is részt vesznek az adományozásban.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Gyomaendrődön működik roma és német nemzetiségi önkormányzat is, melyek aktívan részt vesznek a település különböző rendezvényein. Ezen túl ők maguk is szerveznek programokat, éves szinten több neves alkalommal is. Ezek általában bálók, hagyományőrző rendezvények, gyermekek versenyeztetése, kirándulások, táboroztatás. A rendezvényeket a nemzetiségek rendezik, de nem csak a nemzetiség tagjainak, nyilvános események.

e) helyi lakossági önszerveződések.

A helyi lakossági önszerveződésekről nem rendelkezünk hivatalos információval.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Gyomaendrődön 1994. óta működik roma kisebbségi önkormányzat. Elmondható, hogy a Roma Nemzetiségi Önkormányzat együttműködik mind a települési önkormányzattal, mind a köznevelési és szociális intézményekkel is. A roma önkormányzat illetve a roma civil szervezetek folyamatosan részt vesznek projektek tervezésében és megvalósításában akár főpályázóként, akár konzorciumi partnerként. Ennek keretében együttműködtek Tanoda programban, szociális szakemberek képzésében, gyermekek táboroztatásában, illetve több szabadidős és egyéb program szervezésében. A Cigányváros szélén van a Roma Közösségi Ház, mely helyet ad a fenti programokon kívül a kisebbségi önkormányzati üléseknek és egyéb rendezvényeknek is.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat aktívan részt vesz a település különböző rendezvényein és igyekszik a célcsoportok számára továbbítani az események helyét és időpontját. Ez azért is fontos, hogy a roma társadalom is részt tudjon venni egyes eseményeken, és ne érezzék az esélyegyenlőtlenséget.

A roma társadalmat Magyarországon a legkiszolgáltatottabbak közé sorolhatjuk. A város Önkormányzata segíti a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit és támogatja a pályázati tevékenységében.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma csökken, a versenyképes szakképzettséggel rendelkezőké továbbra is alacsony, ugyanakkor nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség.	Alapvégzettségre épülő versenyképes képzések elősegítése (szakmák tanulása, tanfolyamok, továbbképzések)
Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át.	Közfoglalkoztatás Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások biztosítása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az ENSZ Közgyűlése – mintegy 10 év előkészítő munka után – 1989. november 20-án fogadta el a Gyermekjogi egyezményt (UN Convention on the Rights of the Child- UN CRC). Ez azóta a gyermekjogok világnapja. Az egyezmény összefoglalja azoknak a jogoknak a minimumát, amelyeket minden államnak biztosítani kell a gyermekek számára, így a gyermekek életben maradását, fejlődését, védelmét és a társadalomban való részvételét biztosító jogokat. Ezek alapján a gyermekek jogai a következőképpen csoportosíthatók, avagy a "3P modellje":

- Védelem
- Ellátás, gondozás
- Részvétel

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapelvei között rögzítésre került az egyenlő bánásmód követelményéről szóló alapelv is, mely a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megvalósítását hivatott biztosítani. Egyik célja, hogy csökkentse a gyermekek bántalmazását, nélkülözését, és növelje fejlődési esélyeiket.

Az Országgyűlés a 47/2007. (V. 31.) OGY. határozattal fogadta el a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiát, mely 25 évre szóló program, célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. A stratégia minden gyermekre kiterjed, de természetesen azokra fektet nagyobb hangsúlyt, akiknek érdekei jobban sérülnek. Indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, mely a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény módosította A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) és A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény (Gyvt.) szociális, családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatásokra vonatkozó egyes paragrafusait.

A módosítás következményeként a járasszékhely településeken 2016. január 1-től létre kellett hozni a család- és gyermekjóléti központokat, valamint minden településen kötelezően megvalósítandó feladat a család- és gyermekjóléti szolgálatok működtetése.

A szolgálatnál dolgozó családsegítők feladata a tevékenységek segítő elemeinek ellátása, míg a központnál dolgozó esetmenedzserek akkor foglalkoznak a családokkal, ha már hatósági intézkedésre is szükség van: védelembe vétel, ideiglenes elhelyezés vagy nevelésbe vétel. Ők már egyfajta kontrolláló funkciót látnak el a családok életében.

A változások többek között azt a célt szolgálják, hogy ne történhessenek gyermek-tragédiák a jelzőrendszer és a szociális ellátó rendszer hiányossága miatt. Ezért az új törvényi rendelkezések fokozottan megerősítik az észlelő- és jelzőrendszereket, és az újonnan létrejött család- és gyermekjóléti szolgálatok kiemelkedő feladatává teszik a működtetést.

A jogszabályi változás két feladatot különít el a járasszékhely településeknél:

- a család- és gyermekjóléti szolgálatot és a
- család- és gyermekjóléti központot.

A feladatok ellátása Gyomaendrődön továbbra is a Fő út 2. szám alatt történik. Csárdaszálláson és Hunyán az eddigi gyakorlatnak megfelelően a helyi Községháza irodájában van lehetőség az ügyfelek fogadására, míg Dévaványán és Ecsegrálynán a helyi család- és gyermekjóléti szolgálat ad helyet a központ munkatársainak feladataik elvégzéséhez.

A család- és gyermekjóléti központ fenntartója 2017. január 1-től Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete lett, és részben önálló intézményként működik tovább. Az intézmény új neve: Gyomaendrődi Család- és Gyermekjóléti Központ.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Gyomaendrőd lakónépessége 2019-ban 13430 fő volt, ebből a 0-17 éves korúak száma 2179 fő. Tehát az összes lakónépességhez viszonyított arányuk több mint 16,23 %.

A 2016-os értékekhez képest ez 2%-os arányos csökkenést jelent: a lakónépesség számának csökkenését arányosan követi a 0-17 éves korúak számának csökkenése.

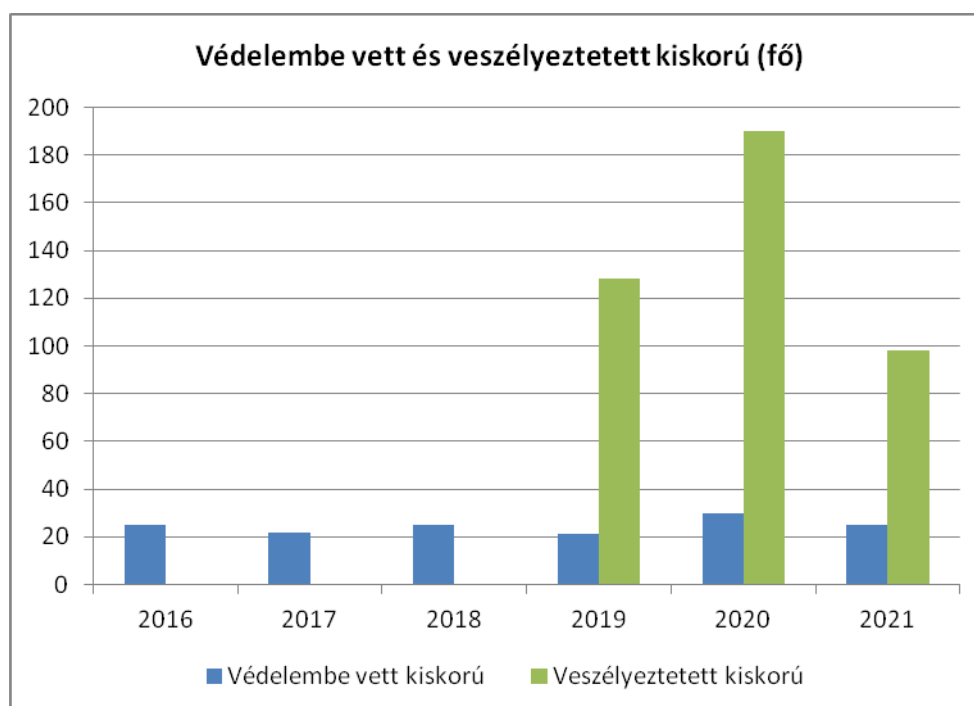
4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	6 446	6 984	13430	48,00%	52,00%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			340	2,53%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	890	858	1748	6,63%	6,39%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	219	212	431	1,63%	1,58%

Forrás: TelR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	25	n.a.
2017	22	n.a.
2018	25	n.a.
2019	21	128
2020	30	190
2021	25	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A védelembe vett kiskorúak száma 2020-ra enyhén megemelkedett a korábbi stagnálás után. A veszélyeztetett kiskorúak számából következtetést levonni nem lehet, mivel összesen 3 évre áll rendelkezésre adat.

Adott gyermek veszélyeztetettségéről a gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszer tagjaitól szerez tudomást. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló családgondozás körében a Család és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítője személyes segítő kapcsolat keretében:

- támogatja a gyermeket az őt veszélyeztető körülmények elhárításában személyisége kedvező irányú fejlődésében,

- segíti a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- kezdeményezi, és a gyermeknek nyújtott gyermekjóléti ellátásokkal összehangolja a szülők és más hozzátartozók részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtetnek. A kapott jelzés alapján feltérképezik az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat, személyeket, és személyesen felkeresve tájékoztatják őket a szolgálat keretében nyújtható segítségről.

Az észlelő és jelzőrendszer tagjai:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő

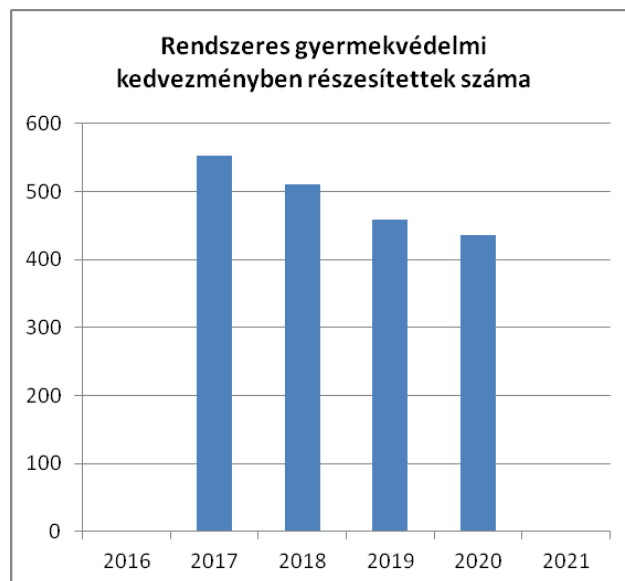
A jelzőrendszeri tagok közül, a 0-18 éves korosztályt illetően értelemszerűen elsősorban a köznevelési intézmények élnek jelzőrendszeri kötelezettségükkel.

A kapcsolatfelvétel után a jelzést tevő intézménnyel folyamatosan tartják a kapcsolatot a megfelelő információáramlás és a felmerült probléma megoldása érdekében. Rendszeresen szerveznek esetkonferenciákat, ahol az adott család és a velük kapcsolatba kerülő szakemberek közösen próbálják elősegíteni a problémák megoldását.

A gyermekjóléti szolgálat és a tagok munkájának tapasztalatainak bemutatásán túl külön kiemelhető az igazolatlan hiányzás, illetve a tetvesség problematikája.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	n.a.
2017	554
2018	511
2019	460
2020	436
2021	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma folyamatos csökkenést mutat a vizsgált időszakban.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény támogatás feltételeit a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv., továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet szabályozza. A hatáskört a jegyző gyakorolja.

A kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt-ben, másrészt egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezmények igénybe vételére. A kedvezmények közül korábban jelentős volt a természetbeni támogatás - *fogyasztásra készétel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány* -, mely az augusztus 1. napján, illetve november 1. napján fennálló jogosultság esetén illette meg a gyermeket. 2022-ben már pénzbeni támogatást kapnak a rászorulóknak, melynek összege: 6.000,- Ft/gyermek, a hátrányos vagy halmozottan hátrányos gyermek esetében pedig: 6.500,- Ft/gyermek. Jelentős kedvezmény még a gyermekétkeztetés normatív kedvezménye és az iskolakezdési támogatás.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a Gyomaendrőd Város Önkormányzata Képviselő-testülete hatáskörébe tartozó, gyermekek részére nyújtható pénzbeli és természetbeni ellátás. Célja a rendkívüli élethelyzetből adódó többletkiadás enyhítése.

A jogosultság feltétele jövedelemfüggő, s vizsgálni kell a családban együtt élők vagyoni helyzetét is.

Helyi rendeletünk értelmében elismert többletkiadások:

- iskoláztatáshoz kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások
- átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás elősegítése,

- családban nevelkedő gyermek 5 napot meghaladó, kórházi gyógykezelése,
- családban nevelkedő gyermeknek az egészségbiztosítási pénztár által teljes egészében nem finanszírozott egészségügyi szolgáltatási díjának megfizetése,
- magas gyógyszerköltség enyhítésére.

Helyi rendeletünk értelmében nem részesíthető a gyermek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, még a jövedelmi viszonyok megfelelése esetén sem akkor, ha a kérelmezőnek, vagy a vele közös háztartásban élőknek Gyvt. 19. § (7) bekezdésében meghatározott vagyona van.

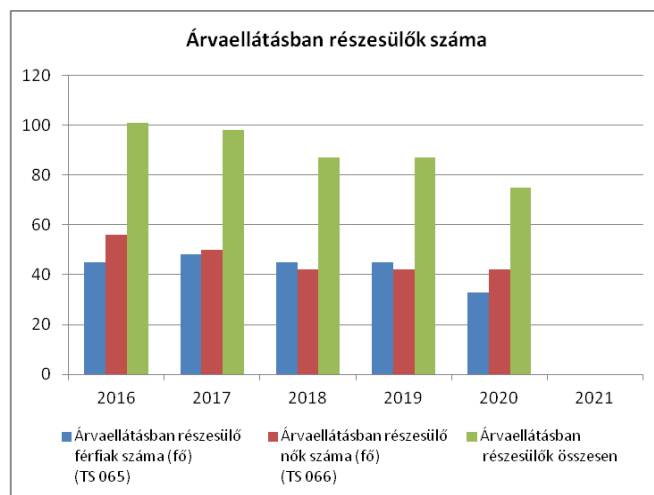
A fentebb ismertetettektől eltérően, rendkívüli támogatás állapítható meg, a nappali tagozatos tanulói, hallgatói jogviszonyban álló gyermek vagy fiatal felnőtt részére, a helyi autóbusz közlekedésben érvényes bérlet vásárlásához. A támogatást az erre a célra rendszeresített nyomtatványon lehet igényelni a Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal Integrált Ügyfélszolgálatánál, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem összege nem haladja meg, az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetben nyújtott formája a vásárlási- és gyógyszer utalvány. Helyi rendeletünkben elismert többletkiadásként meghatározott tanévkezdési kiadásokra a támogatási kérelmeket az Önkormányzat által közzétett időszakban, míg egyéb esetekben a többletkiadást jelentő esemény bekövetkeztét követő 30 napon belül lehet benyújtani. A határidők elmulasztása jogvesztő.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	45	56	101
2017	48	50	98
2018	45	42	87
2019	45	42	87
2020	33	42	75
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az árvaellátásban részesülők száma évről-évre csökken, a férfiak és nők száma nagyjából hasonló.

A pandémia időszak alatt és annak következtében elárvult gyermekeket országosan a Regőczy Alapítvány támogatja.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Településünkön a közétkeztetést a Térségi Szociális Gondozási Központon keresztül az önkormányzat biztosítja. A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez nagyon fontos a minőségi táplálék, melyhez azonban sok gyermek nem jut otthon hozzá.

A 0-23 éves korosztályú gyermekek jogosultak intézményi étkezési térítési díj kedvezményre. 50 %-os, illetve 100 %-os térítési díj kedvezményben részesülhet az a napközbeni étkezést igénybe vevő gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult. Bölcsődei, óvodai étkezési ellátás esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre feljogosított gyermek 100 % - os térítési díj kedvezményben részesül. Általános iskola 8. évfolyamáig 100 % kedvezmény illeti meg a kedvezményre jogosult gyermeket.

További, kedvezményre jogosító jogcímek:

50 % térítési díjkedvezményben részesülnek életkortól függetlenül az alábbi gyermekek:

Tartósan beteg, vagy fogyatékos,

3 vagy többgyermekes család tagja,

Sajátos nevelési igényű.

2016. január 1-jétől megváltoztak a szünidőben biztosított ingyenes gyermekétkeztetés szabályai.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. § (1) bekezdése a) pontja értelmében Gyomaendrőd Város Önkormányzata szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést ingyenesen biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a tavaszi, nyári, őszi és téli szünidőben, munkanapokon.

A szünidei gyermekétkeztetés – bármely szünidő vonatkozásában – formanyomtatványon igényelhető. A nyomtatványt annyi példányban kell kitölteni és benyújtani, ahány gyermek vonatkozásában igényli(k) az ingyenes étkeztetést.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A korábbi években nem éltek Gyomaendrődön olyan gyerekek, akik nem rendelkeznek magyar állampolgársággal.

Az orosz-ukrán háború kitörését követően időszakosan vannak városunkban elhelyezve ukrán családok, gyerekekkel. Számuk és az itt töltött időtartam változó.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nem rendelkezünk ilyen adatokkal.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Helyi Esélyegyenlőségi Program 3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége fejezetének 3.5. pontja foglalkozik a szegregátumok helyzetével.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát az oktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény határozza meg. A gyermekek nyilvántartása a szülő önkéntes nyilatkozata alapján történik.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-6 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődésük, valamint személyi higiénié ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiéniés ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

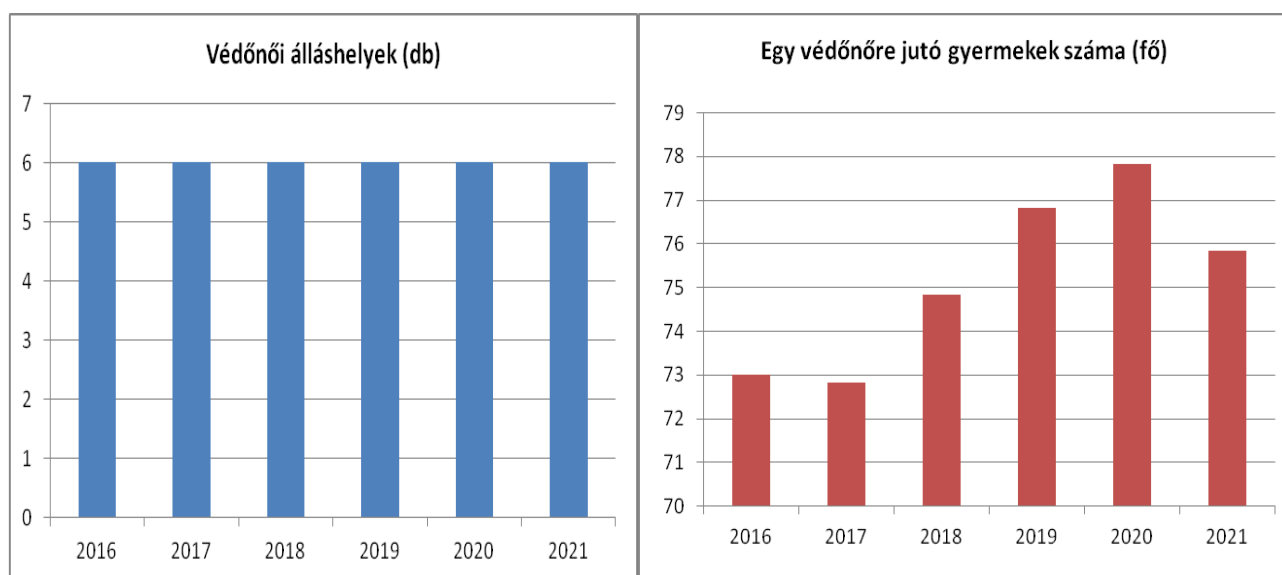
A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők száma városunkban 2021. évi adatok alapján 6 fő. Az alábbi táblázatban az egy védőnőre jutó gyerekek száma esetében a 0-3 éves korú gyerekeket vettük számba, a táblázat az iskolai ellátást nem tartalmazza.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	6	438	73
2017	6	437	73
2018	6	449	75
2019	6	461	77
2020	6	467	78
2021	6	455	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A vizsgált korcsoport 2020-ig tartó növekedésével párhuzamosan nőtt az egy védőnőre jutó gyermekek száma is.

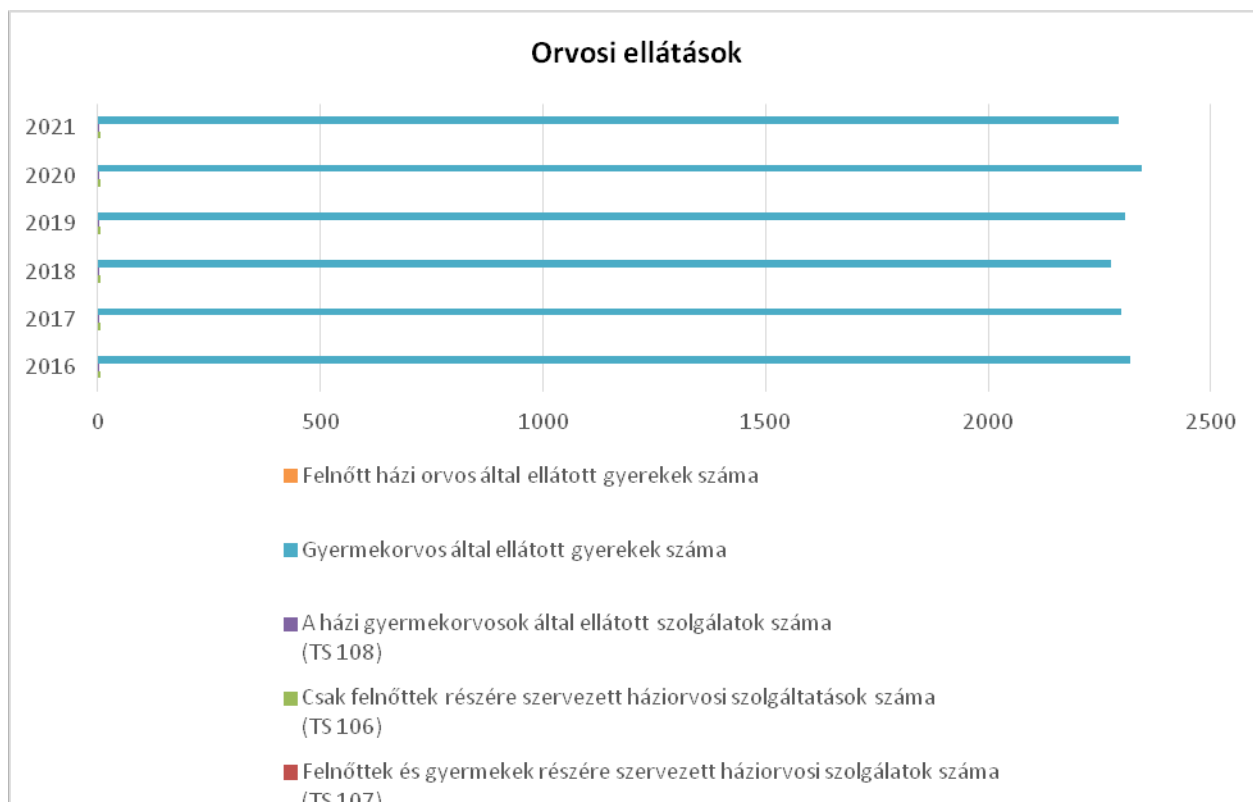
b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Gyomaendrődön három gyermekorvosi praxis található, melyből kettő helyileg a gyomai településrészen, míg egy az endrődi városrészen működik. A gyermekorvosok által ellátott gyermekek száma kis mértékben változott a vizsgált időszakban.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	7	3	2 318	0
2017	0	7	3	2 300	0
2018	0	7	3	2 277	0
2019	0	7	3	2 308	0
2020	0	7	3	2 345	0
2021	0	7	3	2 293	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településen élő különleges gondoskodást igénylő óvodás korú gyermekek igényeit az óvodákban dolgozó gyógypedagógusok, illetve az ott óraadó logopédusok és fejlesztő pedagógusok elégítik ki.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A család- és gyermekjóléti szolgálat és központ törvényben meghatározott feladatait a 2017. január 1-től működő Gyomaendrődi Család- és Gyermekjóléti Központ nyújtja, melynek fenntartója Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.

Az intézmény a korábban a Térségi Szociális Gondozási Központ keretein belül működő család- és gyermekjóléti központ intézményegység utódja.

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Ellátási terület: Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya

A családsegítési és gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátása tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével történik.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtetnek. A kapott jelzés alapján feltérképezik az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal

küzdő családokat, személyeket, és személyesen felkeresve tájékoztatják őket a szolgálat keretében nyújtható segítségről.

Az észlelő és jelzőrendszer tagjai:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adóssághalmozással és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadást
- végeznek kríziskezelést, illetve segítik a nehéz élethelyzetben élő családokat támogató szolgáltatások elérését,
- a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter általi kijelölés alapján segítik menedékhelyről szóló törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedést
- A gyermekjóléti szolgáltatás kliense a gyermek, az intézmény az ő mindenek felett álló érdekét képviseli. A család gondozása elsődlegesen ezt a célt szolgálja. Ennek egyik fontos, de nem egyetlen eszköze, a szülői képességek kiteljesítése, a szülői felelősség megerősítése.

Szervezési, szolgáltatási és gondozási feladataik körében

- folyamatosan figyelemmel kísérik a településeken élők szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatják a kliens panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszik a szükséges intézkedést,
- önálló helyettes szülőket foglalkoztatnak
- nyilvántartást vezetnek a helyettes szülői férőhelyekről.
- segítik a nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatainak ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készítenek,
- kezdeményezik a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- biztosítják a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesznek a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- tájékoztatják a családot a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító és egyéb támogatásokról, segítik a támogatásokhoz való hozzájutást,
- megszervezik a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadásokat vagy az ezekhez való hozzájutást
- támogatják a válsághelyzetben lévő várandós anyát, segítik, tanácsokkal látják el, valamint szervezik a szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutását
- szabadidős programokat szerveznek,
- segítik a hivatalos ügyek intézését.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszert működtetnek, melyben segítik a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételét.

Veszélyeztettség észlelése esetén a jelzőrendszer tagjai a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

- feladatuk a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- tájékoztatást nyújtanak az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokról, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében szükség esetén iskolai szociális munkát biztosítanak.

Feladataik a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális segítő munkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,

- részt vesznek a családi konfliktusok megoldásában, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- Szükség esetén kezdeményezik egyéb gyermekjóléti alapellátások, szociális alapszolgáltatások, egészségügyi ellátások, vagy pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét,

Család- és Gyermekjóléti Központ

Ellátási terület: Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya, Dévaványa, Ecsefalva

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet látnak el, amelynek keretében

- kezdeményezik a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készítenek a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködnek a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő munkát koordinálnak és végeznek - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végeznek a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészítik a gondozási-nevelési tervet, szociális segítő munkát koordinálnak és végeznek, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készítenek;

A központ feladatai közé tartozik a speciális szolgáltatások megszervezése a járás egész területére vonatkozóan:

- Pszichológiai és jogi tanácsadás
- Készenléti ügyelet
- Kapcsolattartási ügyelet
- Utcai és lakótelepi szociális munka
- Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység

A központ munkatársai szakmai támogatást nyújtanak az ellátási területen működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

Településünkön nem működik Biztos Kezdet Gyerekház.

A Jelen és a Jövő Gyermekeiért Alapítvány az önkormányzattal kötött közművelődési megállapodás keretében működteti és fenntartja a Mese-csere és a Holdudvar Tanodákat, ahol a tanodák alaptevékenységébe tartozóan kulturális közösségi programokat, kirándulásokat szervez.

A Mesecsere Tanoda és a Holdudvar Tanoda bel- és külterületen élő, 70%-ban rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére nyújt fejlesztési lehetőséget, mentorálást, szabadidős és pályaaorientációs programokat, kirándulásokat, táborokat, ahol:

- a bevont tanulók létszáma összesen 85 fő,
- a programban 15 fő munkatárs vesz részt, és
- 5 fő önkéntes idős hölgy segíti a szolgáltatást.

A Tanodák a Fő út 42. szám alatti önkormányzati épületben működnek, a Békés Megyei Kormányhivatal által kiadott működési engedélyek alapján.

A gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások keretében a Gyomaendrődi Család- és Gyermekjóléti Központ szervez tartós élelmiszer, valamint gyermek és ifjúsági ruházat gyűjtést és adományozást a rászoruló családok számára. További adománygyűjtést több helyi civil szervezet is szervez, mint például Körös Polgárőr Egyesület Gyomaendrőd.

Ezen intézkedések közé tartozik a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Kistérségi Óvodában működtetett óvodatej program.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Településünkön jelenleg nem működik családi napközi, a bölcsődei ellátásra vonatkozó adatokat a táblázat tartalmazza.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	28	28

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

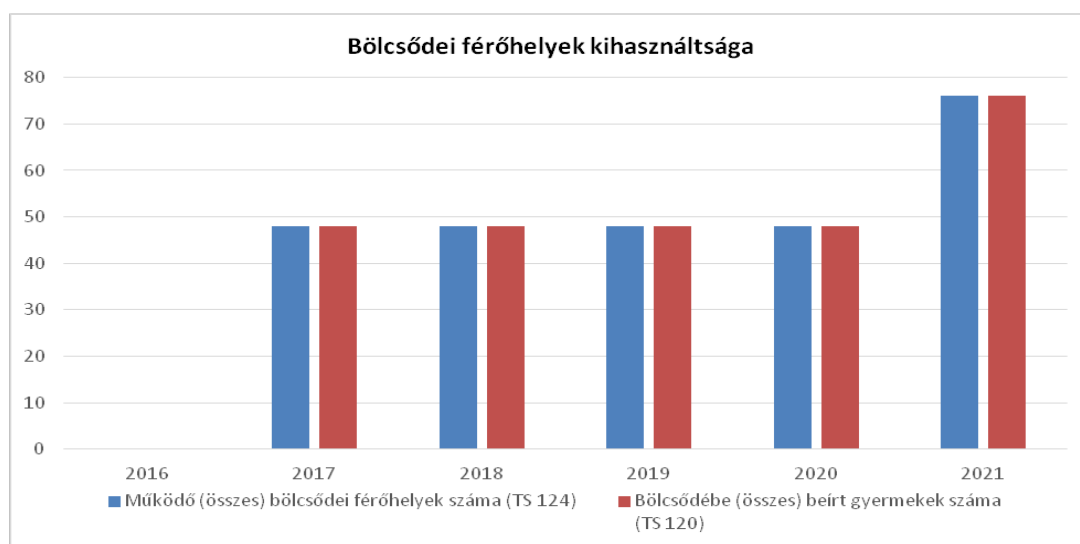

A gyermekek napközbeni ellátása Gyomaendrődön a bölcsődékben ingyenes. Városunkban a bölcsődék száma 3 db. A bölcsődébe azokat a gyermekeket íratják be, akik még nem óvodás korúak és a szüleiknek dolgozniuk kell.

A két korábban működő bölcsőde mellett TOP-1.4.1-19-BS1-2019-00007 azonosító számú projekt keretében megépült az önkormányzati bölcsőde. A Tipegő Kert Bölcsőde férőhelyeinek száma 28, mely teljes kihasználtsággal működik 2021. óta. A bölcsődés korú gyermekek száma többszörösen magasabb, mint a bölcsődei férőhelyek száma, az ismert lakossági igények alapján nem rendelkezünk elegendő férőhellyel, ezért a közeljövőben nem kell arra számítani, hogy a rendelkezésre álló bölcsődei férőhelyeket nem tudjuk feltölteni.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	n.a.	n.a.
2017	0	0	7	6	0	0	48	48
2018	0	0	7	7	0	0	48	48
2019	0	0	7	7	0	0	48	48
2020	0	0	7	7	0	0	48	48
2021	0	0	7	7	0	0	76	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatszolgáltatás

Településünkön a közoktatási intézményi feladatok mindegyike ellátott. Városunkban 3 bölcsőde és összesen 4 óvoda működik, melyből hármat nonprofit kft üzemeltet. A Kistérségi Óvoda a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás keretei között működik, a feladatellátási helyek száma városunkban 3 (ebből egy a székhely), Csárdaszálláson 1.

A településen élő különleges gondoskodást igénylő óvodás korú gyermekek igényeit az óvodákban dolgozó gyógypedagógusok, illetve az ott óraadó logopédusok és fejlesztő pedagógusok elégítik ki.

Az óvodák infrastruktúrája egyes intézmények esetében különösen jó, de alapjában mindegyikben megfelelő. Foglalkoztató és tornaszoba mindegyik intézményben a gyermekek rendelkezésére áll.

Megvalósult a TOP-1.4.1-16-BS1-2017-00007 számú projekt a Csemetekert Óvodát érintően, melynek keretében külső homlokzati hőszigetelésre, fűtése korszerűsítésre, tornaszoba kialakításra, eszközbeszerzésre és akadálymentesítésre került sor.

Jelenleg zajlik a TOP_Plusz-3.3.1-21-BS1-2022-00007 számú, Százszorszép Óvoda fejlesztése pályázati projekt, melynek keretében az óvodai játszóudvar átalakítására, a belső tér modernizálására és a kapcsolódó akadálymentesítésre kerül sor.

Gyomaendrődön az általános iskolák száma 3, továbbá 2 középfokú oktatási intézmény és alapfokú művészetoktatási intézmény is van.

f) gyermekvédelem;

A gyermekek részére az egyes ellátások szociális rászorultság alapján járnak, míg mások alanyi jogon. A gyermekvédelem minden gyermek számára biztosítja a megfelelő gondoskodást, de fokozott figyelmet fordít azokra a gyermekekre, akik arra rászorulnak.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény támogatás feltételeit a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv., továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet szabályozza. A hatáskört a jegyző gyakorolja.

Lásd részletesen a Helyi Esélyegyenlőségi Program 4.1 b) pontjában.

A Gyomaendrődi Család- és Gyermekjóléti Központ látja el településünkön a gyermekvédelmi feladatokat, melyekről fentebb, a d) pontban részletesen írtunk.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A család-és gyermekjóléti szolgálat a családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet. A kapott jelzés alapján feltérképezik az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat, személyeket, és személyesen felkeresve tájékoztatják őket a szolgálat keretében nyújtható segítségről.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Gyermekeink harmonikus fejlődése csak a rendszeres, napi testneveléssel, sporttal biztosítható. A szervezett sportolási lehetőség számukra már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Az óvodai testnevelés feladatainak teljesítésére az óvónők a testnevelés két formáját használják fel: a mindennapi ún. frissítő 5-10 perces testmozgást, illetve a csoportonként szervezett testnevelés foglalkozást. Az óvodákban szervezett testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken túl az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon.

Oktatási intézményeink mindegyike rendelkezik tornateremmel. Ezen kívül a gyomai városrészen található Varga Lajos Sportcsarnok adta lehetőséget használhatják ki a gyomai településrészen található oktatási intézmények. Sportpálya kettő is van a város területén, melyeket szintén ingyenesen használhatnak az óvodák és iskolák is. Elmondhatjuk, hogy minden tanuló tornateremben vagy a sportcsarnokban

megtartott testnevelés órán vesz részt városunkban, emellett tény az is, hogy a városunkban mind az általános, mind a középiskolákban a szakos ellátottság 100 %-os, tehát a testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok tartják.

A nevelési és oktatási intézmények pedagógiai programjaiban szerepel a vízhez szoktatás és az úszásoktatás is. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását, melynek helyszínt a Liget Fürdő biztosít.

Szabadidős és szünidei programokat általában az iskolák, a családsegítő, illetve sportegyesületek, kisebbségi önkormányzatok és még egy-két, ezen a területen érdekelt szolgáltató szokott szervezni. Ezek a programok azonban általában pénzbe kerülnek, és bár megtalálható köztük az olcsóbb kategóriájú is, azért így is akadnak olyan gyerekek, akiknek szülei még ezeket a nyári táborokat sem engedhetik meg maguknak. Akinek gondot okoz a gyermeke szünidei elhelyezése, a nyári időszakban táborozási lehetőséget vehet igénybe.

Problémaként merülhet fel, hogy a programok jelentős részét egy időszakra szervezik, és bár választani lehet közöttük, így azonban a gyermek – ha szükség lenne rá a nyári elhelyezés kapcsán – nem tud több táborban is részt venni. Szerencsére akadnak olyan táborozási lehetőségek, melyeket a nyár folyamán több turnusban megszerveznek. Ilyen például az önkormányzati tábor, mely az iskola befejezésétől július végéig biztosított az igénylők számára. Az oktatási intézmények is szerveznek nyári táborokat, melyeket a gyermekek térítésmentesen vehetnek igénybe.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

Városunkban a Térségi Szociális Gondozási Központ konyhája látja el a közétkeztetésben résztvevő közoktatási intézményeket: bölcsődék, óvodák és iskolák. (Részletesen a Helyi Esélyegyenlőségi Program 3.6. d) pontjában)

A településen közétkeztetésben részt vevők megoszlása életkor szerint, 2022-ben:

- bölcsődés és óvodás korúak: 316 fő
- általános iskolások: 690 fő
- felnőtt korúak: 394 fő

A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez nagyon fontos a minőségi táplálék, melyhez azonban sok gyermek nem jut otthon hozzá.

A 0-23 éves korosztályú gyermekek jogosultak intézményi étkezési térítési díj kedvezményre. 50 %-os, illetve 100 %-os térítési díj kedvezményben részesülhet az a napközbeni étkezést igénybe vevő gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult. Bölcsődei, óvodai étkezési ellátás esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre feljogosított gyermek 100 %-os térítési díj kedvezményben részesül. Általános iskola 8. évfolyamáig 100 % kedvezmény illeti meg a kedvezményre jogosult gyermeket.

További, kedvezményre jogosító jogcímek:

- 50 % térítési díjkedvezményben részesülnek életkortól függetlenül az alábbi gyermekek:
- Tartósan beteg, vagy fogyatékos,
- 3 vagy többgyermekes család tagja,
- Sajátos nevelési igényű.

2016. január 1-jétől megváltoztak a szünidőben biztosított ingyenes gyermekétkeztetés szabályai.

*A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. § (1) bekezdése a) pontja értelmében Gyomaendrőd Város Önkormányzata szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő **kérelmére** a déli meleg főétkezést ingyenesen biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a tavaszi, nyári, őszi és téli szünidőben, munkanapokon.*

A szünidei gyermekétkeztetés – bármely szünidő vonatkozásában – formanyomtatványon igényelhető. A nyomtatványt annyi példányban kell kitölteni és benyújtani, ahány gyermek vonatkozásában igényli(k) az ingyenes étkeztetést.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Gyomaendrődön működik roma és német nemzetiségi önkormányzat is, melyek aktívan részt vesznek a település különböző rendezvényein. Ezen túl ők maguk is szerveznek programokat, éves szinten több neves alkalommal is, melyek között számos gyermekrendezvény is található. A rendezvényeket a nemzetiségek rendezik, de nem csak a nemzetiség tagjainak, nyilvános események.

Gyomaendrődön jelenleg nincsenek – és az elmúlt években sem voltak – magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a településen működő szervezetek a programok szervezésekor nem tesznek különbséget a gyerekek és családok között, a programok mindenkinek szólnak.

Kifejezetten a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára nyújt fejlesztési lehetőséget, mentorálást, szabadidős és pályaorientációs programokat, kirándulásokat, táborokat a Jelen és a Jövő Gyermekeiért Alapítvány a tanodaprogramjai keretében. Az önkormányzattal kötött közművelődési megállapodás keretében működteti a Mese-csere és a Holdudvar Tanodákat, tehetségprogramokat, és kulturális rendezvényeket szervez.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a közszolgáltatások nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményeinek minden tekintetben igyekszik eleget tenni.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata, intézményei és a településen működő egyéb szervezetek nyilvános eseményeken, kommunikációjukban és viselkedésükben, valamint a szolgáltatások nyújtása közben esélytudatosságot fejeznek ki: nem közvetítenek szegregációt, csökkentik a csoportokra vonatkozó előítéleteket.

I) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az Önkormányzat – lehetőségeihez mérten – hirdet ösztöndíjprogramokat, ahol az alacsonyabb jövedelmű családokban élő gyermekek előnyt élveznek.

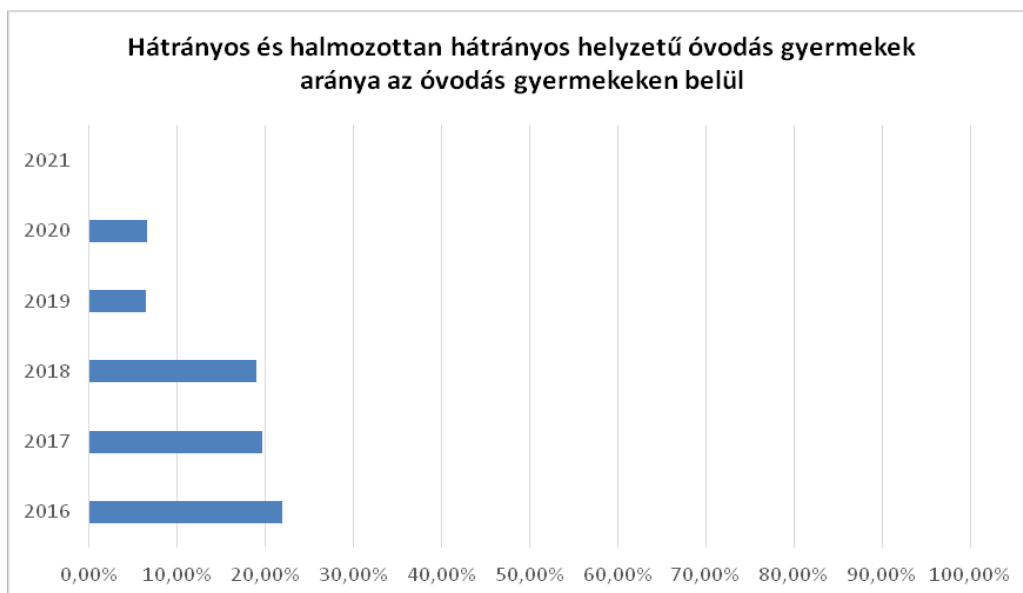
A településen a közoktatási intézmények tehetségpogozó programokat valósítanak meg, illetve a Jelen és a Jövő Gyermekeiért Alapítvány – az Önkormányzattal kötött közművelődési megállapodás keretében – tanodaprogramokat működtet és regisztrált tehetségpontként a Nemzeti Tehetségprogram támogatásával tehetségprogramokat valósít meg.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossggal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	343	75	21,87%
2017	366	72	19,67%
2018	374	71	18,98%
2019	394	25	6,35%
2020	382	25	6,54%
2021	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

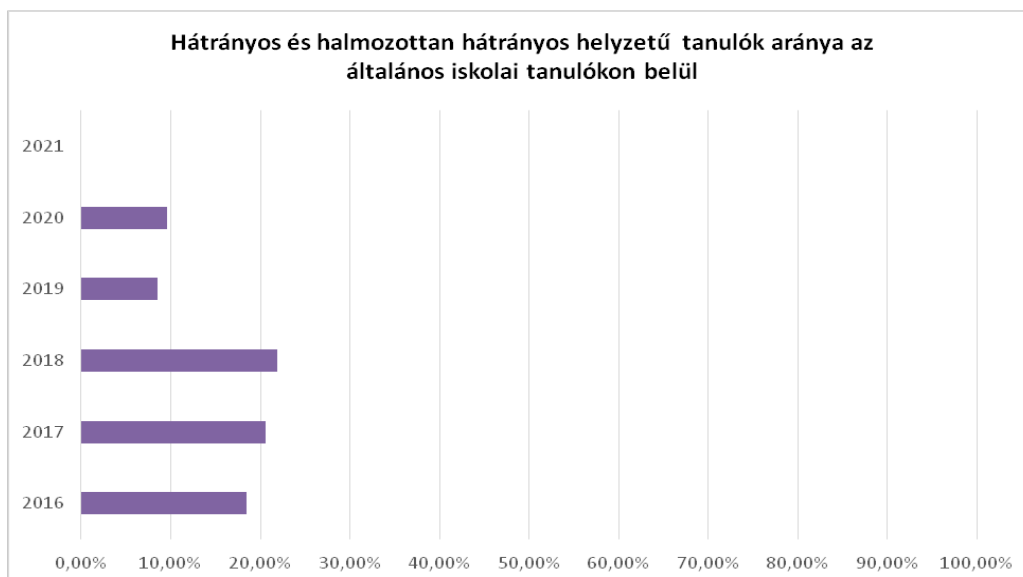

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát az oktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény határozza meg. A gyermekek nyilvántartása a szülő önkéntes nyilatkozata alapján történik.

Településünkön 2019-ben a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya jelentős mértékű csökkenést mutatott, közel harmadára csökkent. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy bár a vizsgált időszakban növekedtek a jövedelmek, a minimálbér és a garantált bérminimum is, amely miatt az érintett családok nem férnek bele a hátrányos és halmozottan hátrányos körbe, azonban az élethelyzetük ezzel nem javult. A jelenlegi gazdasági viszonyok alapján pedig az prognosztizálható, hogy a következő időszakban egyre több családban csökkenni fog a vásárlóerő-képesség, de ez nem fog jelentkezni a hivatalos adatokban. Így az egyre kedvezőtlenebb helyzetben élő családok nem tudnak hozzájutni az őket segítő támogatásokhoz, mivel nem minősülnek rászorulóknak a jogszabályi előírások alapján.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	994	183	18,41%
2017	954	196	20,55%
2018	913	200	21,91%
2019	886	76	8,58%
2020	873	84	9,62%
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Az óvodás korú gyermekeknél megfigyelt tendencia látszódik az általános iskolás gyermekek körében is, azaz a 2019-es évtől harmadannyi a hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók száma a korábbi évek adataihoz képest, és a konzekvencia is azonos.

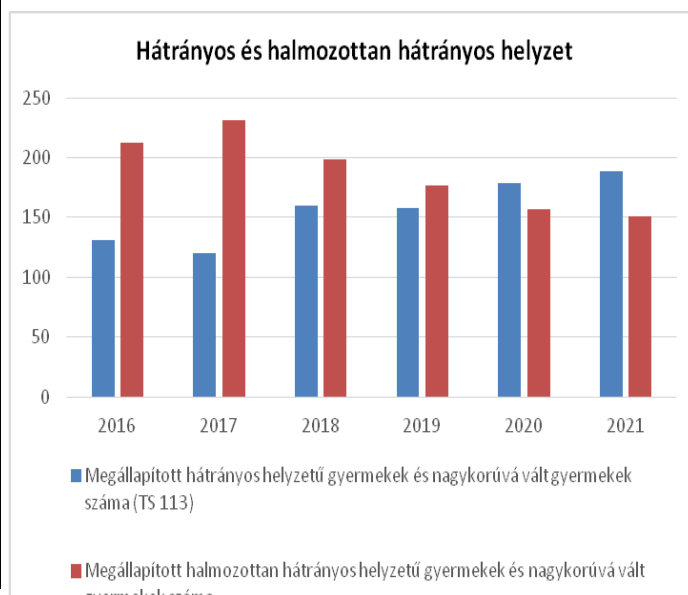
4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	8	4,76%	52	33%	16	11%
2017	7	4,40%	39	27%	15	11%
2018	8	5,19%	31	19%	13	10%
2019	5	3,33%	12	7%	7	6%
2020	2	1%	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

A fenti csökkenés megfigyelhető a középiskolás korú gyermekek esetében is.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)
	fő	fő
2016	131	212
2017	120	231
2018	160	199
2019	158	177
2020	179	157
2021	189	151

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása integráltan történik az iskolákban. A különleges gondozást igénylő gyermekek gyógypedagógiai ellátása - sajátos nevelési igényű tanulók nevelése oktatása eltérő tanterv alapján önálló csoportban - feladatot a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola látja el.

A speciális tagozaton oktatott gyermekek testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékosok, autisták, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok lehetnek, vagy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdhetnek.

Az iskolában a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása- nevelése integrált és szegregált módon egyaránt történik. Azok a tanulók tanulnak a speciális tagozaton szegregáltan, akiknek a szakértői bizottság eltérő tantervi oktatást javasol, mert tanulásban akadályozottak. Őket összevont tanulócsoportban gyógypedagógusok tanítják megfelelő tárgyi feltételekkel felszerelve. A többiek a normál tagozaton, normál tantervvel haladnak. Nekik is gyógypedagógusok tartják a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat, valamint fejlesztő pedagógusok a szaktárgyi megsegítést.

A beilleszkedési-, tanulási-, és magatartási problémával küzdő tanulók ellátását a nevelési tanácsadó és saját szakemberek segítségével tudják megoldani (fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytestnevelő, pszichológus).

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók személyre szabott integrált oktatását-nevelését, iskolai életének segítését az oktatási intézmények saját intézkedési tervük alapján végzik.

Az óvodapedagógusok megfelelően képzettek, az óvodákban gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok is dolgoznak.

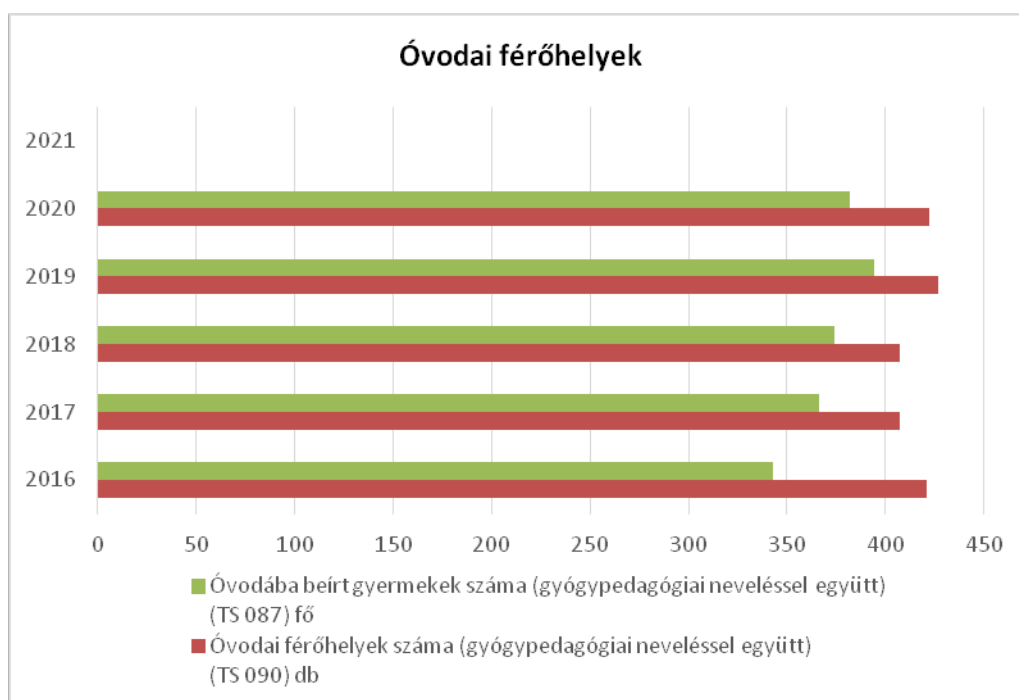
Iskolapszichológus településünkön sajnos nincsen, azonban a nevelési tanácsadóban rendelkezésre áll pszichológus is. Köznevelési intézményekben az ifjúságvédelmi feladatokat a pedagógusok látják el.

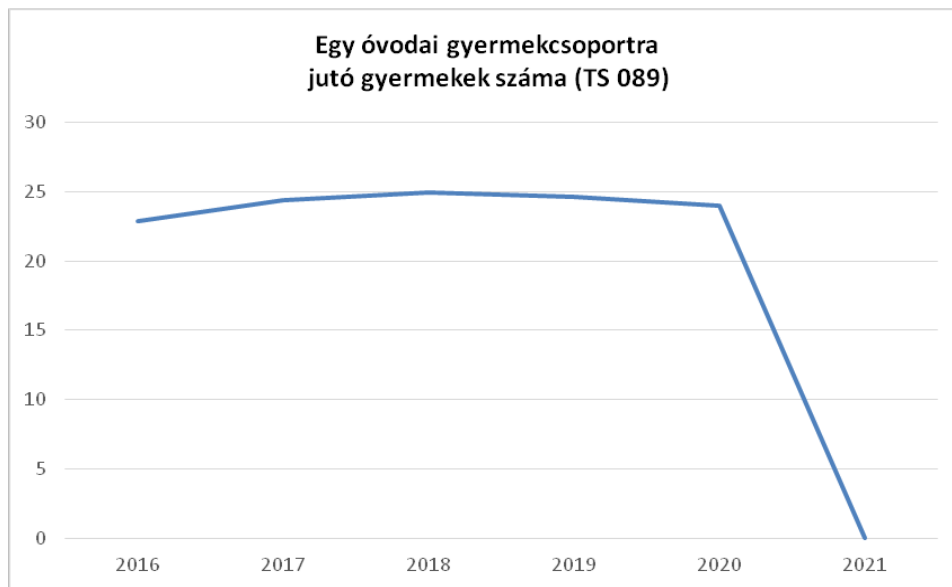
A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokról a Helyi Esélyegyenlőségi Program 3.6 b) pontjában is írtunk részletesen.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoporthoz tartozók száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	394	15	421	6	343	0	0	23
2017	379	15	407	6	366	0	0	24
2018	404	15	407	6	374	0	0	25
2019	434	16	427	6	394	0	0	25
2020	442	16	422	6	382	0	0	24
2021	457	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodába beírt gyerekek száma az adott korcsoport létszámának növekedését követi.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2015/2016	3	48	4	20,71	3,02%
2016/2017	3	47	4	20,30	3,56%
2017/2018	3	46	4	19,85	3,40%
2018/2019	3	45	4	19,69	3,50%
2019/2020	2	43	4	20,30	3,78%
2020/2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	-

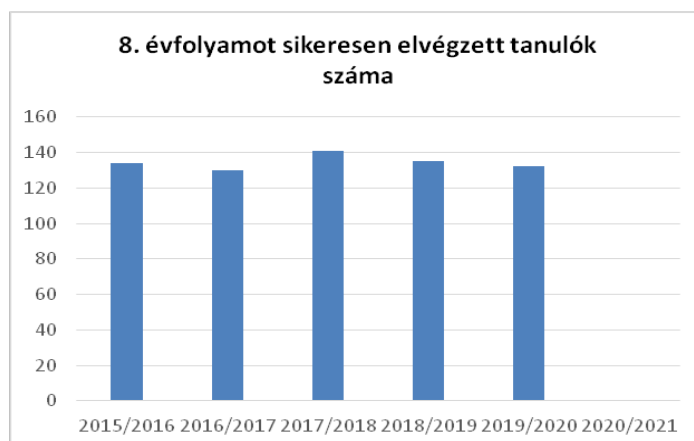
Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyógypedagógiai osztályok száma a vizsgált időszak utolsó évére 1-gyel csökkent. Mivel az egy osztályba járó diákok minimális száma jogszabályi előírás, így a csökkenő gyermeklétszám miatt az osztályok száma csökkent az évek folyamán. Az általános iskolai osztályokra jutó tanulók száma pedig stagnál.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2015/2016	134
2016/2017	130
2017/2018	141
2018/2019	135
2019/2020	132
2020/2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az iskolai mérések esetében mindig vizsgálni kell azt is, hogy az iskolában tanuló gyermekek milyen családi és szociális háttérrel rendelkeznek. Az endrődi városrészen több a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, amelyet mérések esetében minden esetben figyelembe kell venni.

Gyomaendrődön az általános iskolákban jelenleg nem jellemző a lemorzsolódás, a 8. évfolyamot a diákok jelentős többsége sikeresen teljesíti.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Nevelési és oktatási intézmények esetében Gyomaendrődön nem beszélhetünk jogellenes elkülönítésről az oktatás-képzés területén, sem az intézményekben, sem az intézmények között. Az intézményeken belül a csoportok és az osztályok kialakításakor (az egyes évfolyamokon) különös figyelmet fordítunk arra, hogy azokban egyenlő arányban legyenek megtalálhatóak a hátrányos helyzetű gyermekek.

Itt kell beszélnünk arról, hogy Öregszőlőben is működik óvoda, ahol nagyon magas a HH/HHH gyermekek aránya, a településszerkezetből adódóan. Öregszőlő tulajdonképpen külterületi része településünknek, ahonnan a gyermekek beszállítása megoldható ugyan, de a szülők nem élnek ezzel a lehetőséggel, a Tulipános Óvodát választják óvodáskorú gyermekeik részére, ahol a gyermekek ugyanolyan szakmai színvonalú oktatásban/nevelésben részesülnek, mint a település többi részén működő intézményekben.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 80. § (1) bekezdése rendelkezik az országos mérésekről, a nevelési-oktatási intézményekben folyó pedagógiai tevékenység értékeléséről. Az alapkészségek, képességek országos mérésének minden tanévben ki kell terjednie a köznevelés hatodik, nyolcadik és tizedik évfolyamán a nappali rendszerű iskolai oktatás munkarendje szerinti tanuló esetében szövegértési, a matematikai és a természettudományos és idegen nyelvi eszköztudás fejlődésének vizsgálatára. Az iskola vezetője, a tanuló és a pedagógus jogszabályban meghatározottak szerint részt vesz az országos mérés, értékelés feladatainak végrehajtásában.

Az ország összes iskolájának minden feladatellátási helyén, minden 6., 8. és 10. évfolyamos tanuló azonos időpontban és azonos körülmények között írja meg a tesztet. A mérések tapasztalatai beépítésre kerülnek az iskolák mindennapi munkájába és a fejlesztési tervekbe a hatékonyság növelése érdekében.

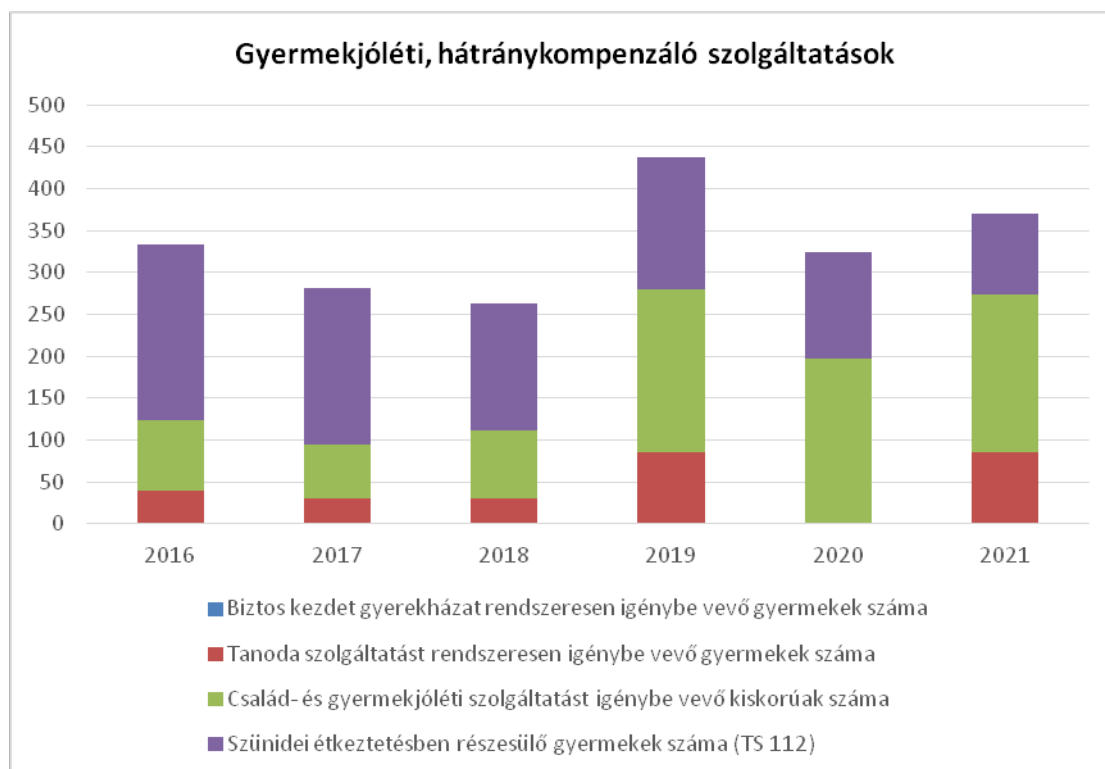
Fontos megjegyezni, hogy az iskolai mérések értékelésekor mindig vizsgálni kell azt is, hogy az iskolában tanuló gyermekek milyen családi és szociális háttérrel rendelkeznek. Az endrődi városrészen több a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, amelyet mérések esetében minden esetben figyelembe kell venni.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Számos hátránykompenzáló juttatás és szolgáltatás biztosításával lehet javítani a hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit. Önkormányzatunk illetve a településen található összes intézmény – oktatási, szociális, gyermekjóléti – működése terén nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az arra rászoruló családok és gyermekek hozzájuthassanak a hátránykompenzáló juttatásokhoz, szolgáltatásokhoz, úgymint, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, beiskolázási támogatás, tehetséggondozás, továbbtanulás segítése stb.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	0	40	84	209
2017	0	30	64	188
2018	0	30	81	152
2019	0	86	194	157
2020	0	n.a.	198	127
2021	0	85	189	96

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Kifejezetten a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára nyújt fejlesztési lehetőséget, mentorálást, szabadidős és pályaorientációs programokat, kirándulásokat, táborokat a Jelen és a Jövő Gyermekeiért Alapítvány a tanodaprogramjai keretében. Az önkormányzattal kötött közművelődési megállapodás keretében működteti a Mese-csere és a Holdudvar Tanodákat, tehetségprogramokat, és kulturális rendezvényeket szervez.

A szünidei étkeztetésben résztvevők száma folyamatos csökkenést mutat. Valószínűsíthető, hogy ennél a mutatónál is igaz a korábbi következtetésünk, hogy a jövedelemváltozások miatt már kevesebben feleltek meg a feltételeknek, így kevesebb család tudta igénybe venni ezt a fajta támogatási lehetőséget.

Elképzelhetőnek tartjuk, hogy az egyéb támogatási körből kieső családok jelennek meg a család és gyermekjóléti szolgálat igénybevevői között, ez okozza a gondozottak számának jelentős növekedését.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekek veszélyeztetettségének okai a család diszfunkcionális működése, a COVID járvány és a háború miatt kialakult gazdasági helyzet	A család diszfunkcionális működésének csökkentése, életvezetési tanácsok adása, képzések, tanfolyamok Érintett családok bevonása a foglalkoztatásba Állami kríziskezelés
Hivatalos adatok alapján a hátrányos helyzetű gyermekek száma csökken, azonban az érintett intézmények tájékoztatása alapján inkább növekedés tapasztalható a támogatásra szoruló körében	Továbbtanulás segítése, tehetséggondozó programok folyamatos biztosítása Ösztönözni a gyermekeket arra, hogy kialakuljon bennük az igény a változtatásra, fejlődésre.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Gyomaendrőd Város tekintetében a nők helyzetéről helyi adatgyűjtés és statisztikai adatok alapján a következő összefüggéseket állapíthattuk meg:

- A település állandó népességének közel 52%-a nő (6933 fő)
- A településen a nyilvántartott álláskereső nők száma 244 fő

A város összlakosságának számát nézve, a nemek szerinti megoszlás még helyi szinten is azt mutatja, hogy a nők magasabb arányban vannak, mint a férfiak. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a nők magasabb életkort is élnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességet nézve az előző években is a nők voltak magasabb számban.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A CEMR a 2006. májusi innsbrucki közgyűlésén fogadta el az Esélyegyenlőségi Chartát a nők és férfiak közötti esélyegyenlőségről.²

A Charta alapelvei:

1. A nők és férfiak egyenlősége alapvető jog
2. A nők és férfiak közötti egyenlőség biztosításakor figyelembe kell venni a többszörös diszkriminációt és a hátrányos helyzetet
3. A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a döntéshozatalban a demokratikus társadalom előfeltétele
4. A nemi alapú sztereotípiák elosztatása alapvető fontosságú a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésébe
5. A nemi szempontok integrálása a helyi és regionális önkormányzatok összes olyan tevékenységébe, amelyek megkívánják a nők és férfiak közötti egyenlőség előtérbe helyezését
6. A megfelelő források rendelkezésre állása elengedhetetlen eszköz a tervekhez és a programokhoz a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésében

A nők és a férfiak közötti egyenlőség az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában is lefektetett jog. Egyike az Európai Unió alapját képező közös értékeknek.

2015 decemberében az Európai Bizottság közzétette a „Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016-2019) című dokumentumot „A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia (2010-2015)” című közlemények nyomon követéseként és folytatásaként.

A stratégiai szerepvállalás az alábbi öt kiemelt cselekvési területet állítja középpontba:

- a női munkaerő-piaci részvétel növelése és az egyenlő mértékű anyagi függetlenség biztosítása;

² olvasható a www.toosz.hu-n – a TÖOSZ honlapján

- a nemek közötti bér, jövedelem és nyugdíj tekintetében fennálló különbségek csökkentése, és így a szegénység visszaszorítása a nők körében;
- a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítása a döntéshozatalban;
- küzdelem a nemi alapú erőszak ellen, valamint az áldozatok védelme és támogatása;
- nemek közötti egyenlőség és a női jogok világszintű előmozdítása.

2015. október 26-án a Tanács elfogadta „A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési terv (2016-2020) című következtetést, amely a Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat „A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése: az EU külkapcsolati politikájának hozzájárulása a nők és lányok életének átalakulásához (2016-2020) című közös szolgálati munkadokumentumán alapul.

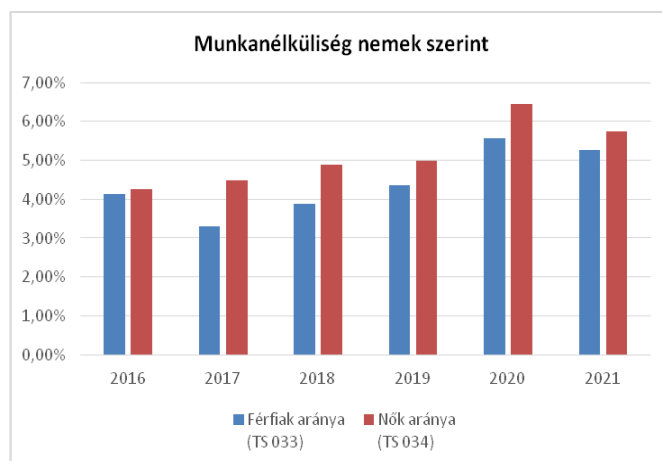
A magyar kormány 2010. január 21-én fogadta el a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégiát (2010-2021), melynek célkitűzései:

- a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele;
- a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása;
- a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;
- az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;
- a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása;
- a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés).

A város önkormányzata, mint munkáltató a nők foglalkoztatásában és esélyegyenlőségében nem tesz különbséget. Eleget tesz annak a követelménynek, hogy a női foglalkoztatottak egyenlő munka, egyenlő bér és egyenlő bánásmódban részesülhessenek.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	4,13%	4,25%	4,19%
2017	3,30%	4,49%	3,90%
2018	3,87%	4,89%	4,38%
2019	4,36%	4,98%	4,67%
2020	5,56%	6,44%	6,00%
2021	5,26%	5,74%	5,50%

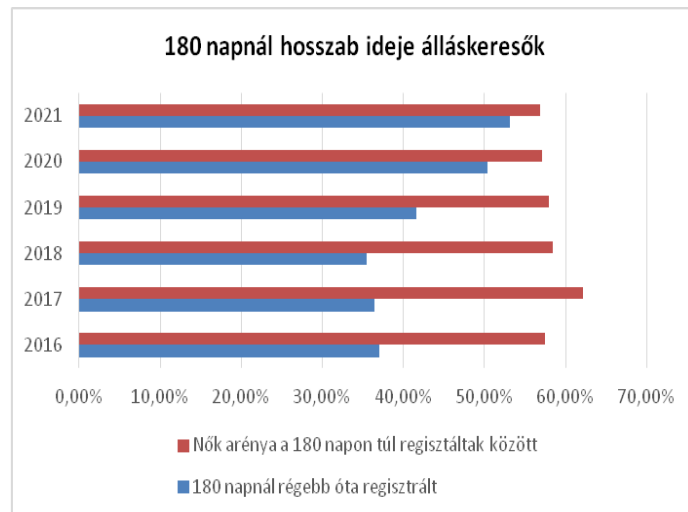

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen a munkanélküli nők aránya és száma:

2021-ben a munkanélküliek száma 467 fő, ebből a munkanélküli nők száma 244 fő, tehát a nyilvántartott álláskereső nők aránya a munkavállalási korú állandó népességben 5,74%.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	37,01%	57,45%
2017	36,39%	62,20%
2018	35,49%	58,39%
2019	41,63%	57,99%
2020	50,39%	57,09%
2021	53,10%	56,85%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

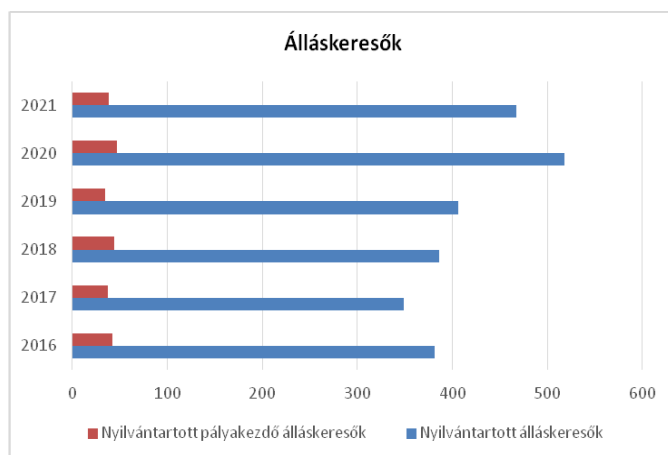
A számok alapján elmondható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők esetében is a nők aránya még mindig valamivel magasabb, mint a férfiaké. Fontos megjegyezni, hogy egyre több a munkával nem rendelkezők között azoknak a száma, akik már hosszabb ideje nem tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

A helyi adatgyűjtés és a tapasztalatok szerint különösen hátrányos helyzetben vannak azok az aktív korú nők, akik

- Pályakezdők, és nehezen találnak munkát, mivel nincs szakmai tapasztalatuk vagy,
- kisgyermekes anyukák, vagy gyeseen vannak, kiesnek a munkából vagy,
- Elérték már a 45. életévüket, vagy annál idősebbek.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	381	42
2017	349	37
2018	386	44
2019	406	34
2020	518	47
2021	467	38

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A fenti tendenciák már korábban is megmutakoztak. Ezek kezelésére Gyomaendrőd Város Önkormányzata számos foglalkoztatást segítő és képzési programot kínált EFOP projektjei keretében, melynek egyik célcsoportjai a munkanélküli, illetve a GYES-en/GYED-en lévő nők. A pályázati programok a meglévő igényekre alapozva kerültek kialakításra. Ezért is jelentek meg bennük a Munka-Család-Egészség közötti harmonikus egyensúly megteremtésére ösztönző képzések, mivel az elmúlt években az volt a tapasztalat, hogy nem a munkahely hiánya okoz gondot a nőknek, hanem sokkal inkább a munka mellett a családnak és önmaguknak való megfelelés összeegyeztetése.

Információink alapján sokan mennek vissza már a GYES időtartama alatt is dolgozni. Ez látható abból is, hogy nagy az igény a bölcsődei férőhelyekre.

Az EFOP projektek által kínált képzési lehetőségek voltak az inaktív, munkanélküli, GYED-en/GYES-en lévő nők részére:

- Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása (tanulás tanítása, alapkompenciák fejlesztése, állás keresési tréning)
- Alapkompenciák fejlesztése (digitális képzés, kommunikációs tréning)
- Versenyképes szakképesítés szerzése (pl: szociális gondozó képzés)
- Aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazása

- Vállalkozási készségfejlesztő tréning, Karrier-tréning a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek számára
- Pénztárcabarát konyhatechnológia, hagyományos és modern konyha rejtelmek – egészséges/speciális ételek tanfolyam
- Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés
- Szerepvállalások, feladatmegosztás képzés

A projektek megvalósítása nagy sikerrel zárult, ezért Gyomaendrőd Város Önkormányzata továbbra is tervezi hasonló projektek megvalósítását, lehetőségeihez mérten.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők elhelyezkedési nehézségei nem kifejezetten csak a nőknél megjelenő probléma. Településünkön kevés olyan munkahely van, ahol betanított munkások foglalkoztatására nyílik lehetőség, azonban ezek nagyobb létszámban tudnak foglalkoztatni, továbbá a közfoglalkoztatás nyújt még – ugyan rövid távú – elhelyezkedési lehetőséget.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A foglalkoztatás területén történő hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk. A helyi tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés a városban, az egyenlő munkáért egyenlő bért elv általában érvényesül.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

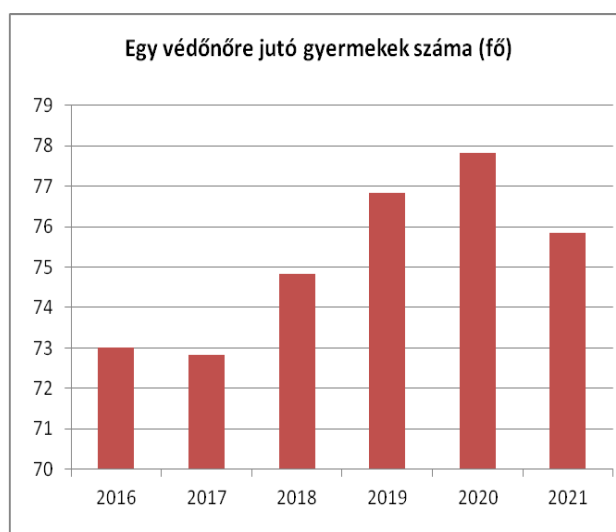
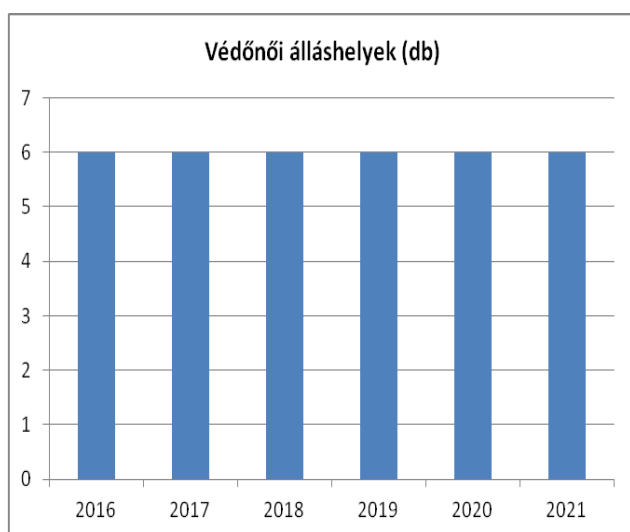
Városunkban általában a nők maradnak otthon kisgyermekükkel. A kisgyermekesek esélyeit tekintve a munkaerő-piacon fontos a bölcsődei szolgáltatás igénybevételének lehetősége. A 2021. évi adatok alapján Gyomaendrődön 3 bölcsőde működik és várja a kisgyermekeket. A településen a gyerekek napközi ellátásában a bölcsődék által nyújtott szolgáltatások a szülők igényeit kielégítik.

A korábbi nagy mértékű igényeket kielégítve, 2021-ben megnyitotta kapuit a Tipegő Kert Bölcsőde, mellyel további 28-cal nőtt a bölcsődei férőhelyek száma. A bölcsődei férőhely-kapacitás teljes kihasználtsága prognosztizálható az elkövetkezendő időszakra is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program 3. Gyermek helyzet, esélyegyenlősége, gyermekszegénység fejezetben található táblákat tájékoztatásul itt is szerepeltetjük.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	6	438	73
2017	6	437	73
2018	6	449	75
2019	6	461	77
2020	6	467	78
2021	6	455	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

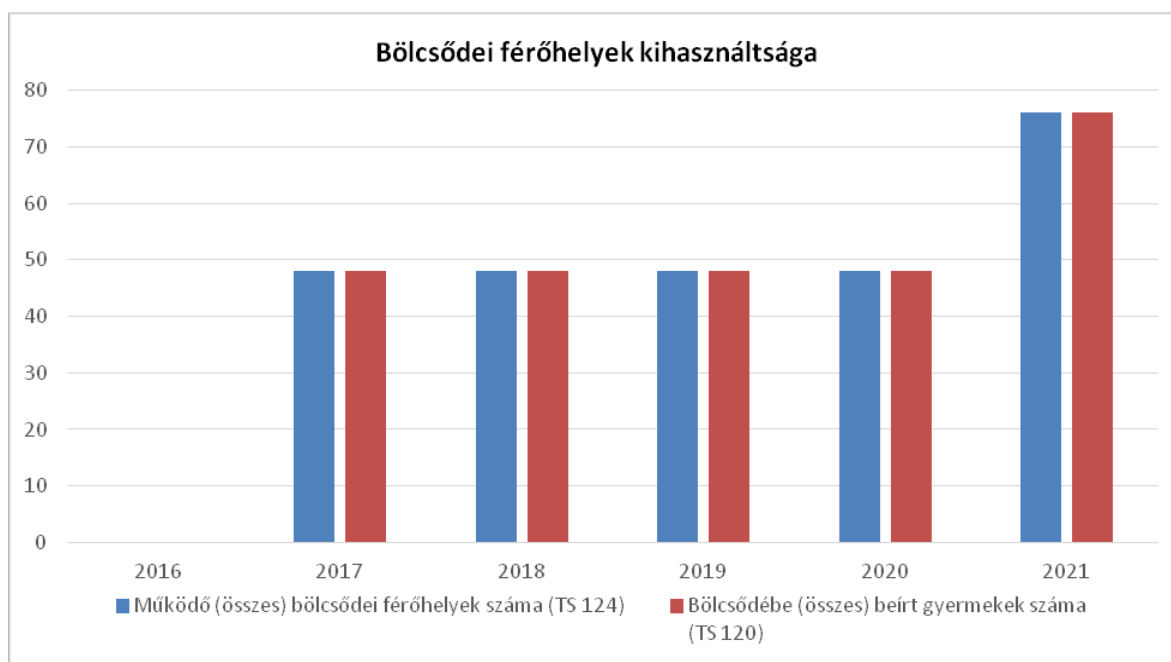
5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	28	28.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	n.a.	n.a.
2017	0	0	7	6	0	0	48	48
2018	0	0	7	7	0	0	48	48
2019	0	0	7	7	0	0	48	48
2020	0	0	7	7	0	0	48	48
2021	0	0	7	7	0	0	76	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatszolgáltatás

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén a védőnői szolgáltatás jelenik meg. A védőnők száma városunkban – az előző pontnál szereplő 5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma táblázat adatai alapján – 6 fő, melyből 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő. Különös figyelmet fordítanak a szociálisan is nehéz helyzetben élő várandós, és kisgyermekes anyukákra, valamint a gyermekekre is. A védőnők olyan szolgáltatást is nyújtanak, ahol a leendő szülőket különböző foglalkoztatásra invitálják, illetve a védőnő meghatározott időközönként családlátogatást is tesz. Felvilágosítják a szülőket a szociális és családi juttatásokról, illetve segítenek a formanyomtatványok

kitöltésében. Az iskolákban is tarthatnak olyan órákat, melyek a családtervezéssel kapcsolatosak. Ezeket az órákat általában középiskolákban tartják meg, ahol igény van rá.

A 0-3 év közötti gyermekek száma 2021-ben évben 455 fő volt. Az átlagos gyermekszám védőnőnként 76 fő, mely létszám stagnáló tendenciát mutat.

Fontos megjegyezni, hogy a védőnők nem csak 0-3 éves korig látják el a gyerekeket, a 3-6 éves korú gyermekek is hozzájuk tartoznak.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Gyomaendrődön is előfordul családon belüli erőszak, ami legtöbbször nem kerül a külvilág tudomására, családon belül marad. A témában a mai napig jellemző a magas látencia. Az adatok felkutatásához a helyi rendőrség segítségét kértük, azonban támaszkodunk a témában jártas intézmények kollégáinak tapasztalataira is. Ezek a tapasztalatok pedig azt mutatják, hogy az érintettek legtöbbször tudják, kihez forduljanak, azonban félnek a következményektől, illetve sokan vannak azok is, akik „nem csinálnak ügyet” belőle, esetleg úgy vélik: megérdemelték. Tehát sok esetben szemléletbeli problémáról is beszélünk.

A statisztikák alapján évről-évre arra következtethetünk, hogy egyre több családi viszályra derül fény, és ezzel egyenes arányban növekszik a tényleges feljelentések száma is.

Az Önkormányzat által megvalósított EFOP projektek keretében számos olyan program és foglalkozás is megvalósult, melyek megoldást jelenthetnek a családon belüli erőszak, illetve a látencia csökkentésére.

1. Bűnmegelőzési foglalkozások
2. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról
3. Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató
4. Mentálhigiénés témák bemutatása

Lehetőség szerint további pályázat benyújtását tervezzük a témában.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság feladata a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások közvetítése. A helyi adatgyűjtés alapján Gyomaendrődön nincs anyaoththon, sem olyan hely, mely családokat tudna fogadni krízishelyzetben. Orosházán, a várostól 50 km-es körzetben egy anyaoththon található, mely nem önkormányzati fenntartásban van, bármikor tudnak fogadni rászorult anyákat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 2017-ben 8 fő férfiből és 4 fő nőből állt összesen. Tehát arányaiban férfiak jelentősen többen vannak, magasabb számban képviseltetik magukat. 2019-től a testületben a nemek aránya nem változott.

Az önkormányzati intézményekben, a nevelési és oktatási, valamint a szociális intézményekben egy kivétellel nők töltik be a vezető szerepet.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Általánosságban elmondható, hogy a munkaerőpiacon azok a nők, akik kisgyermekes vagy sokgyermekes, esetleg együdálló anyukák, egyedülálló anyukák, valamint 45 év felettiek, esetenként hátrányos helyzetben vannak. Sok kisgyermekes anyukának okoz nehézséget a családi élet és a munkahelyi feladatok összeegyeztetése, ami problémákat okozhat a munkahelyen és a családban is.

Ezek azonban országosan általánosan jelentkező problémák, a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák nem jellemzőek településünkre.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya	Családtervezési-életvezetési foglalkozások, tanfolyamok szervezése Prevenációs tevékenység, egészségnapok
A nőket érő erőszak folyamatos jelenléte, magas látencia Alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat	Életvezetési tanácsok, védőnők, családsegítő, oktatási intézmények bevonásával Tájékoztatás jogokról és következményekről

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az idős emberek növekvő száma nagy felelősséget jelent, egyúttal nagy terhet ró a meglévő szociális és egészségügyi ellátó rendszerre.

Városunk időseire leginkább az jellemző, hogy magas az özvegyek száma, és kevés olyan idős van, aki még házasságban él. Magas az egyedülállók száma.

Demográfiai adatokat vizsgálva elmondható, hogy a település összes lakójához viszonyítva (13 362 fő) a 60 éven felüliek (3 930 fő) aránya 29 %, a 65 éven felülieké (3 016 fő) pedig 22 % (2021. január 1-i KSH adatok szerint). 2022. január 1-re a mutatók a következőképp változtak: település összes lakója 13 247 fő, 60 év felettiek aránya változatlanul 29% (3 895 fő), míg a 65 év felettiek aránya 23%-ra nőtt (3036 fő).

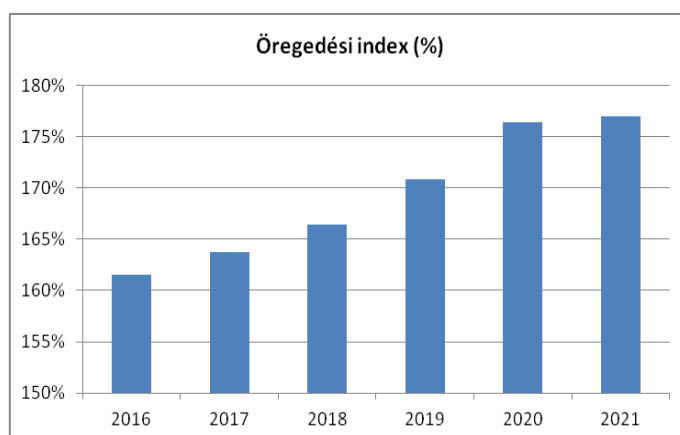
Összehasonlításképpen 2011-ben a 60 éven felüliek aránya 26%, míg a 65 év felettiek aránya 19% volt.

Ebben a korban gyakoriak a megbetegedések. Az időskorú társadalomban sokan depressziós betegségben is szenvednek, mivel többségében egyedül élnek, magukba fordulnak. Gyermekeik távol vannak, és nem sok időt töltenek az idős szülővel. Sokan szenvednek daganatos megbetegedésekben, keringési zavarokban, szív-és érrendszeri megbetegedésekben, ízületi problémáktól, és mindezek mellett még pszichés problémák is jelentkezhetnek. A pszichés problémák jelentkezése abból adódik, hogy az idősök önellátási képessége, illetve a szellemi és fizikai aktivitása egyre romlik, hanyatlik. Átlagosan ezek a megbetegedések 60-70 éves korban jelentkeznek.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	2 839	1 758	161,49%
2017	2 854	1 743	163,74%
2018	2 931	1 761	166,44%
2019	2 987	1 748	170,88%
2020	3 016	1 710	176,37%
2021	3 036	1 716	176,92%

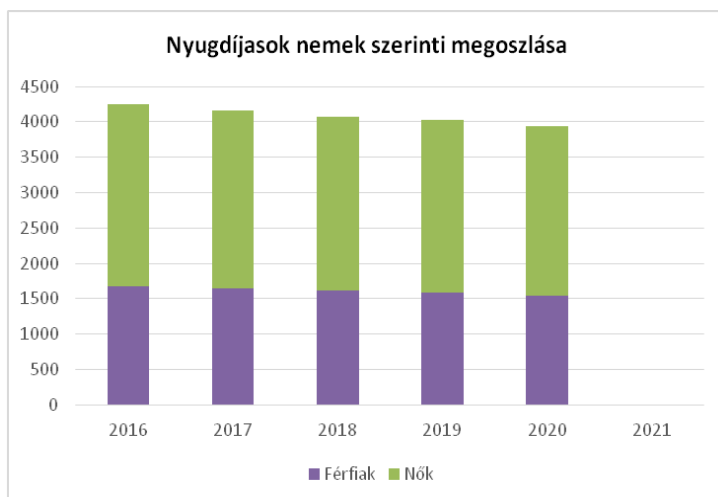
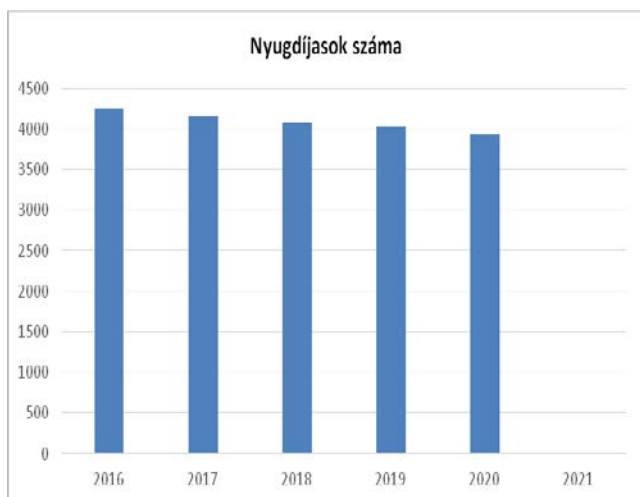
Forrás: TeIR, KSH-
TSTAR

A 65 év felettek száma folyamatosan nő a településen, míg a 0-14 éves korú lakosság lassú csökkenést mutat, így az öregedési indexünk folyamatosan romlik.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	1680	2572	4252
2017	1644	2513	4157
2018	1609	2469	4078
2019	1585	2448	4033
2020	1548	2391	3939
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

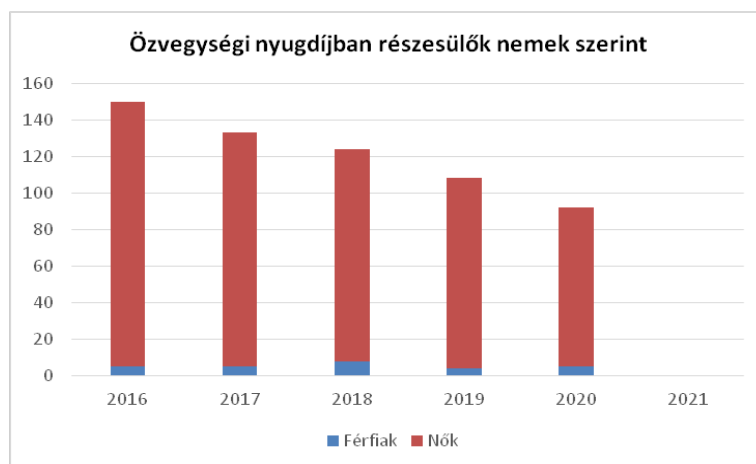
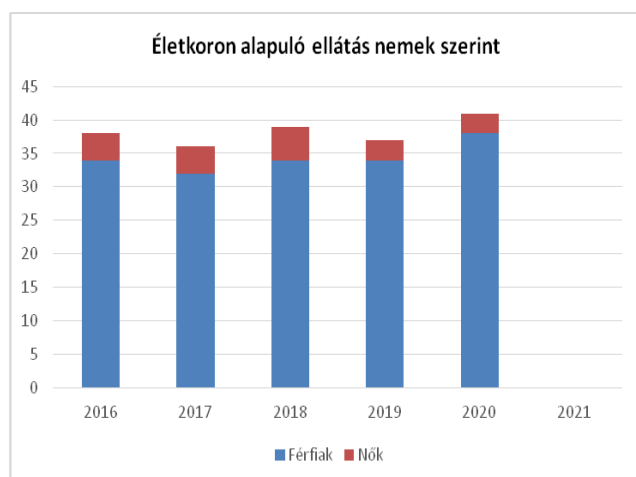

A 2011. évi statisztikai adatok alapján összesen 4828 fő nyugdíjas volt, számuk évről-évre folyamatosan csökken, 2020-ban 3 939 fő, aminek egyik oka a nyugdíjkorhatár emelésében keresendő. A fenti táblából és diagramból is látszik, hogy kevesebb a nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma, mint a nőké, majdnem 1000 fős különbség figyelhető meg. Ennek legfőbb oka, hogy a nők átlagéletkora magasabb, mint a férfiaké.

Az alábbi táblázat és a kapcsolódó diagramok a nyugdíjszerű ellátások fajtankénti megoszlását mutatják be.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	34	4	1238	1900	5	145	n.a.
2017	32	4	1224	1892	5	128	10
2018	34	5	1190	1895	8	116	11
2019	34	3	1219	1902	4	104	9
2020	38	3	1199	1866	5	87	10
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Az egészséges idősek és a nyugdíjasok gyakran szívesen vállalnának könnyebb jövedelem kiegészítő munkákat. Erre azonban városunkban kevés lehetőség adódik, csak akkor, ha valamilyen különleges tudással rendelkeznek. A nyugdíjasok körében az a csekély jövedelem kiegészítésén túl azért is lehet fontos, mivel ez mentálisan erősítené őket, növelné a társadalmi hasznosság érzését.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a regisztrált munkanélküliek között az 56-60 év közötti korcsoport aránya csökken, de a 61 év feletti munkanélküliek aránya folyamatos növekedést mutatott az évek során.

Általánosságban elmondható, hogy azoknak a munkavállalóknak, akik ebben a korban válnak állástalanná, Gyomaendrődön is kevesebb esélyük van az elhelyezkedésre.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	381	349	386	406	518	467
41-45 év (TS 042)	Fő	35	40	39	49	65	45
	%	9,19%	11,46%	10,10%	12,07%	12,55%	9,64%
46-50 év (TS 043)	Fő	44	31	48	49	48	43
	%	11,55%	8,88%	12,44%	12,07%	9,27%	9,21%
51-55 év (TS 044)	Fő	29	29	39	43	47	50
	%	7,61%	8,31%	10,10%	10,59%	9,07%	10,71%
56-60 év (TS 045)	Fő	42	33	44	45	42	30
	%	11,02%	9,46%	11,40%	11,08%	8,11%	6,42%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	28	27	40	58	86	96
	%	7,35%	7,74%	10,36%	14,29%	16,60%	20,56%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az 55 év felettiiek esetében előfordul, hogy a már nyugdíjas korú munkavállalót továbbfoglalkoztatják, azonban az nem jellemző, hogy nyugdíjas korú munkavállaló kerül felvételre egy-egy meghirdetett állásra. Városunkban számos, az élethosszig tartó tanulást biztosító program, képzési lehetőség indult az elmúlt időszakban, mely az 55 év felettieknek is sok lehetőséget és aktív időtöltést kínál, az élet több területén: digitális képzés az elmagányosodás ellen, kulturális havi szakkörök (hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves

alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet). Az idősök foglalkoztatását támogató egyéb programokról nem tudunk beszámolni településünk esetében.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

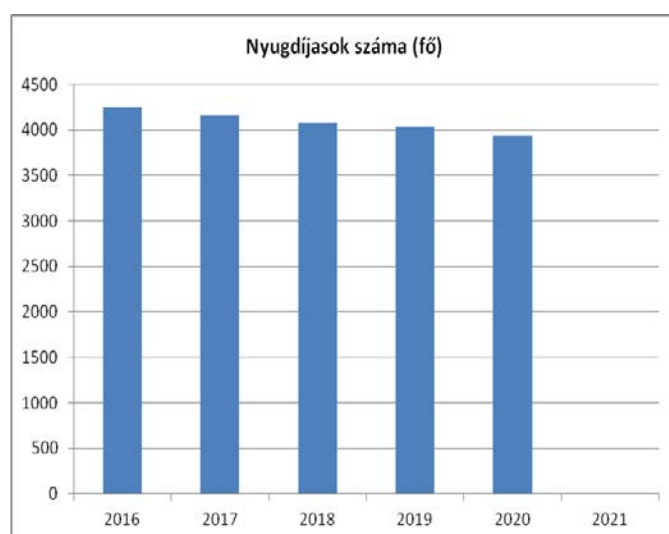
Bizonyos esetekben a munkáltatók kifejezetten szeretik a tapasztalt munkavállalót előnyben részesíteni, akinek a foglalkoztatásánál már nem kell számolni a gyermekvállalásra, illetve a gyermek miatti távollétekre (iskolai szünetek, gyermek utáni táppénz,). Ugyanakkor ebben az időszakban már egyre több egészségügyi probléma jelenhet meg a munkavállalónál, ami miatt az 55 év feletti jelentkezők hátrányba kerülnek egy-egy munkalehetőség esetében.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	1680	2572	4252
2017	1644	2513	4157
2018	1609	2469	4078
2019	1585	2448	4033
2020	1548	2391	3939
2021	n.a.	n.a.	-

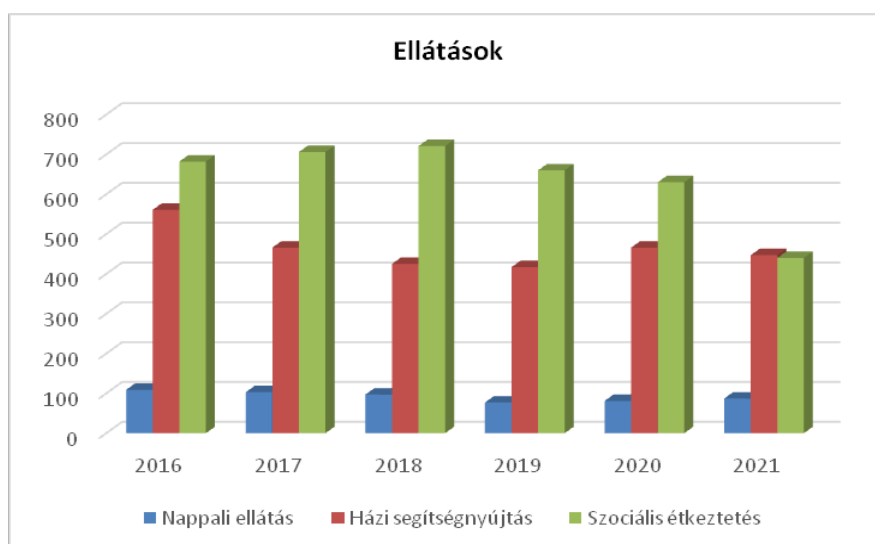
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	2 839	109	561	682
2017	2 854	103	466	706
2018	2 931	97	425	721
2019	2 987	77	417	660
2020	3 016	81	466	630
2021	3 036	87	447	440

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az idősök esetében kiemelkedő jelentőségű, hogy folyamatosan biztosítottak legyenek lakókörnyezetükben az egészségügyi alapszolgáltatások. Fontos, hogy az otthonaikban élő, állandó ellátásra nem szoruló idősök számára is biztosított legyen a szociális támogató tevékenység (bevásárlás, alapvető környezeti és személyes higiénia, állandó gyógyszerek felírása, kiváltása, stb.), vagy az idő előrehaladtával, illetve az egészségi állapot romlásával szükség lehet a bentlakásos intézmények szolgáltatásainak igénybe vételére. Az elmagányosodás megelőzésével, a társadalmi hasznosság érzetének megteremtésével elkerülhető a gyors időskori hanyatlás.

Gyomaendrődön a Városi Egészségügyi Intézmény az egészségügyi alapellátás keretében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról, és a járóbeteg szakellátásról. Az intézmény kis méretéhez képest sokféle szakellátást működtet, kiváló szakemberekkel. Emellett fontosnak tartja és kiemelten kezeli a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének fejlesztését, a prevenciót. Évente több alkalommal tartanak egészségnapokat szűrővizsgálatokkal, mentálhigiénés

programokkal, tanácsadással. Az egészségnapok helyszínéül általában helyi rendezvényeket választanak, így biztosítva, hogy az azok az idősebb korosztály számára is könnyebben elérhetőek legyenek.

Az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés a 3.6 pontban került részletesen ismertetésre, mely vonatkoztatható erre a célcsoportra is, hiszen az ott ismertetett lehetőségek mindenki számára egyenlően hozzáférhetőek, jól megközelíthetőek.

A szociális ellátásokat a Térségi Szociális Gondozási Központ látja el. Az intézmény a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás fenntartásában működik. Az ellátási terület a három társult önkormányzat közigazgatási területére terjed ki, kivéve a tartós bentlakásos ellátást, mely esetében az ellátási terület Magyarország egész közigazgatási területére kiterjed.

Gyomaendrőd Város területén a Gyomai Református Egyházközség fenntartásában működik Református Egyház Szeretetotthona, mely intézmény a szociális alapszolgáltatások körében idősek klubját tart fenn, melyet 20 férőhellyel működtet, míg a szakosított ellátások közül idősek otthonát tart fenn 33 férőhellyel. A Hétszínvirág-Tüskevár Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Betéti Társaság közhasznú tevékenysége keretében megfelelő ellátás biztosításával részt vesz időskorúak, rászorultak gondozásában, ápolásában, a külterületen élők hátrányainak enyhítésében, esélyegyenlőségének elősegítésében.

Egyre több idősebb korú szeretne elhelyezést az idősoththonokban, mivel valamilyen okból egyedül maradnak, nem tudják ellátni magukat, vagy fenntartani az otthonukat (pl. családjuk távol él, nem tudják őket magukhoz venni, vagy az idős nem szeretne a településről elköltözni). Az idősoththonok azonban kevés a szabad kapacitás. Így sok esetben szerencsés lenne, ha lenne a településen olcsóbb, megfizethető és fenntartható albérlet.

Egyes esetekben a korukból fakadóan idősellátást még nem igénylő, de kiszolgáltatott helyzetben lévő idősek hajléktalan sorsra jutnak az előzőekből fakadóan. Településünkön a hajléktalanok elhelyezése nem megoldott, a hajléktalan szállókra ráadásul számos kritérium teljesítését követően nyílik lehetőségük bekerülni.

A Térségi Szociális Gondozási Központ étkeztetés szolgáltatása keretében napi egyszeri meleg ételt vehetnek igénybe az igénylők. Az étel kiszolgálása helyben fogyasztással, az igénylő által történő elvitellel, illetve társadalmi és házi gondozók által történő házhozszállítással valósul meg.

Az intézmény házi segítségnyújtás keretében a társult településeken élő ellátást igénylők részére közvetlen környezetükben, lakásukon nyújt segítséget önálló életvitelük fenntartásához. E tevékenység magába foglalja az alapvető gondozási és alapápolási feladatok ellátását. Segítséget nyújt az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartásában, továbbá prevenciók szerepét tölt be a veszélyhelyzetek kialakulásában.

A Térségi Szociális Gondozási Központban Gyomaendrődön 3 telephelyen, Hunyán 1 telephelyen működik Idősek Klubja, összesen 115 férőhellyel. Csárdaszállásról a gyomaendrődi telephelyre szállítják az ellátást igénylőket. Ezen ellátási forma elsősorban időskorú szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására és a klubba önállóan vagy segítséggel bejárni képes személyek részére biztosított szolgáltatás. A szolgáltatás keretében az intézmény az ellátást igénybe vevőknek lehetőséget biztosít a nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, alapvető higiénés szükségletek kielégítésére, illetve igény szerint az étkeztetésre.

Az intézmény 4 telephelyen összesen 169 férőhelyen biztosít tartós elhelyezést az igénybe vevők részére. A tartós elhelyezést igénybe vevők részére a nap 24 órájában biztosítják az ellátási formára előírt szabályozások szerinti komplex ellátást.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Nagyon fontos az idősek mentális és lelki egészségének megőrzése, az elmagányosodás és a hasznavehetetlenség érzésének elkerülése, hogy érezzék, aktív és hasznos tagjai a település lakosságának, a közösségnek.

A kulturális és közművelődési szolgáltatások a város minden lakója számára egyformán hozzáférhetőek, a lehetőségeket részletesen a 3.7 pontban ismertettük.

A településen működnek nyugdíjasokat érintő civil szervezetek, nyugdíjas klubok, akik rendszeres időközönként tartanak tagjaiknak összejöveteleket.

Városunkban számos, az élethosszig tartó tanulást biztosító program, képzési lehetőség indult az elmúlt időszakban, mely az 55 év felettieknek is sok lehetőséget és aktív időtöltést kínál, az élet több területén: hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet.

c) idősek informatikai jártassága;

Az előzőekben említett, az élethosszig tartó tanulást biztosító program keretében az idősek részére szervezett a digitális képzésre is, melynek célja az alapvető digitális készségek és képességek fejlesztése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása, a világháló és használatának megismertetése álláskeresés, közösségi oldalak használata céljából és az elmagányosodás ellen.

d) a generációk közötti programok.

A városban működő óvodák és iskolák gyakran ellátogatnak a bentlakásos időotthonokba, ahol ünnepek alkalmából rövid műsort adnak elő, az idősek pedig megvendégelik őket, saját készítésű apró ajándékkal köszönik meg a figyelmességet. Ezek az ünnepi műsorok mindig nagyon várt események a lakók számára, mivel saját gyermekeik, unokáik nagyon gyakran távol élnek, így a látogatásokra ritkán kerül sor.

Kifejezetten a generációk közötti kapcsolat elmélyítésére irányuló programok nincsenek városunkban. Azonban valamennyi rendezvény úgy kerül megszervezésre, hogy a résztvevők korcsoporttól függetlenül megtalálják a maguk számára érdekes programot.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai többnyire kevés időt tudnak szánni a velük való törődésre, így egyre növekszik a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránt az igény. A helyi szociális ellátórendszer szolgáltatásai minden időskorú számára elérhetőek és a felmerült igény szerint nyújtanak segítséget.

Idős korban a mentális egészség, az önálló életvitel képességének minél további megőrzésére nagy hangsúlyt fektetünk, ezért – folyamatosan – számos program közül választhatnak e populáció tagjai. A városban működő szociális intézmény szállító járműveivel segít eljutni a különböző helyszínekre azon időseknek, akik egyébként a közlekedés nehézsége miatt másként nem tudnának eljutni. A szociális intézmény által szervezett ünnepségek minden idős számára nyitottak, hozzáférhetőek. Ezek nemzeti ünnepekhez, a táj/település hagyományainak megőrzéséhez, kultúránkhoz kapcsolódó, általában ismeretterjesztő, szórakoztató jellegű programok. Lehetőség szerint a programok az idősek bevonásával zajlanak, ahol az idősek a tervezéstől a megvalósulásig aktív közreműködői az aktuális rendezvénynek.

Ilyen rendezvények például:

- a nyugdíjas ki mit tud,
- rendszeres könyvtárlátogatások, színházlátogatás, kiállítások, tárlatok látogatása,
- a város időseinek karácsonyi ünnepsége
- az időskorral járó változásokkal, egészség – betegség kérdéseivel, életmóddal kapcsolatos előadások, helybe hozott szűrővizsgálatok
- idősek különböző informális csoportjai által szervezett foglalkozások, klubok, kirándulások
- régi hagyományokat felidéző gasztronómiai rendezvények (paprikáskrumpli főző verseny, halászléfőző verseny).

Az időseknek szóló programok szervezésében a szociális ellátó rendszeren kívül még a Gyomaendrődi Idősekért Alapítvány, mint civil szervezet is részt vállal.

Az egyedül élő, szociális rendszerből kimaradt időskorú lakosok gyakran válnak kiszolgáltatottá, esetenként áldozattá. Nehezen jutnak el bevásárolni, gondot okoz a felmerülő számlák kiegyenlítése, az egészségügyi ellátás igénybe vétele, valamint gyakori probléma az otthoni önellátás is.

Sajátos problémakört jelentenek az idősekkel szemben elkövetett bűncselekmények. Ennek oka, hogy kiszolgáltatottabbak, egyedül, magányosan élnek és problémát jelent hiszékenységük, jószívűségük. Bár a mai kor idősei sokkal képzettebbek, tapasztaltabbak, a bűncselekmények új formáival szemben ők is védtelennek bizonyulnak. Szükséges, hogy eljussanak hozzájuk a rendőrség felhívó levelei, illetve a különböző digitális és életviteli képzésekkel felkészítsük őket az esetleges támadásokra, veszélyhelyzetek elkerülésére.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	Időseket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenciós programokra
Az idők kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek	Folyamatos tájékoztatás a célcsoport számára, fórumok, programok szervezése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2017. évi adatok alapján a fogyatékkal élők száma az országban 490 578 fő, melyből Békés megyében 21 862 fő él. A fogyatékkal élőket különböző fogyatékoság típusba lehet sorolni. A fogyatékoság típusai a következők lehetnek:

- Mozgássérültek
- Gyengénlátók, aliglátók
- Vakok
- Nagyothallók
- Siketek
- Súlyos belszervi fogyatékosok
- Mentálisan sérült (pszichés sérült)
- Értelmi fogyatékos
- Beszédhibás
- Beszédfogyatékos
- Autista
- Siketvak (látás- és hallássérült)
- Egyéb

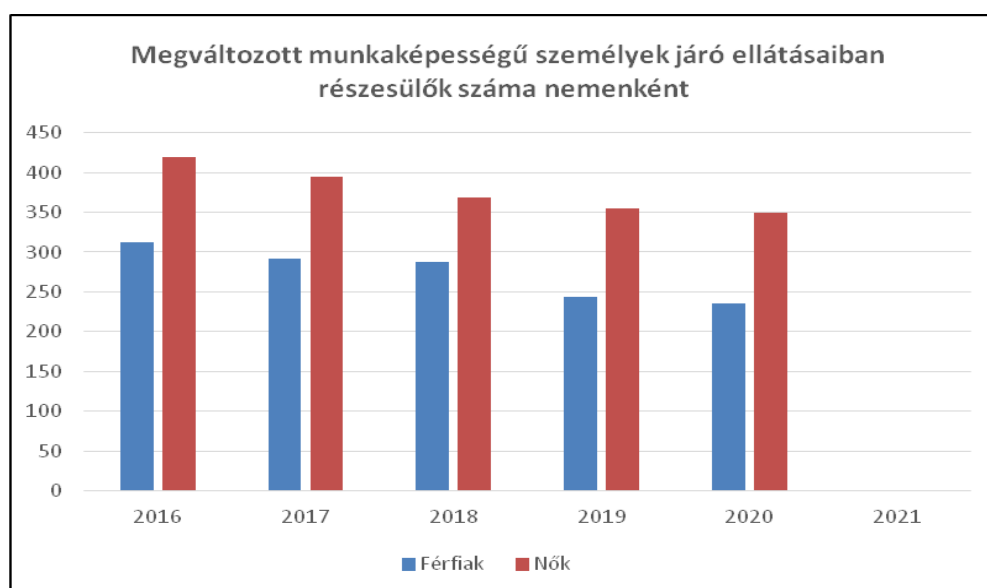
7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Gyomaendrőd esetében is probléma, hogy nem rendelkezünk konkrét statisztikai adatokkal a városunkban fogyatékossgal élők számáról, így arról sem tudunk képet alkotni, hogy milyenek a lakhatási és egészségügyi körülmények, valamint a foglalkoztatási helyzetről is csak sejtéseink lehetnek. Sok intézményben a jogi szabályozások ellenére sem valósult meg a komplex akadálymentesítés. A legtöbb helyen nincs például lift, vakvezető sáv, hangos tájékoztatás, indukciós hurok, tapintható információ, illetve jelnyelvi segítség. Ellenben városunk számos intézményében található rámpa, és mozgáskorlátozottak részére mosdó.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	313	420	733
2017	292	395	687
2018	288	368	656
2019	244	355	599
2020	236	350	586
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma – mind a nők, mind a férfiak esetében – folyamatosan csökkent.

Településünkön működik Támogató Szolgálat, melynek célja – többek között – a fogyatékkal élők autonómiájának megőrzése mellett a speciális szükségleteik kielégítésében való közreműködés saját lakókörnyezetükben. Elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése személyi segítő és szállító szolgáltatás működtetése által.

Személyi segítség keretében információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás által a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatáshoz való hozzájutás biztosítása, ami által a fogyatékos személyek kapcsolat készségének javulása, családi és társadalmi kapcsolataik erősödése valósulhat meg.

Cél, a teljesebb élet lehetőségét kínálva speciális önsegítő csoportok szerveződésének segítése által megvalósítani a szegregáció oldását, ezzel reintegrációjuk esélyének javulását.

Szállító szolgáltatás: Speciálisan felszerelt személyszállító járművel segíteni a fogyatékos személyek közlekedését, ami által lehetővé válik az önálló ügyintézés, szolgáltatások igénybevétele, kontakt emberi kapcsolatok megvalósulása.

A feladat ellátását speciális képesítéssel rendelkező 1 fő támogató szolgálatvezető, 2 fő személyi segítő és 1 fő gépkocsivezető által valósítja meg az intézmény.

A mozgásfogyatékos személyek szállítására oldalfellépő és lifttel felszerelt gépjárművet üzemeltetnek. A szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központhoz integráltan működik.

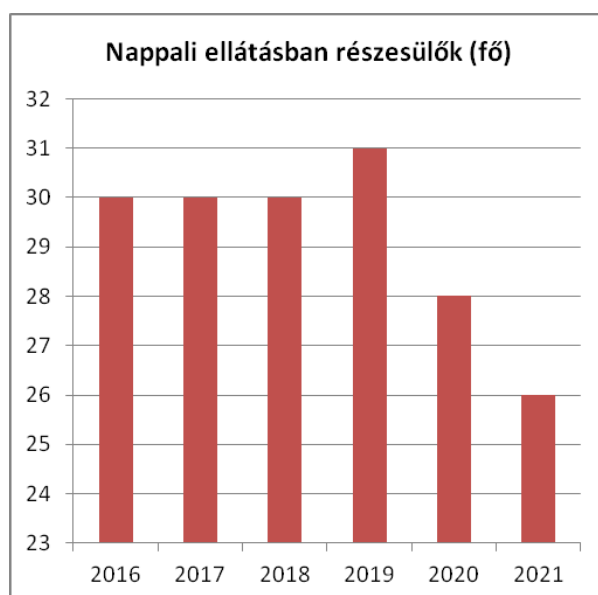
Tekintettel a település kétpólusú voltára, valamint az esélyegyenlőség minél szélesebb megvalósulására a támogató szolgáltatást igénybe vevőknek két nyitva álló helyiség áll a rendelkezésre a Mirhóhádi u. 1-5. sz. és a Magtárlaposi u. 11-17. sz. alatt.

A Térségi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást biztosít elsősorban nagykorú fogyatékkal élők számára. Az 30 férőhelyes Esélyklubban olyan harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy nem képes fogyatékkal élő, illetve autista személyek is igénybe vehetik az ellátást, akik felügyeletre szorulnak.

A legtöbb ellátott a 18 és 49 év közötti, a női ellátottak száma magasabb, mint a férfiaké.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	30
2017	30
2018	30
2019	31
2020	28
2021	26

Forrás: TelR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Az ellátási formára jellemző szolgáltatásokat a fogyatékkal élő személyek speciális szükségleteihez igazodva biztosítják. Prioritást élvez az egyéni fejlesztés, rehabilitáció.

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

Városunkban kevés helyen van a fogyatékkal élő személyeknek foglalkoztatási lehetőség, mivel – mint azt a fentiekben is említettük – a legtöbb helyen nem megoldott a komplex akadálymentesítés, illetve nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek. Talán további probléma is felmerülhet, ha az adott munkahelyen nincs olyan szakember, aki segítené a fogyatékkal élőket.

Hátrányos megkülönböztetés területén hitelt érdemlő adatokkal nem rendelkezünk.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Városunkra jellemző körülményeket a fentebbi pontban ismertettük.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A Térségi Szociális Gondozási Központ Támogató Szolgálat keretében az ellátást igénylők részére közvetlen környezetükben, lakásukon nyújt segítséget önálló életvitelük fenntartásához. E tevékenység magába foglalja az alapvető gondozási és alapápolási feladatok ellátását. Segítséget nyújt az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartásában, továbbá prevenciók szerepet tölt be a veszélyhelyzetek kialakulásában.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek szociális ellátásáról sok adatunk nincs. Lehetséges, hogy a fogyatékkal élő személynek nincs megfelelő információja a számára jogszabály szerint járó különböző ellátásokban. Természetbeni juttatásokon belül a közgyógyellátás a fogyatékkal élők számára alanyi jogon jár, nem fogyatékkal élők rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékkal élők számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet. Tehát városunkban a közgyógyellátásban részesülők száma 200 fő körül mozog. Más jogszabály alapján is be lehet nyújtani olyan ellátásokra pályázatokat, melyek segíthetik a fogyatékkal élő személyeket. Gyomaendrődön az önkormányzat által ilyen ellátásra parkolási igazolvány lehetőségét veszik igénybe. Az igazolványt a járási hivatalok okmányirodáiban lehet igényelni.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Gyomaendrődön a Városi Egészségügyi Intézmény az egészségügyi alapellátás keretében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról, és a járóbeteg szakellátásról. Az intézmény kis méretéhez képest sokféle szakellátást működtet, kiváló szakemberekkel. Emellett fontosnak tartja és kiemelten kezeli a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének fejlesztését, a prevenciót. Évente több alkalommal tartanak egészségnapokat szűrővizsgálatokkal, mentálhigiénés programokkal, tanácsadással.

Az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés a 3.6 pontban került részletesen ismertetésre, mely vonatkoztatható erre a célcsoportra is, hiszen az ott ismertetett lehetőségek mindenki számára egyenlően hozzáférhetőek, jól megközelíthetőek.

Mozgásszervi rehabilitáció igénybevételére sokrétűen van lehetőség a településen a fürdőben, illetve biztosított a gyógytorna is.

Elhelyezést igénylő rehabilitációs kezeléseken városunkban nem, csak a környékbeli települések intézményeiben van lehetőség részt venni.

Működik a fogyatékkal élők nappali ellátása is Gyomaendrődön, ahol a beiratkozottak szakemberek segítségével fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Az önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége legtöbb esetben részleges, a felmerülő helyi igényeket kielégítő. Általában mozgáskorlátozottak részére kialakított akadálymentes feljáró és mosdó áll az érintetteknek rendelkezésére. A jogszabályi előírásoknak megfelelő, akadálymentes parkoló és az azokhoz kapcsolódó vezető sáv lett kialakítva a közintézményeinknél.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a közintézmények és a köznevelési intézmények fizikai akadálymentesítése biztosított, az infokommunikációs akadálymentesítés pedig többségében megoldottnak tekinthető.

Tekintettel arra, hogy a kulturális és sportprogramok többsége a fenti intézményeink egyikében kerülnek megrendezésre, így ezen események akadálymentesítése is biztosított.

A lakóépületek és szolgáltató épületek akadálymentesítéséről nem rendelkezünk hiteles információval, azok fizikai és infokommunikációs akadálymentesítése eseti jellegű, az adott szükségletek szerint megoldott.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A munkahelyek akadálymentesíttségéről pontos adatokkal nem rendelkezünk, bár személyes tapasztalatok alapján legtöbb helyen nem megoldott az akadálymentesítés, vagy nagyon kezdetleges stádiumban van.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közlekedés területén sok még a hiányosság. Elmondhatjuk, hogy a vasútállomás ezen a téren már jó mutatókkal rendelkezik, illetve a fizikai akadálymentesítés részben a Szabadság téren található buszpályaudvaron és a távolsági közlekedéssel érintett buszmegállóknál is megvalósult. A városban való közlekedést vagy önállóan oldják meg az érintettek, vagy a Támogató Szolgálat erre alkalmas gépjárművel szállítja el őket a közszolgáltatások igénybevétele céljából.

Az önkormányzat anyagi lehetőségeinek keretei között – illetve pályázatok útján – igyekszik a járdák és parkok gondozásakor a közlekedésbiztonsági szempontokat is figyelembe venni annak érdekében, hogy biztonságosan közlekedhessenek településünkön a mozgásukban korlátozottak is. Új építés esetén az akadálymentes közlekedés eleve biztosított.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

A Térségi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást biztosít elsősorban nagykorú fogyatékkal élők számára. A 30 férőhelyes esély klubban olyan harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy nem képes fogyatékkal élő, illetve autista személyek is igénybe vehetik az ellátást, akik felügyeletre szorulnak.

A tapasztalatok szerint igény mutatkozik a meglévő intézmény további bővítésére, illetve sok esetben bentlakásos intézmény kialakítására, mivel a jelenlegi ellátottak idősödő hozzátartozóinak anyagi és érzelmi megterhelést jelent családtagjuk vidéken történő elhelyezése.

Ezen felül a fogyatékkal élőket a Támogató Szolgálat működtetése segíti még.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A fogyatékkal élő személyek szociális ellátásáról sok adatunk nincs. A fogyatékkal élő személyeknek a jogszabály szerint járó ellátások biztosítottak. Természetbeni juttatásokon belül a közgyógyellátás a fogyatékkal élők számára alanyi jogon jár, nem fogyatékkal élők rászorultsági alapon vehetik igénybe. Egyéb hátránykompenzáló juttatásról nincs tudomásunk, különösen a jelenlegi gazdasági körülmények között

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítésére irányuló programok nincsenek városunkban. Azonban valamennyi rendezvényt úgy igyekszünk megszervezni, hogy ezen célcsoport számára is elérhető legyen.

7.5 A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Társadalmi szintű problémák nem helyi szinten vetődnek fel az adott célcsoport illetően, így megoldásuk is országos probléma.

Az Unió elvárásainak megfelelően helyi szinten törekszünk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, társadalmi beilleszkedésük, esélyegyenlőségük elősegítésére.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Településünkön még mindig vannak olyan közszolgáltatások, ahol szükség lenne az akadálymentesítés biztosítására (pl.: gyógyszertár)	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítése, pályázati lehetőségek felkutatása
Nincs a településen bentlakásos intézmény a fogyatékkal élők számára, ezért az idősödő hozzátartozóknak anyagi és érzelmi megterhelést jelent az elhelyezésük	Bentlakásos intézmény létrehozása a településen, pályázati forrás felkutatása a megvalósítás érdekében
	Önellátásra nevelés

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közterületek, közintézmények megközelíthetőségének javítása	Járdák karbantartása, felújítása, belterületi utak és parkolóhelyek fejlesztése
A gyermekek, egyedülállók, hátrányos helyzetűek és idősek kiemelt célpontjai az áldozattá válásnak	Áldozattá válás elkerülése – tréningek, tanfolyamok, tájékoztatás
Jelenlegi gazdasági válság miatt egyre többen kerülnek kilátástalan helyzetbe	Életvezetési foglalkozások, szemléletformálás, háztartás gazdálkodási ismeretek elsajátítására irányuló képzések, konfliktuskezelés, lelki segélyszolgálat, karitatív adománygyűjtés és segélyezés, önkéntesség

A világméretű pandémiát követően a világgazdaság, így Magyarország gazdasága is nehéz helyzetbe került.

Ezt tovább súlyosbította az orosz-ukrán háború kitörése, ami az energiaárak irreális emelkedését vonja maga után. Ennek következményeként az élelmiszerek, a takarmányok, valamint az alapvető fogyasztási cikkek árai olyan mértékben növekedtek meg, amelyet az emberek jelentős többsége már nem tud finanszírozni. A fizetések vásárlóereje jelentősen csökkent, így egészen új élethelyzetek alakulnak ki. A foglalkoztatók nehezen igazodnak a jelenlegi helyzethez, sokak működése kérdésessé vált a megnövekedett rezsiköltségek miatt, ezért nem lehet arra számítani, hogy a közeljövőben a fizetéseket az árakhoz tudják igazítani.

A jelenlegi gazdasági válság miatt egyre többen kerülnek kilátástalan helyzetbe.

Fenti problémák az Önkormányzatra is nagy terhet rónak, hatásaik minden területen érezhetőek. Ilyen körülmények között hosszú távú vállalásokat megfogalmazni, a fenntartásra vonatkozó ígéreteket tenni az esélyegyenlőség területén sem lehet, hiszen jelenleg a fennmaradás is nehéz. Csak azok az alapvető esélyegyenlőségi intézkedések vállalhatóak, amiknek külön anyagi vonzatai nincsenek (esélyegyenlőséget elősegítő szemlélet).

Mivel rövid idő alatt is sok új intézkedés és korlátozás jelentkezik, és napról-napra változik a teljes társadalom, a gazdasági szereplők és közsféra helyzete is, ezért nincs relevanciája a hosszú távú célok felállításának.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Gyomaendrődön 100-nál is több bejelentett civil szervezet van, melyek jelentős része aktív. A kisebb szervezetek főképp saját célcsoportjaiknak szerveznek rendszeres programokat, jellemzően sporteseményeket, jótékonyági eseményeket, véradást, karácsonyi programokat, gyermekeket érintő rendezvényeket, szűréseket, illetve azok megvalósításában vesznek részt.

Civil szervezetek tevékenységük jellege szerint:

- Egészségügyi jellegű szervezetek
- Iskolák, óvodák működését támogató szervezetek
- Kisállattenyésztéssel, vadászat- halászattal kapcsolatos szervezetek
- Mezőgazdasági jellegű, környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos szervezetek
- Közművelődés célú szervezetek
- Sportszervezetek
- Szociális, karitatív jellegű és közcélú szervezetek
- Hobbi és szabadidős szervezetek

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2022. évben is döntött a civil szervezetek pályázat útján történő támogatásáról, mely pályázatokat Holtág-fejlesztési Alapra, Közösségi, Művelődési és Rendezvény Alapra és Sport Alapra lehetett benyújtani. Támogatásban részesült 8 természet-, környezetvédelmi és horgász egyesület, 9 kulturális egyesület és alapítvány, valamint 15 sportegyesület és klub.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az Önkormányzat igyekszik jó kapcsolatot ápolni a civil szervezetekkel és a településen lévő történelmi egyházakkal is. Függetlenségüket elismerjük és tiszteletben tartjuk, az őket érintő döntések előkészítésébe igyekszünk őket is bevonni, hiszen mint ahogyan az önkormányzatnak, a civil szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak, a településen élő és dolgozó embereknek egyaránt érdeke a város fejlődése.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Gyomaendrődön a roma nemzetiség 1995. óta, míg a német nemzetiség 1998. óta rendelkezik önálló nemzetiségi önkormányzattal. Ezek az önkormányzatok aktívan részt vesznek a település rendezvényein, sőt ők maguk is nagyon sok programot szerveznek kicsiknek és nagyoknak egyaránt, támogatják az általuk képviselt célcsoport. Gyomaendrőd Város Önkormányzata jó kapcsolatot ápol mindkét nemzetiségi önkormányzattal, támogatja működésüket, segíti őket pályázatok benyújtásában.

Önkormányzatunk az imént említett nemzetiségek önkormányzataival együttműködési megállapodást kötött, melyek szerint Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Nemzetiségi Önkormányzat közösen biztosítják a településen élő nemzetiségek jogainak érvényesülését. A Képviselő-testület ennek érdekében együttműködik a közvetlen módon megválasztott helyi nemzetiségi önkormányzattal.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzat alapvető feladata az adott nemzetiségekhez tartozó személyek és közösségek érdekeinek a védelme és képviselete a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényben (Nj. törvény) megállapított feladat és hatáskör ellátásával. Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Nj. törvény előírásai alapján tájékoztatási, javaslattételi, kezdeményezési és egyetértési jogok érvényesülését biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat számára.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége magában foglalja a hátrányos helyzetű gyermekek tehetségfejlesztését, oktatását, a lakosság egészségi állapotának fejlesztését, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségének segítését, közrend és közbiztonság megőrzését, hagyományőrzést és az idősok kulturálódásának támogatását.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szereplők esélyegyenlőségi programokban való részvétele vagy megbízási jellegű, vagy pedig karitatív célú.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az esélyegyenlőségi program készítésének első lépése a helyzetelemzéshez szükséges adatgyűjtés volt. A folyamatnak már ebben a szakaszában megkerestük az esélyegyenlőségi célcsoportok kapcsán érintett intézmények vezetőit, szakembereket. Ennek elsődleges módja az e-mailben történő kapcsolattartás volt, illetve sok esetben sor került személyes egyeztetésekre is. A kapott információk, adatok és tapasztalatok alapján készült el a helyi esélyegyenlőségi program.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot. A végrehajtási folyamatot, az Intézkedési tervben meghatározott programok megvalósulását az érintett szervezetek képviselői, illetve a lakosság az esélyegyenlőségi referensek számára megküldött visszacsatolásban, valamint a meghirdetett HEP fórumok alkalmával véleményezhetik.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel Nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség.	Alapvégzettségre épülő versenyképes képzések elősegítése (szakmák tanulása, tanfolyamok, továbbképzések)
	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át.	Közfoglalkoztatás Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások biztosítása
Gyermekek	A gyermekek veszélyeztetettségének okai a család diszfunkcionális működése, a COVID járvány és a háború miatt kialakult gazdasági helyzet	A család diszfunkcionális működésének csökkentése, életvezetési tanácsok adása, képzések, tanfolyamok. Érintett családok bevonása a foglalkoztatásba Állami kríziskezelés
	Növekedés tapasztalható a támogatásra szoruló körében	Továbbtanulás segítése, tehetséggondozó programok folyamatos biztosítása Ösztönözni a gyermekeket arra, hogy kialakuljon bennük az igény a változtatásra, fejlődésre.
Idősek	Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	Időseket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenációs programokra
	Az idősek kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek	Folyamatos tájékoztatás a célcsoport számára, fórumok, programok szervezése
Nők	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya	Családtervezési-életvezetési foglalkozások, tanfolyamok szervezése Prevenációs tevékenység, egészségnapok
	A nőket érő erőszak folyamatos jelenléte, magas látencia Alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat	Életvezetési tanácsok, védőnők, családsegítő, oktatási intézmények bevonásával Tájékoztatás jogokról és következményekről
Fogyatékkal élők	Településünkön még mindig vannak olyan közszolgáltatások, ahol szükség lenne az akadálymentesítés biztosítására (pl.: gyógyszerár)	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítése, pályázati lehetőségek felkutatása
	Nincs a településen bentlakásos intézmény a fogyatékkal élők számára, ezért az idősödő hozzátartozóknak anyagi és érzelmi megterhelést jelent az elhelyezésük	Bentlakásos intézmény létrehozása a településen, pályázati forrás felkutatása a megvalósítás érdekében
		Önellátásra nevelés

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	Közterületek, közintézmények megközelíthetőségének problémái	Járdák karbantartása, felújítása, belterületi utak és parkolóhelyek fejlesztése
	A gyermekek, egyedülállók, hátrányos helyzetűek és idősek kiemelt célpontjai az áldozattá válásnak	Áldozattá válás elkerülése – tréningek, tanfolyamok, tájékoztatás
	Jelenlegi gazdasági válság miatt egyre többen kerülnek kilátástalan helyzetbe	Életvezetési foglalkozások, szemléletformálás, háztartás gazdálkodási ismeretek elsajátítására irányuló képzések, konfliktuskezelés, lelki segélyszolgálat, karitatív adománygyűjtés és segélyezés, önkéntesség

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő eséllyel vesznek részt a közösség életében.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők szakmát szerezzenek és munkát kapjanak, felzárkózzanak az átlagos életszínvonalhoz.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek szocializációját, oktatásban, fejlesztésben való részvételének egyenlő esélyű hozzáférését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek emberi méltóságának tiszteletben tartására, hogy érezzék, idős korban is teljes értékű emberek.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a munkahely és a család összeegyeztethetőségét, a munkaerő-piacra történő reintegrációt, a hátrányos megkülönböztetés csökkentését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, önbecsülésük visszaadására és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésére.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a település lakói számára minőségi, mindenki számára egyenlően elérhető szolgáltatásokat nyújtson és hozzájáruljon a polgárok esélyegyenlőségének biztosításához, életszínvonalának emeléséhez.

Ugyanakkor fontos megjegyeznünk, hogy az Önkormányzat kevés eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy az esélyegyenlőségi csoportok életminőségén, a lakossági helyzetképen ténylegesen javítani tudjon.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata betartja az esélyegyenlőségi jogszabályokat, feladatai és projektjei során nem közvetít diszkriminációt. Az önkormányzat az esélyegyenlőség javítását szolgáltatásai, intézményei, valamint az egyes esélyegyenlőségi szervezetek, közösségek ösztönzésén keresztül tudja megvalósítani.

Mivel az Önkormányzat által végzett feladatok – jogszabályi rendszer megléte miatt – eleve az esélyegyenlőséget biztosítják, az Önkormányzat pályázati projektjei megvalósítása során tud hozzájárulni az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításához.

Az intézkedési területek részletes kifejtése (intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)

A	Intézkedés címe:	Lépések a munka felé
B	Feltárt probléma megnevezése	Nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel Nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása, alapkompenciák fejlesztése, versenyképes szakképesítés megszerzése a szociálisan hátrányos helyzet csökkentése érdekében
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma Stratégia(2019-2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása Alapkompenciák fejlesztése Szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningek megvalósítása a potenciális munkáltatók körében
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	tanfolyamokon résztvevők száma megvalósított programok száma megszerzett képesítések száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Esély a változtatásra
B	Feltárt probléma megnevezése	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	életvezetést segítő programok biztosítása, a hátrányos helyzetek öröklődésének megszüntetése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma Stratégia(2019-2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Munkaerőpiaci felkészítő tréning Digitális képzés Pályaorientációs tréning Közfoglalkoztatás szervezése
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	tanfolyamokon résztvevők száma megvalósított programok száma megszerzett képesítések száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás, közfoglalkoztatás működtetése
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	A családok segítése a diszfunkcionalitás megszüntetésében
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekek veszélyeztetettsége nő a család diszfunkcionális működése, a COVID járvány és a háború miatt kialakult gazdasági helyzet miatt
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	harmonikus, boldogabb családi életre nevelés esélyeinek javítása programok szervezésével, a családi biztonság növelésével csökkenteni a gyermekek veszélyeztetettségét.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiaci és a társadalmi, ill. közéletbe való visszatérés érdekében (munka-gyermek-család harmonikus kapcsolata, generációk közötti kapcsolat, szerepvállalások, feladatmegosztás, boldogabb családi életre nevelés esélyei) Családi és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése, preventív jellegű programok megvalósítása Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények, egészséges életmód – családi életre nevelés Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok
G	Az intézkedés felelőse	polgármester és intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	programokon résztvevők száma elért családok száma megvalósított programok száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kihatástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Az én esélyem – a hátrányok csökkentése a gyermekek körében
B	Feltárt probléma megnevezése	Hivatalos adatok alapján a hátrányos helyzetű gyermekek száma csökken, azonban az érintett intézmények tájékoztatása alapján inkább növekedés tapasztalható a támogatásra szoruló körében
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	gyermekek minél nagyobb létszámban történő bevonása kulturális foglalkozásokba, szabadidő hasznos eltöltése a korábban bevont gyermekek részvétele további programokon – továbbgondozás a gyermekekben saját igény alakul ki a változtatásra, fejlődésre
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Kulturális foglalkozások megvalósítása (kézműves foglalkozás, kirándulás, könyvtár látogatás, színház látogatás, kulturális órák, témahét megvalósítása, tábor, klubfoglalkozás) Programok ismételt/kibővítt megvalósítása, melyeken a korábban bevont gyermekek is újra részt vehetnek Tehetséggondozó programok folyamatos működtetése. (Arany János tehetséggondozó program, Bursa Hungarica program, Tanoda program)
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és közoktatási és kulturális intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított kulturális programok száma Programokon részt vett hátrányos helyzetű diákok száma A megismételt programokon saját igény alapján részt vevő hátrányos helyzetű diákok száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati anyagi forrás a kulturális programok megvalósítására, intézményi költségvetés és hozzájárulás, programok megvalósításához személyi feltétel biztosítása a kulturális és közoktatási intézmények részéről
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Család-Munka-Egészség
B	Feltárt probléma megnevezése	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	prevenciós és tájékoztató/felkészítő programok megvalósítása képesse válnak az érintett nők a harmóniára való törekvésre
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés Szülő-csoport kisgyermekes szülőknek Lánycsoport képzés Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények és sportesemények Prevenációs egészségnapok, lakossági szűrőprogramok
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és az érintett intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított programok és a részt vettek száma Szűrővizsgálatokon megjelentek létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	humán erőforrás és pályázati forrás a programok megvalósítására
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Családon belüli erőszak – látencia csökkentése
B	Feltárt probléma megnevezése	A nőket érő erőszak folyamatos jelenléte, magas látencia Alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	a hallgatás megtörése, széleskörű tájékoztatás, széles körben ismertté váljanak a jogok és következmények
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Bűnmegelőzési Koncepció
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Bűnmegelőzési foglalkozások Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató Mentálhigiénés témák bemutatása
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, egészségügyi és közoktatási intézmények vezetői, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény vezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	emelkedik a feljelentések száma az elkövetések számának csökkenésével párhuzamosan megvalósult tájékoztatók és az azokon részt vettek száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	humán erőforrás és pályázati forrás a programok megvalósítására
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért
B	Feltárt probléma megnevezése	Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	időseket megszólító programok szervezése programok eredményének fenntartása, önszerveződés ösztönzése szűrőprogramok szervezése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok Lakossági szűrőprogramok Digitális képzés az elmagányosodás ellen önszerveződő havi szakkörök ösztönzése (hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet)
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és az érintett intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	megvalósított kulturális programok és az azokon részt vett idősek száma önszerveződő kezdeményezések, közösségi események száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	programok megvalósításához és az önszerveződés támogatásához szükséges humán erőforrás és pályázati forrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Vigyázzunk magunkra és családtagjainkra!
B	Feltárt probléma megnevezése	Az idősök kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése az idősök számára az idősök felkészültebbek lesznek, helyzetek kezelésének ismerete
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Bűnmegelőzési foglalkozások Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és az érintett intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	megvalósított prevenciós és felkészítő programok száma programokon részt vett idősök száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Felmerült igényeket kielégítő (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés
B	Feltárt probléma megnevezése	Településünkön még mindig vannak olyan közszolgáltatások, ahol szükség lenne az akadálymentesítés biztosítására (pl.: gyógyszertár)
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	a felmerült igényeket kielégítő akadálymentesítés megvalósítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	akadálymentesítés megvalósítása pályázati projektek keretében
G	Az intézkedés felelőse	polgármester, érintett intézmények, középületek
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati és anyagi erőforrás a projektek megvalósítására humán erőforrás a feladatok elvégzésre
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Bentlakásos intézmény igényfelmérése, szolgáltatás megszervezése
B	Feltárt probléma megnevezése	Nincs a településen bentlakásos intézmény a fogyatékkal élők számára, ezért az idősödő hozzátartozóknak anyagi és érzelmi megterhelést jelent az elhelyezésük
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	az igényeknek megfelelő ellátási forma beindítása a településen a bentlakásos ellátás működtetése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Pályázati lehetőségek felkutatása a tevékenység beindításához Ellátás működtetése
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és a szakintézmény vezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	bentlakásos intézmény létrehozása az ellátást igénybe vevők száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	anyagi erőforrás a nem 100%-os támogatottságú pályázati konstrukció esetén, illetve pénzügyi hozzájárulás a működtetéshez (normatíva, valamint ellátás díja) Humán erőforrás a projekt megvalósításához és az intézmény működtetéséhez
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Közterületek, közintézmények megközelíthetősége
B	Feltárt probléma megnevezése	Közterületek, közintézmények megközelíthetőségének problémái
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Közterületek és közintézmények megközelíthetőségének javítása, akadálymentessé és mindennapi használatra alkalmassá tétele
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogymatékosságügyi Program (2015-2025) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Járdák karbantartása, felújítása, belterületi utak és parkolóhelyek fejlesztése
G	Az intézkedés felelőse	polgármester és az önkormányzat szakemberei
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	felújítások száma lakossági megelégedettség
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	anyagi erőforrás a nem 100%-os támogatottságú pályázati konstrukció esetén, pénzügyi erőforrás a karbantartási munkálatok elvégzéséhez Humán erőforrás a projekt megvalósításához, karbantartási feladatok és a további munkálatok koordinálásához
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A közterületek karbantartására az önkormányzat költségvetésében a szükséges forrás általában rendelkezésre áll. A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Vigyázzunk magunkra és egymásra
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekek, egyedülállók, hátrányos helyzetűek és idősek kiemelt célpontjai az áldozattá válásnak
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése a célcsoportok számára, hogy felkészültebbek legyenek, adott helyzeteket kezelni tudjanak
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Bűnmegelőzési foglalkozások Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester és az érintett intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	megvalósított prevenciós és felkészítő programok száma programokon részt vett idősek száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Gondoskodjunk magunkról!
B	Feltárt probléma megnevezése	Jelenlegi gazdasági válság miatt egyre többen kerülnek kilátástalan helyzetbe A probléma helyi szinten nem megoldható – a jelenlegi körülmények között csak az állami szintű válságkezelést tudjuk támogatni A TELEPÜLÉSEK ÉS A CÉLCSOPORTOK ÉLETÉBEN EZEK A HELYZETIK JELENTIK A LEGALAPVETŐBB PROBLÉMÁT
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Megfelelő életszínvonal és biztonságos életkörülmények megteremtésének elősegítése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Integrált Településfejlesztési Stratégia
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Munkaerőpiaci felkészítő tréning Digitális képzés Közfoglalkoztatás szervezése Szemléletformáló programok Állami kríziskezelő programok megvalósításának támogatása helyi szintről
G	Az intézkedés felelőse	jegyző, intézmények vezetői
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	nem tudunk megfelelő indikátort mutatni
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A jelenlegi gazdasági körülmények (energiaválság, háború, pandémia) miatt az intézkedések fenntarthatóságára semmilyen biztosítékot nem tudunk mutatni. Jelenleg az önkormányzat és intézményei a saját működésüket is kilátástalannak tartják, hasonlóan a gazdasági-vállalkozó szektorban tapasztaltakhoz. Fentiek miatt a jövőre vonatkozóan messzemenő elkötelezettségeket nem tudunk felvállalni. A későbbi felülvizsgálatok alkalmával az aktuális helyzet újraértékelése szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításhoz szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	0. Településszintű probléma											
1	Közszerületek, közintézmények megközelíthetősége	Közszerületek, közintézmények megközelíthetősége k problémái	Közszerületek és közintézmények megközelíthetősége k javítása, akadálymentessé és mindennapi használatra alkalmassá tétele	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025) Időssügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Járdák karbantartása, felújítása, belterületi utak parkolóhelyek fejlesztése	polgármester és az önkormányzat szakemberei	folyamatos	felújítások száma lakossági megelégedettség	anyagilag erőforrás a nem 100%-os támogatottságú pályázati konstrukció esetén, pénzügyi erőforrás a karbantartási munkálatok elvégzéséhez Humán erőforrás a projekt megvalósításához, karbantartási feladatok és a további munkálatok koordinálásához	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
2	Vigyázzunk magunkra és egymásra	A gyermekek, egyedülálló, hátrányos helyzetűek és idősek kiemelt célpontjai az áldozattá válásnak	fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése a célcsoportok számára, hogy felkészültebbek legyenek, adott helyzeteket kezelni tudjanak	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési koncepció	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Időssügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Bűnmegelőzési foglalkozások Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató programok	Polgármester és az érintett intézmények vezetői	2027. december 31.	megvalósított prevenciók és felkészítő programok száma programokon részt vett idősek száma	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
3	Gondoskodjunk magunkról!	Jelenlegi gazdasági válság miatt egyre többen kerülnek kilátástalan helyzetbe	Megfelelő életszínvonal és biztonságos életkörülmények megteremtésének elősegítése	Integrált Településfejlesztési Stratégia	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Új Roma Stratégia(2019-2030)	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Munkaerőpiaci felkészítő tréning Digitális képzés	jegyző, intézmények vezetői	folyamatos.	nem tudunk megfelelő indikátort mutatni	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns

					Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Közfoglalkoztatás szervezése Szemléletformáló programok Állami kríziskezelő programok megvalósításának támogatása helyi szintről						
...												
	I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1	Lépések a munka felé	Nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel Nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség.	munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása, alapkompenciák fejlesztése, versenyképes szakképesítés megszerzése a szociálisan hátrányos helyzet csökkentése érdekében	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Új Roma Stratégia(2019-2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása Alapkompenciák fejlesztése Szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningek megvalósítása a potenciális munkáltatók körében	polgármester	2027. december 31.	tanfolyamokon résztvevők száma megvalósított programok száma megszerzett képesítések száma	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
2	Esély a változtatásra	Hátrányos helyzetűek öröklődése generációkon át.	életvezetést segítő programok biztosítása, a hátrányos helyzetűek öröklődésének megszüntetése	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	Új Roma Stratégia(2019-2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Munkaerőpiaci felkészítő tréning Digitális képzés Pályaorientációs tréning Közfoglalkoztatás szervezése	polgármester	2027. december 31.	tanfolyamokon résztvevők száma megvalósított programok száma megszerzett képesítések száma	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás, közfoglalkoztatás működtetése	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
	II. A gyermekek esélyegyenlősége											
1	A családok segítése a diszfunkcionalitás megszüntetésében	A gyermekek veszélyeztetettségének nő (család diszfunkcionális működése, a COVID járvány és a háború miatt kialakult gazdasági helyzet)	harmonikus, boldogabb családi életre nevelés esélyeinek javítása programok szervezésével, a családi biztonság növelésével csökkenteni a gyermekek veszélyeztetettségét.	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiaci és a társadalmi, ill. közéletbe való visszatérés érdekében (munka-gyermek-család harmonikus kapcsolata, generációk közötti kapcsolat, szerepvállalások, feladatmegosztás, boldogabb családi életre nevelés esélyei)	polgármester és intézmények vezetői	2027. december 31.	programokon résztvevők száma elért családok száma megvalósított programok száma	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns

						Családi és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése, preventív jellegű programok megvalósítása Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények, egészséges életmód – családi életre nevelés Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok						
2	Az én esélyem – a hátrányok csökkentése a gyermekek körében	Hivatalos adatok alapján a hátrányos helyzetű gyermekek száma csökken, azonban az érintett intézmények tájékoztatása alapján inkább növekedés tapasztalható a támogatásra szoruló körében	gyermekek minél nagyobb létszámban történő bevonása kulturális foglalkozásokba, szabadidő hasznos eltöltése továbbgondozás a gyermekekben saját igény alakul ki a változtatásra, fejlődésre.	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Kulturális foglalkozások megvalósítása (kézműves foglalkozás, kirándulás, könyvtár látogatás, színház látogatás, kulturális órák, témahét megvalósítása, tábor, klubfoglalkozás) Programok ismételt/kibővített megvalósítása, melyeken a korábban bevont gyermekek is újra részt vehetnek Tehetséggondozó programok folyamatos működtetése. (Arany János tehetséggondozó program, Bursa Hungarica program, Tanoda program)	Polgármester és közoktatási és kulturális intézmények vezetői	2027. december 31.	Megvalósított kulturális programok száma Programokon részt vett hátrányos helyzetű diákok száma A megismételt programokon saját igény alapján részt vevő hátrányos helyzetű diákok száma	pályázati anyagi forrás a kulturális programok megvalósítására, intézményi költségvetés és hozzájárulás, programok megvalósításához személyi feltétel biztosítása a kulturális és közoktatási intézmények részéről	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Család-Munka-Egészség	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya	prevenciós és tájékoztató/felkészítő programok megvalósítása képessé válnak az érintett nők a harmóniára való törekvésre	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés Szülő-csoport kisgyermekes szülőknek Lánycsoport képzés Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények és sportesemények Prevenciós egészségnapok, lakossági szűrőprogramok	Polgármester és az érintett intézmények vezetői	2027. december 31.	Megvalósított programok és a részt vettek száma Szűrővizsgálatokon megjelentek létszáma	humán erőforrás és pályázati forrás a programok megvalósítására	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns

2	Családon belüli erőszak – látencia csökkentése	A nőket érő erőszak folyamatos jelenléte, magas látencia Alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat	a hallgatás megtörése, széleskörű tájékoztatás, széles körben ismertté válnak a jogok és következmények	Bűnmegelőzési Koncepció	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Bűnmegelőzési foglalkozások Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató Mentálhigiénés témák bemutatása	Polgármester, egészségügyi és oktatási intézmények vezetői, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény vezetője	2027. december 31.	emelkedik a feljelentések száma az elkövetések számának csökkenésével párhuzamosan megvalósult tájékoztatók és az azokon részt vettek száma	humán erőforrás és pályázati forrás a programok megvalósítására	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért	Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	időseket megszólító programok szervezése programok eredményének fenntartása, önszerveződés ösztönzése szűrőprogramok szervezése	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok szűrőprogramok Digitális képzés önszerveződő havi szakkörök ösztönzése	Polgármester és az érintett intézmények vezetői	2027. december 31.	megvalósított programok és az azokon részt vett idősek száma önszerveződő kezdeményezések, közösségi események száma	programok megvalósításához és az önszerveződés támogatásához szükséges humán erőforrás és pályázati forrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
2	Vigyázzunk magunkra és családtagjainkra!	Az idősek kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek	fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése az idősek számára az idősek felkészültebbek lesznek, helyzetek kezelésének ismerete	Integrált Településfejlesztési Stratégia Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Bűnmegelőzési foglalkozások Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok	Polgármester és az érintett intézmények vezetői	2027. december 31.	megvalósított prevenciós és felkészítő programok száma programokon részt vett idősek száma	programok megvalósításához szükséges humán és pályázati erőforrás	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Felmerült igényeket kielégítő (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés	Településünkön még mindig vannak olyan közszolgáltatások, ahol szükség lenne az akadálymentesítés biztosítására (pl.: gyógyszerár)	a felmerült igényeket kielégítő akadálymentesítés megvalósítása	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025)	akadálymentesítés megvalósítása pályázati projektek keretében	polgármester, érintett intézmények, középületek	2027. december 31.	fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben	pályázati és anyagi erőforrás a projektek megvalósítására humán erőforrás a feladatok elvégzésre	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns
2	Bentlakásos intézmény igényfelmérése, szolgáltatás megszervezése	Nincs a településen bentlakásos intézmény a fogyatékkal élők számára, ezért az idősödő hozzátartozóknak anyagi és érzelmi megterhelést jelent az elhelyezésük	az igényeknek megfelelő ellátási forma beindítása a településen a bentlakásos ellátás működtetése	Integrált Településfejlesztési Stratégia	Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025)	Pályázati lehetőségek felkutatása a tevékenység beindításához Ellátás működtetése	Polgármester és a szakintézmény vezetője	2027. december 31.	bentlakásos intézmény létrehozása az ellátást igénybe vevők száma	anyagi, pályázati és humán erőforrás a megvalósításhoz és működtetéshez	jelen világgazdasági körülmények között nem tervezhető	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

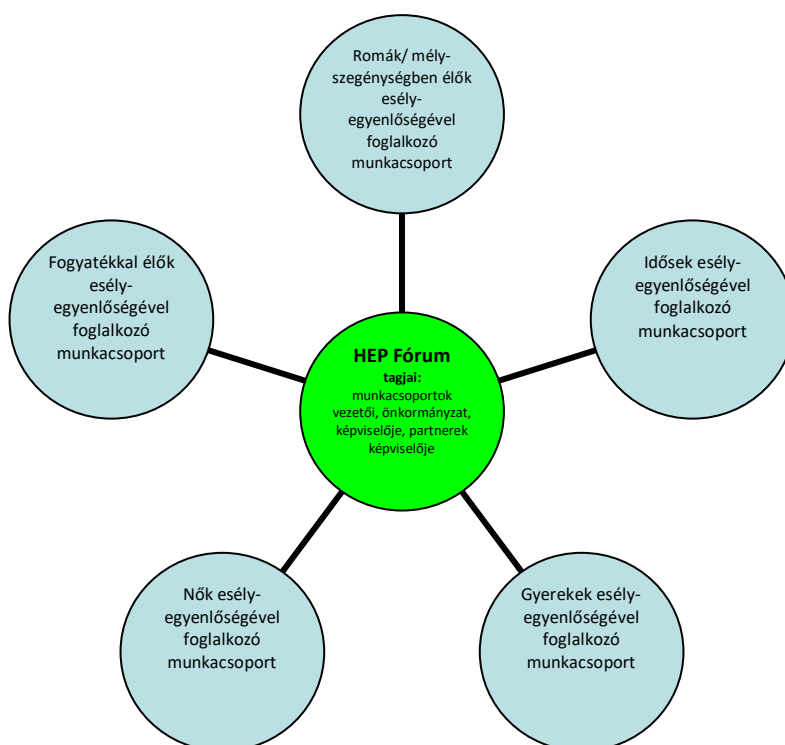
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével munkacsoportok alakíthatók ki az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolhatnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzeti önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,

- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

A HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A .... város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően ..... város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA